

SULYOK VINCE

FÉNYÖRVÉNY ÉLETÜNK

Szubjektív válogatás 44 év verseiből

Mikes International

Hága, Hollandia

2005.

Kiadó

'Stichting MIKES INTERNATIONAL' alapítvány, Hága, Hollandia.

Számlaszám: Postbank rek.nr. 7528240

Cégbejegyzés: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Terjesztés

A könyv a következő Internet-címről tölthető le: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

Aki az email-levelezési listánkon kíván szerepelni, kérjük küldjön egy emailt a következő címre:

mikes_int@federatio.org

A kiadó nem rendelkezik anyagi forrásokkal. Többek áldozatos munkájából és adományaiból tartja fenn magát. Adományokat szívesen fogadunk.

Cím

A szerkesztőség, illetve a kiadó elérhető a következő címeken:

Email: mikes_int@federatio.org

Levelezési cím: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Hollandia

Publisher

Foundation 'Stichting MIKES INTERNATIONAL', established in The Hague, Holland.

Account: Postbank rek.nr. 7528240

Registered: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Distribution

The book can be downloaded from the following Internet-address: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

If you wish to subscribe to the email mailing list, please send an email to the following address:

mikes_int@federatio.org

The publisher has no financial sources. It is supported by many in the form of voluntary work and gifts. We kindly appreciate your gifts.

Address

The Editors and the Publisher can be contacted at the following addresses:

Email: mikes_int@federatio.org

Postal address: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Holland

ISSN 1570-0070

ISBN 90-8501-064-0

NUR 306

© Mikes International 2001-2005, Sulyok Vince 1958-2005, All Rights Reserved

A KIADÓ ELŐSZAVA

Ezzel a verseskötettel folytatjuk Sulyok Vince — Norvégiában élő magyar költő, műfordító, könyvtáros — életművének elektronikus kiadását. Jelen kötet eredetileg hagyományos könyv formában a *Széphalom Könyvműhely* gondozásában jelent meg Budapesten 1997-ben. [A Széphalom Könyvműhely adatai, ahol a kötet beszerezhető: 1068 Budapest, Városligeti fasor 38. Tel.fax: 351-0593), E-mail: iroalap@axelero.hu; Honlap: www.szephalom-konyvmuhely.hu]

A Bibliotheca Mikes International könyvkiadásunk keretében az alábbi kötetek jelentek meg eddig a *nyugati magyar irodalom* sorozatban:

- **Czigány Lóránt:** Angol az útlevelem de magyar a büszkeségem — A „Mikes nevében Czigány Lóránt emlékezik a száz éve született Cs. Szabó Lászlóra – 2005. november 11.
- **Eszmék nyomában**
- **Három tanulmány az *avantgarder*ről**
- **Hogyan látjuk egymást — látjuk-e egymást (Közép-)Európában?**
- **Kultúrák térhódítása — Új világrendeződések. Magyar életmezők.**
- **Magyar ifjúság world-wide és emlékűnnepély 50 év Mikes 1951–2001**
- **Nyugati Magyar Költők Antológiája, 1980.** (szerk. Kemenes Géfin László)
- **Nyugati Magyar Próza Antológiája, 1982.** (szerk. Ferdinandy György)
- **Nyugati Magyar Esszéírók Antológiája, 1986.** (szerk. Borbándi Gyula)
- **Nyugati Magyar Tanulmányírók Antológiája, 1987.** (szerk. Borbándi Gyula)
- **Paszternák, Borisz Leonyidovics:** Karácsonyi csillag — Kései versek (1945-1960) (ford. Gömöri György és Sulyok Vince)
- **Segesváry Viktor:** Ifjúkori versek és írások
- **Sulyok Vince:** Céltalan ég alatt
- **Sulyok Vince:** Rámdöntött világ
- **Sulyok Vince:** Tegnapodban élsz
- **Új Atlantisz**
- **Vold, Jan Erik:** Jégcsapidő (ford. Sulyok Vince)

Hága (Hollandia), 2005. december 20.

MIKES INTERNATIONAL

PUBLISHER'S PREFACE

Today we continue publishing electronically the œuvre of Vince Sulyok — the Hungarian born poet, literary translator and librarian living in Norway. Present volume entitled '*Light Swirl Life — Subjective selection from 44 years' poems*' was initially published in traditional book form by the *Széphalom Könyvműhely* publishing house in Budapest in 1997.

Other titles published within the Western Hungarian Literature series:

- **CZIGÁNY, Lóránt**: "MY PASSPORT IS ENGLISH, BUT MY PRIDE IS HUNGARIAN" (in Hungarian)
- **IN QUEST OF IDEAS** (in Hungarian)
- **THREE ESSAYS ON AVANTGARDE** (in Hungarian)
- **HOW DO WE SEE EACH OTHER - DO WE SEE EACH OTHER IN (CENTRAL-)EUROPE?** (in Hungarian and in English)
- **EXPANSION OF CULTURES** (in Hungarian)
- **HUNGARIAN YOUTH WORLD-WIDE** (in Hungarian)
- **KEMENS GÉFIN, László** (Ed.): ANTHOLOGY OF HUNGARIAN POETS IN THE WEST, 1980 (in Hungarian)
- **FERDINANDY, György** (Ed.): ANTHOLOGY OF HUNGARIAN PROZE IN THE WEST, 1982 (in Hungarian)
- **BORBÁNDI, Gyula** (Ed.): ANTHOLOGY OF HUNGARIAN ESSAY IN THE WEST, 1986 (in Hungarian)
- **BORBÁNDI, Gyula** (Ed.): ANTHOLOGY OF HUNGARIAN TREATISE IN THE WEST, 1987 (in Hungarian)
- **PASTERNAK, Boris Leonidovich**: CHRISTMAS STAR – Late poems (1945-1960) (Translated into Hungarian by GÖMÖRI, György & SULYOK, Vince) (in Hungarian)
- **SEGESVARY, Victor**: EARLY POEMS AND WRITINGS (in Hungarian)
- **SULYOK, Vince**: A WORLD KNOCKED OVER ON ME (in Hungarian)
- **SULYOK, Vince**: UNDER AIMLESS SKY (in Hungarian)
- **SULYOK, Vince**: YOU LIVE IN YOUR PAST (in Hungarian)
- **NEW ATLANTIS** (in Hungarian)
- **VOLD, Jan Erik**: ICICLE PERIOD (Translated from Norwegian into Hungarian by: SULYOK, Vince)

The Hague (Holland), December 20, 2005

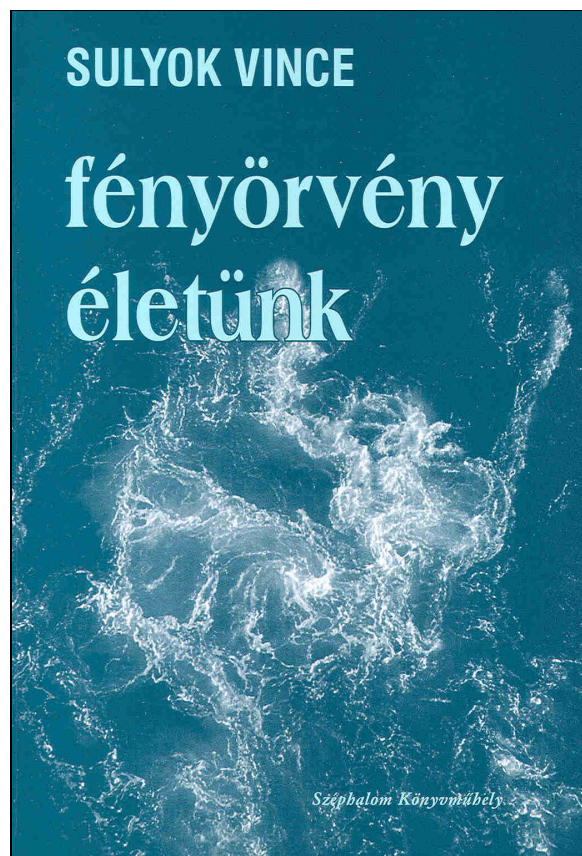
MIKES INTERNATIONAL

SULYOK VINCE

1932-ben a Győr melletti Ménfőn született, s egri főiskolai hallgatóként vett részt a 1956-os forradalomban, amiért utóbb el kellett hagynia Magyarországot. Rövid kitérőket követően Norvégiában talált második otthonára, ahol újabb diplomát szerzett, majd az Oslo Egyetemi Könyvtárban évtizedeken át volt a közép- és kelet-európai részleg (s benne a bőséges hungarica-gyűjtemény) szakértője és vezetője. 1958-ban Rómában jelent meg verseskönyve (*Rámdöntött világ*), 1961-ben Brüsszelben (*Céltalan ég alatt*). A norvég, a német, az orosz és a magyar irodalom jeles műfordítója: József Attila, Illyés Gyula, Weöres Sándor, Pilinszky János, Csoóri Sándor, Kányádi Sándor verseit épp úgy az ő fordításában ismerhette meg a norvég olvasó, mint Konrád György *Látogatóját*.

Sulyok Vince sok éves munkájának eredményeképp 1995-ben megjelent az *Ungarns Historie og Kultur (Magyarország története és művelődése)* című, 700 oldalas, enciklopédikus mű, mely hiteles és bőséges ismeretet közvetít a magyar kultúráról a skandináv világ számára.

TARTALOMJEGYZÉK

<i>A Kiadó előszava</i>	<i>III</i>
<i>Publisher's preface</i>	<i>IV</i>
TOVASZÁLLÓ NYÁRBAN	
<i>[Az 1951—1956 között írt versekből]</i>	<i>1</i>
SZEKÉREN.....	2
Ó, HA EGYSZER MÉGIS.....	2
TOLULNAK A FELHŐK.....	2
BÁNAT	3
HIDEG ALKONYAT	3
SÜLTKRUMPLISZAG	3
AZT HITTEM.....	4
MUNKÁSOK	4
LOPTAM.....	5
A KÖNYVTÁRBAN.....	5
IZÁNAK	6
FÜSTÖS ALKONY	6
KRUMPLISZEDŐ LÁNY	6
ANYÁM AZ ISTÁLLÓAJTÓBAN.....	7
ETETÉS.....	7
KERÉKPÁRRAL A FÉNYBEN	8
MEGFÁRADVA	8
TÁVOLODÁS	9
RÉPASZEDESKOR	9
VASÁRNAP EST	10
TOVASZÁLLÓ NYÁRBAN.....	10
VACSORA ELŐTT	11
SZONETT A BETEGÁGYBAN.....	11
MAGYARKÚTI REGGEL.....	12
SÉTA	12
EGED FELÉ.....	13
MÁR MESSZE JÁR.....	13
FÖLSZÁLLOTT A KÖD.....	14
MINT SÓVARGÓ MÜEZZIN	14
KÉT TÉLI DAL A KEDVESHEZ	15
MÉG TARTANÁLAK VISSZA	15

EGYEDÜL.....	16
KÖSZÖNTELEK HAZÁM	16
MOSDIK A SZOMSZÉD NAGYLÁNY.....	16
DÉLELŐTT	17
PÁRÁS RÉTEKEN.....	17
MAGÁNYOSAN.....	18
DUNÁNTÚL.....	18
MEGÁLLTÁL SZÍVEMBEN.....	19
REGGEL	19
TÚNÓDÓ DÉLUTÁN	19
ALKONYAT ELŐTT.....	20
ÜLÉSDESZKÁN.....	20
CSAK ILLATODAT	20
KRUMPLISZEDÉS.....	21
KIABÁLTAK A PUSKÁK	
<i>[Az 1956-os forradalommal kapcsolatos versekből]</i>	22
FEKETE NAPOK.....	23
FEHÉREDIK A BÁNAT ARCOMON	23
KRUMPLIT HÁMOZ A KEDVES.....	23
ŐSZ, 1956	24
JAJ!	24
ÉJSZAKAI VERGŐDÉS	24
IDEGEN ÉJSZAKÁBAN.....	25
BUJDOSÓ DAL	25
MESSZESÉGEK KAPUJÁBAN.....	25
FALUN.....	26
HŰS UJJAK RÁCSA KÖZT	26
ELKÉPZELTELEK	27
TE VAGY A HAVAK OLVADÁSA	27
KESERGŐ.....	27
MÉG.....	28
UTOLSÓ SZÉP SUGÁR.....	28
ESTE AZ ISTÁLLÓBAN.....	29
VÍVÓDÁS	29
BORZONGÁS A TAVASZBAN	30
A KÖRLET ESTE TÍZ UTÁN	30
KÍNJAITOK TANÚJAKÉNT	31
FÉLHANGRA	32

MENEDÉKHÁZ A NORVÉG HEGYEKBEN	32
SIRATÓÉNEK	33
HINGERICHTET!	34
SZARVAS AZ ERDŐN	35
ÜZENET HAZA	35
ÖT ÉV UTÁN.....	36
SZÁMVETÉS BUJDOSÁSBAN.....	36
HIÁBAVALÓSÁG HALOTTAI	37
FIATAL HALOTTAKRA EMLÉKEZVE	38
POST FESTUM	38
SZÁZ NÉGYSZÖGÖL A SZABADSÁG	
<i>[Válogatás a jugoszláviai menekülttáborokban írt versekből]</i>	39
MENEKÜLÉS	40
ELKESEREDÉS	40
MÉGIS-MÉGIS ÉLNI.....	40
DICSÉRTESSEL!	41
CSÓKOD NÉLKÜL HARMADNAPRA	41
DÉLUTÁN SZIKRÁZÓ HEGYEKKEL	42
RÉSZEG REGGELI IZZÁS.....	42
MIT ÉR E TÁJ?	42
KÉT UTCAI KÉP	43
FELHŐK	44
A TERASZON.....	44
ÖRVÉNYBEN	44
KERENGŐ	45
ÁLMOZÁS NAPOZÁS KÖZBEN	45
ISZONYAT.....	46
NEM ENYHÜLÖK.....	46
UTÓLSZOR EGYÜTT... ..	46
MINT A KÖR.....	47
CSEND	47
KILÁTÁSTALANSÁG	48
BIZAKODÁS	48
SZÉP LENNE.....	49
KISFIÚ AZ UTCASARKON.....	49
SZOMBAT ESTE	50
JÓL ÖLTÖZÖTT ÚR!	50
DARÁZS	51

HAJNALI ZSOLTÁR	51
GYÖNYÖRŰ BÖRTÖN	52
TESPEDÉS	52
ODASZÓTLANODÁS	53
MENT A LÁNY	53
SZÓRÁDE ÉNEKEL.....	54
GYÖTRŐDÉS	54
ŐRIZ A MÚLT	55
BALKÁN TAVASZ	55
DÉLUTÁN A DOMBON.....	56
ALKONYAT A NIŠAVÁNÁL.....	56
HOVA LEGYEK?	56
GEROVO EGY DÉLUTÁNI DOMBRÓL	57
FULDOKLÁS.....	57
EGYEDÜL AZ ERDŐN.....	58
VASÁGYON.....	58
BELEALÉLTAM A TÖMEGBE	59
MÁJUSVÉGI TÁJ	59
MINT HOGYHA SZÓLNÁL	60
ÍGY DÉLUTÁN	60
A SZÖGESDRÓT CÖLÖPJEIN TÚL.....	61
FINÁLÉ	61
SZEMEMBEN FEKETE VIRÁGOK	
<i>[Az 1957 júliusa és 1965 decembere között írt versekből].....</i>	62
MEGMENEKEDVE.....	63
CSUPA EZÜST	63
CSAK AKKOR... ..	64
BÁR RÉSZEGEN DÜLÖNGSZ.....	64
A KÉT ŐSZI AKVARELL	65
ÉHSÉG.....	65
MÁR CSAK.....	65
A PARKBAN.....	66
KÖDBEN, SZOMORÚSÁGBAN	66
ÖSSZEGEZÉS	66
TÉLI ALKONY A TENGERPARTON.....	67
VIRÁGSZIRMOK HÚSÁBÓL... ..	68
VIRÁGÉNEK.....	68
EMBERENKÍVÜLI MAGÁNYOM	68

MORZSOLÓDÓ KÖVEK KÍNJA.....	69
CÉLTALAN GYÖNYÖRŰ ÉNEK	69
A PARK FÁI KÖZT.....	70
BÁNYAVIDÉK	70
HANGULAT	71
FIATAL FÉRFI A VÍZNÉL	71
MA DÉLUTÁN	72
A TÓ MELLETT...	72
FEHÉR RUHÁBAN A NYÁRBAN.....	72
APÁLY.....	73
TERMÉKETLEN, SZÉP BÁNATOK.....	74
ÖNARCKÉP — TÉLI ALKONYATTAL	74
HAJÓK A KÖDBEN.....	75
KARÁCSONY A MAGÁNY KERESZTJÉN	75
ESZELŐS IDŐK.....	77
SZÁLANKÉNT FOGY A FÉNY.....	77
LÁZAS DÉLUTÁN.....	78
IDŐTLENÜL AZ ÖRÖM ÁRAMÁBAN	78
SZÉCHENYI.....	79
ELLOBOGÓ DÉLUTÁNBAN	80
RAJONGANI SZÉP FÁK KÖZÖTT.....	80
NYÁRALKONY A PARTON.....	80
MINT NYÍRFAERDŐK	81
SZIGET A TENGEBEN.....	82
HA CSÖNDES ÉS FÁRADT LESZEL.....	82
VONAT AZ ÉJSZAKÁBAN.....	83
A TUILÉRIÁK KERTJÉBEN.....	83
ŐSZI ALKONY PARASZTI TÁJBAN	84
HOLDJÁRÁS IDEJÉN	84
EMLÉKEZÉS A TÉLBEN	85
TÉLI ÉNEK KÉT MELLÉKDALLAL	85
JAJ AZOKNAK	86
CSÖNDES ESTI TÚNÓDÉS	86
HANGOLÓDÁS A TAVASZHOZ.....	87
A MÁJUSI ÉG	87
FEHÉR HAJÓK	88
SZEMEMBEN FEKETE VIRÁGOK.....	88

ÜNNEPI EMLÉK	89
AZ ERDŐN, KARÁCSONYKOR.....	89
IDŐTLEN HEGYTETŐK	90
MINT A PANNON BÚZAMEZŐK	90
ELÉGIA	91
HAJNAL EGY HALÁSZFALUBAN.....	92
EMLÉK.....	92
A JÓZANSÁG LÁZTALANSÁGA.....	93
FÉRFIKOR	93
MINT HIHETETLEN LÁTOMÁS.....	95
ELVESZETTEN A NYÁRBAN	96
REGÉNY	96
NEM MÚLÓ SZÉPSÉGGÉ	97
MEDITERRÁN ÖZÖNÉBEN A FÉNYNEK	
[A spanyolországi versekből].....	98
ÉSZAKI TELEK MENEKÜLTJE.....	99
MEDÚZA-FŐ.....	99
AMIKOR MAJD.....	100
EZ ITT AKAR	101
MINDEN ÚGY VAN	101
AFRIKÁIG MENNÉK ÉN IS.....	102
NAPOS OLDAL.....	102
HA ITT LENNÉL	103
BEESTELEDIK	104
BOTORKÁLVA.....	104
MEMENTO MORI.....	105
RHODODÁKTÜLOSZ ÉŐSZ.....	106
AMÍG EMLÉKSZEM RÁJUK	106
KIKÖLTÖZTEK A TEMETŐBE	107
HALÁLOM ÓRÁJA ELŐTT.....	107
A RÓZSA PILLANATA	108
SPANYOL ALKONY	108
UTÓSZEZON.....	109
HARMADIK HAZA?	110
A SZÁZADVÉG FÉNYÉBEN	111
TORREVIEJA: ÓTORONY	111
ÉSZAK A VILÁGOD	112
TEMETŐ A TENGERNÉL	112

HANGOD ELTŰNIK	113
EGY NAP MAJD UTOLJÁRA	114
AKKOR ÉS MOST	114
ÁLMOMBAN ELINDULOK OLYKOR.....	115
DÉLSZAKI PILLANAT	116
VIHAR ELŐTT	116
EZEK A PARTI SZELEK	117
SANTO DOMINGO: SZENT VASÁRNAP.....	117
HAZÁD ÉS ANYANYELVED	
[Az 1966—1995 között írt versekből].....	118
NAVIGARE.....	119
SZEMBESÜLÉS	119
GÖRCSBERÁNDULT ÉLET.....	120
MÉGEGYSZER A FÉNYEK	121
PAS DE DEUX D'AMOUR.....	121
OLYKOR ÉJJEL.....	122
FÉNYÖRVÉNY ÉLETÜNK.....	122
ARANYLÓ ÓRA	123
MOSOLYOD MÉZE	123
KÖNYÖRGÉS	124
KÉT HETE MÉG	124
MOSOLYOD, ANYÁM	125
ÉSZAKNORVÉG KIKÖTŐBEN.....	125
EZ VOLT AZ ÉLET.....	126
KÉT VERS GYERMEKEKNEK	127
VOLT AKI UTÁN	128
FALAK FALAK	128
EGY KÖNYV VIGASZA.....	129
CSONTKEZÉNEK HANYATLÓ MARKOLÁSA.....	130
A FÖLDI LÉT CSÚCSAIN VALAHOL	131
HOSSZÚ FEHÉR NYAKÁVAL	131
FIATAL ARCUNK.....	132
MADARAK PÉLDÁJA A TÉLBEN.....	133
HAZÁD ES ANYANYELVED	133
KILÉPTETEM, MINT FILMRENDEZŐ.....	134
EL NEM MÚLÓN AZ ELMÚLÓ IDŐBEN.....	135
EGYIK SZÜLETÉSNAPOM ÜRÜGYÉN	136
GULLIVERKÉNT LEKÖTÖZÖTT HAZÁNK.....	136

TOVASZÁLLÓ NYÁRBAN

Az 1951—1956 KÖZÖTT ÍRT VERSEKBŐL

SZEKÉREN

Nyári est volt. Zötyögős
vén szekéren ültünk
három-négy kopott paraszt
s jobbra-balra dűltünk,
amint zöttyent a szekér.

S jött a fényes esti gyors
dübörögve, zúgva,
s benne tiszta emberek
kacagtak vagy únva
bámultak az éjbe ki.

Hunyorogtunk rongyosan,
fáradtan utána
három-négy poros paraszt.
Szállt a füst a tájra
s zötyögött a szekerünk.

Ménfőcsanak, 1951. július 24.

Ó, HA EGYSZER MÉGIS

Ó, ha egyszer mégis
virágba borulna
ez a sok komor, vén,
bánatos, bolond fa!

Ó, ha újra kéken
ragyogna az égbolt
s szállnának a felhők,
mint valaha rég volt!

Akkor tán bolondos
kis meleg fejecskéd
ájuldozva vetnéd
sóvárgó szívemre...

Ménfőcsanak, 1952. március 30.

TOLULNAK A FELHŐK...

Tolulnak a felhők,
sebesen szaladnak
elfelé nyugatnak.

Be nagyon szeretnék
rájuk települni,
nyugatnak repülni.

Nyugatnak repülni,
falum fölé szállni,
fölötte megállni.

Az őszi határban
apám megkeresni,
sóvárogva lesni

lassú ballagását
az eke nyomában
az őszi határban.

Budapest, 1952. október 1.

BÁNAT

A lelkemre úgy száll a bánat,
mint novemberi alkonyon
a varjúcsapat száll a fákra,
amikor szürke köd borong
a bánatos mezők felett
és mélyenjáró fellegek
feküsznek rá a zord világra.

Budapest, 1952. október 20.

HIDEG ALKONYAT

Milyen szomorú ez a vasárnapi alkonyat!
Köröskörül dideregve kéklenek a budai hegyek
s hidegen villognak a villanyfények.
A kémények füstjét szétzilálják a jeges szelek
s a keserű-fanyar füstfoslányokat
szemembe verik, letépik kalapomat.
Hajlongó fának támaszkodva nézem a rohanó felhőket.
Körül mind sötétebb lesz. Este lesz.
S magam is mind csüggedtebb és szomorúbb leszek.

Budapest, 1952. november 23.

SÜLTKRUMPLISZAG

Kis mellékutcán mentem át
tegnap este, hazafelé tartva,
s egy kapu alól megütötte orrom
a sült krumplici jószaga.

Megálltam ott, a félhomályban,
s az ismerős illatból jót szagoltam.
Oly jól esett, mert e szívással
szívembe visszaloptam

a gyermekkori vacsorák
mindörökre feledhetetlen illatát.

Otthon talán
most találja anyám
testvéreim s apám elé.
Be jó volna, ha én is ott lehetnék
s a tálból én is velük ehetnék!

Budapest, 1952. november 27.

AZT HITTEM

Azt hittem: ma is eljössz.
Ott vártalak a szokott helyemen
a könyvtár asztalánál
és irogattam nevedet
a forduló lapszéleken
csendben, árván.
Néztem a lámpák
komoly és tompa ragyogását
s eszembe jutott hirtelen, hogy
Szilveszter van
s ezért nem látlak ma a helyeden...
Szívemben erre lassan szerteoszlott
a furcsa, bús szorongás
s elém ragyogtak
a lelkeim legmélyéről
a tavaly szilveszteri
báli lámpák...

Budapest, 1952. december 31.

MUNKÁSOK

Hajnali négy. A villanyfény
szemembe vág
s öntudatomig ér anyám
ébresztő, halk szava.
Őcsém nehezen kél. Az ágy
még húzná, vissza —
de kezében már a csizma
s álmosan öltözik.
A húgom második. Pattog
a tűz, forr a tej.
Szó alig esik. Pár perc még
és pár korty a tejből —
s csukódik az ajtó. Mennek
az állomásra.
Anyám leoltja villanyt
s fázva bújik vissza az ágyba.
Öt perc... tíz perc... Félálomból

eszmélve hallom
a vonatzörgést s a késve szaladok
lábdobaját az utcasarkon.

Ménfőcsanak, 1953. január 27.

LOPTAM

Ismerős végre a pesti utcán!
Szélesre nyílt mosollyal reméltem
a mosoly viszont-villanását
évfolyamtársam kék szemében.
Csupa fény voltam, friss rajongás —
és csak midőn mögéje tévedt
a pillantásom: akkor dermedt
fázósra, szomorúra lelkem:
egy púpos kis anyóka állt ott
(az édesanyja volt az áldott...).
El nem felejttem, hogy tekintett,
milyen riadtan rám, s hogy' indult
volna tovább, hogy meg se lássam:
még baja lehet a fiának
miatta, hogy ilyen kis nyomorult,
ilyen kis szürke. Szívem elszorult
s futni szerettem volna onnan,
eltűnni azonnal —
vagy szólni hozzá kedves szóval...
De ők indultak is mindjárt tovább.
Én pedig, mintha loptam volna
(és loptam is: egy drága titkot!)
riadtan néztem olykor vissza titkon
a fiú és anya után.

Budapest, 1953. február 26.

A KÖNYVTÁRBAN

Két ragyogó szemű fiatal,
két mosolygó egyetemista,
fiú és lány. Elöttem ülnek,
tanulnak, írnak —
és félpercenként egymásra néznek
a tudós, nagy könyvek fölött.
(Ó, édes élet, így szövőd,
így szövőd hát a boldogságot?)
Kicsi fehér kéz nagy tenyérben.
Mögöttük ülve hosszan nézem
simogató játékukat,
miközben mindig jobban érzem,
hogy irigylem a nagy tenyérben
azt a maroknyi kis kezét.

Budapest, 1953. március 11.

IZÁNAK

A Postakocsis kedves dallama
remeg szívemben egész délután már
és mintha minden hang és szó mögött
szomorúan és halványan te állnál.
Emlékszel még a néhány délutánra?
Be messze van, be messze már a nyár!
Én vágytalak, te szerettél, tudom,
— de nem mondtuk ki, s már hiába fáj
a hallgatás, a magamban hagyott szó:
te messze vagy, te emlék vagy csupán,
bár gondolok rád minden délután
a Postakocsist dúdorászva halkan.
A kedves, drága dallam
visszaidézi meleg mosolyod
és kezed puhaságát érzem újra
kigyúlva.

Ménfőcsanak, 1953. szeptember 14.

FÜSTÖS ALKONY

A krumpliföldön meggyújtották
a száraz krumpliszárt.
Mint gyermek gyönyörködöm benne:
a füstje messze száll
és ráterül az alkonyi mezőkre.
Milyen szelíd és szomorú üresedőben
a paraszti határ!
A fasorokban ökrök bandukolnak.
Hátuk kivillan
a bokrok tarka hasadékein.
Az esti szél ágakat ingat,
s az égő, száraz krumpliszár
keserű füstje messzenyúlva száll.

Ménfőcsanak, 1953. szeptember 15.

KRUMPLISZEDŐ LÁNY

Oly kedves volt! A krumpliföldön
hajlogatott és szedte-szedte
a krumplit a nehéz fülesbe
fűrge kezekkel, szaporán
a copfos kis parasztleány.

Oly kedves volt, s én úgy szerettem,
mint édesegy testvéretem,
bár nem láttam még sohasem.

A szoknyájából kivillantak
kíváncsú kis térdei
minden, de minden hajoláskor,
és rámmosolygott, ha fölállott.
Mosolya szép volt, könnyű, lányos,
hogyan belédobogott szívem.

Ménfőcsanak, 1953. szeptember 15.

ANYÁM AZ ISTÁLLÓAJTÓBAN

Téli alkony, hűvös alkony.
Az istálló ajtaján
áramlik a trágyaszagú
meleg, gőzzé válva már.

S ott, a sűrű páragőzben
gondterhelten áll anyám
piros arccal, kéztördelve.
Száll a pára, szállva száll.

Kertet, udvart tiszta hó főd,
frissen esett, szép, fehér.
Csupasz ágon varjak ülnek,
ól tetején vén veréb.

Néz anyám a téli tájba,
téli szürke ég felé
csüggedt, kicsi, piros arccal.
Min gondolkodhat, szegény?

Ménfőcsanak, 1954. január 9.

ETETÉS

A köddel mélyül, nő az alkony.
Az istálló tárt ajtaján
a kinti hűsbe dől a pára
s gőzében csendben áll anyám.

Benn szénát várva bög az állat,
csörög a lánc a jászlakon.
A meleg pára lecsapódik
s vizet virágozik a falon.

Apám a deres szalmát hozza
s teríti széjjel szótalan.
Zizeg a fagyott szalma, villan
a lámpafényben, mint arany.

A verebek a disznóól vén,
szuvas deszkáin sürgenek.
Csámcsog a disznó jóllakottan
s ledől, mert lába már remeg.

A kertek alatt csupasz fákon
fekete rongyként lengenek
a kopott varjak. Hátterükben
ködülte, borzongó hegyek.

Fejésre vár piros kis arccal
szegény anyám. A pára száll,
s mint Mária a Bibliában:
szép pára-glóriában áll...

Ménfőcsanak, 1954. január

KERÉKPÁRRAL A FÉNYBEN

Az álom mély vizében megfürödtem
és friss a testem.
Ma rétek, dombok várnak. Csendjüket
oly rég kerestem.

Erdők mögött fahegyre áll a nap,
megtartja két ág,
a lomha dinnyék érni kezdenek
s híznak a répák.

Kerékpárom felszikrázik a fényben
és szinte éget,
villant a hosszú út kocsik farából
ezüst ekéket.

A könnyű pára felszakad, kitárul
a Rába völgye
s töltések alatt mint keret sötétül
a füzek zöldje.

Bús ökrök nyelve lóg, nyakuk lecsügged:
nehéz a járom.
A lélek telt a tájjal s ring a láb
a két pedálom.

Ménfőcsanak, 1954. augusztus 19.

MEGFÁRADVA

Esti rétek. Könnyű harmat
fűig nyomja már a port.
Kapa koccan. Félbehagyja
agg apám a répasort.

Erdők mögött fölparázslík,
égne még az alkonyat.
Messzi fénye, esti üszke
lángragyújtja arcomat.

Földobogva elnyikordul
vén kocsink a földúton.
Csend nyomunkban. Nő az este.
Kuvik kiált dőlt kúton.

Megfáradva-csendesedve
hallgatunk, apám meg én.
Bennem verssorok zenélnek —
ő meg elszunnyad, szegény...

Ménfőcsanak, 1954. nyarán

TÁVOLODÁS

Faluból messzi elsodort a sorsod,
gyerekkorodtól távolodsz. A táj:
a dombok lágy karéja és a Rába
még vissza-vissza jár, s hívása fáj.

A pajta hűsén hányszor elhevertél:
künn lángban állt a sárga délután.
A bíbor erős, kedves illatában
nem vágytál még a messzeség után.

Emléke él sok esti ballagásnak:
lóbálva hozta vállad a kapát
s a fáradság nagy csendjével szívedben
jöttél az erdőn és a réten át.

A vacsorád is milyen egyszerű volt:
csuporból ittál frissen fejt tejet
s a győztesfényű esti csillagok
körülragyogták bronz hajad s fejed.

El-eltűnődve néha alkonyatkor
már emlékeid bokrárt oldozod,
mert elrohan az élet az időben
s futása benned hagy csupán nyomot.

Budapest, 1954. szeptember 10.

RÉPASZEDESKOR

Leszáll a köd a délutánban
a halk határra.
Föláll apám a répa földön
s kését komoran összezárja.

Betelt a nap. Fölötte varjak
kiáltva szállnak.
A föld végén a kocsi mellett
a lovak eltűnődve várnak.

Ballag a répakupacok közt
ázott kabátban,
magányosan a köderesztő,
reménytelen, sötét határban.

Budapest, 1954. november 12.

VASÁRNAP EST

Szőlő s kalács az asztalon,
üvegben újbó.
Kóstolgom és érzem
ízüket újból.

Künn nagy ködökkel jó az est.
Az éhes állat
követelőzve hívja már
szegény anyámat.

Maradna pedig szívesen,
etetne folyton:
«Nem bírom majd a tanulást
a pesti koszon...»

Magam maradok idebent
az esti csendben
s szorongatom a poharat
tűzes kezemben.

Vasárnap esti szürkület,
nyugalmas óra.
A béke úgy száll rám, miként
a csend a tóra.

Ménfőcsanak, 1954. november 17.

TOVASZALLÓ NYÁRBAN

Lóhere s ezer nevesincs virág
átható, erős illatában
rakott szekéren ringatódzom lassan
a nyárutói halkuló határban.

A dombok és a hosszú fasorok
megindulnak, forognak
s a ló alatt a megroggyant fahíd
padlóit telten, tompán feldobognak.

Az úton úsznak szinte és lebegnek
a szalmát hordó szekerek.
A gyémánt por ragyog a ferde fényben
s szeliden, szürkén rámpereg.

A tovaszálló nyárban felnyerítve
csikó szalad a vadvízmosta parton.
Fekszem a ringó szép szekéren
s az egész tájat tenyeremen tartom.

Ménfőcsanak, 1955. augusztus

VACSORA ELŐTT

Fatönkön ültünk egymás mellett
apámmal, aki fáradt
mozdulatokkal cigarettát kotort elő
zsebéből; füstje arcomba áradt.

Nem tudom, ez volt-e keserűbb
vagy nehéz hallgatása.
Oldalról láttam szőrös arcát, ha rávillan
a cigaretta vörös parazsa.

Beburkolódtam a sötétbe,
Távol az istállóban
lovak harapták harsogón a friss lucernát.
Mit mondtam volna néhány lassú szóban?

Az öregség miatt sajnáltam
és szántam sok-sok gondját.
De ahogy szóltam volna, húgom vacsorához
hívott. Beragyogta a fény a konyhát.

Ménfőcsanak, 1955. nyarán

SZONETT A BETEGÁGYBAN

A patak partján sétálnék talán
és fürödnék a fényben és a nyárban,
vagy ülnék fenn egy kis padon a várban
s hozzám húzódna boldogan a lány.

Az ajka ajkamon, mint szilva függ
a fán, a tiszta, enyhe délutánban:
gyönyörködnénk a tornyos drága tájban
s ragyogna ránk a napsütötte Bükk.

Már órák óta sóvárogva nézek
az ablakomon át az égre. Részeg
galambok szállnak, szárnyuk színezüst.

Ki fénybe vágyom, íme, ágynak estem.
Rossz betegségek, hagyjátok a testem,
ó, égető láz, szállj el, mint a füst!

Eger, 1955. szeptember 9.

MAGYARKÚTI REGGEL

Két víg kakukk kurjongatott
a zöld hegyen egymásnak át.
Ballagtam én a harmaton,
idéztam őt, szemét, szavát.

Kinyílt az ég a fák felett,
zengett a nyár az ég alatt.
De bennem egyre nőtt a csend,
fogyott az út, a csend maradt.

Ó, drága lány, kiért a tájt
feledtem: mint szerettelek!
Hideg maradtál, mint a hó,
mint szikrázó, hűs gleccserek.

Hozzád zavart a vér, a vágy,
de nem volt benned irgalom.
S hogy visszatérsz, enyém leszel
botor szívem már nem csalom.

Lemondtam ott, Magyarkúton,
terólad mindörökre már...
Kurjongatott a víg kakukk,
kinyílt az ég, kigyúlt a nyár.

Eger, 1955. szeptember 11.

SÉTA

Drága barátom, messze az est még!
Kéklík a távoli hegy.
Friss ma a szél és álmos a lelkünk.
Nézd! ez az ösvény épp odamegy.

Érik a szőlő... senki az úton.
Hej, be kívánom! A csősz
hol csavaroghat, az Isten tudja.
Édes a szőlő, édes az ősz.

Fárad a lábunk? Bírja tüdőnk még
s jó ez a szívdobogás!
Búvöl a színek tobzódása:
hervad a Bükk már, ó, be csodás!

Villog a sok ház szerte a dombon,
kecskét hajszol a pásztor,
vén öreg, érti a tréfát, ráinktör,
s zeng az egész hegy a víg kacagástól.

Messzi hegyek közt terjed a köd már,
harmat hull a határra.
Térjünk vissza a völgybe, barátom,
emlékezve sokáig e tájra.

Eger, 1955. október 9.

EGED FELÉ...

Itt kóborlok ma újra
az őszi délutánban
emlékeim nyomában,
hisz véled erre jártam.

Eged felé az úton
magányosan csavargok,
a fényképed kezemben,
szívemben édes arcod.

Távolról így vigyázlak,
így őrizem szerelmed,
mert szép vagy, mint a táj ma
és tiszta, mint a gyermek.

Eger, 1955. november 8.

MÁR MESSZE JÁR

Ködöt ereszt
a rét a nyírkos estben.
A füst fanyar
szagával telt a táj.
Káromkodik,
marhát zavar a pásztor,
fröcsög felém
az országúti sár.

A rothadás,
az ősz, a sár maradt csak,
s maradtam én.
Az elfutó vizek
a híd alatt
terólad sustorognak.
Cipőm alatt
a holt levél zizeg.

Erőlködik
a vén vonat zihálva
s rohan veled
a zord falukon át.
Te távolodsz
s én hasztalan kívánom
meleg kezed
és forró, puha szád.

Eger, 1955. november

FÖLSZÁLLOTT A KÖD

Fölszállott a köd,
fényes már az ég.
Enyhe délutánban
bánat csak szívemben ég.

Komor ablakon
beragyog a nap,
dühös kutya módján
fénye szívembe harap.

Teljesebb a csend,
mint a temetőn.
Néznek rám a könyvek,
de olvasni nincs erőm.

Hej, ha tehetném,
messze szállanék,
Bakonyig repülnék
s melletted megállanék.

Mint a részegek:
pirosak a fák.
Fölszállott a köd, de
szívemben szomorúság.

Eger, 1955. november

MINT SÓVARGÓ MÜEZZIN

Értelmét vesztí minden,
mióta messze jársz.
Kihalt a Klapka utca:
az ablakban nem állsz.

A sétány is be furcsa:
lehullt a sok levél.
Tüzet rakott az alkony,
az ég akár a vér.

Mint óriás irón áll
a karcsú minaret.
Az esetben itt török pap
jajongta énekét.

Megállok fenn a rácsnál.
Kiáltanám neved
mint sóvargó müezzín,
ki eszmél és szeret.

Eger, 1955. november

KÉT TÉLI DAL A KEDVESHEZ

1.

Mint odakünn az erdőn:
szívemben nagy a csend.
Ropog a hó a tiszta éjszakában
s oly mély a fagy, hogy szinte cseng.

Hideg az óriás hold,
falunk fölött lebeg.
Ropog a hó és azt ropogja: „Margit”.
Mint vízben, csobban a neved.

2.

Fülledt fürkében utazom.
A Dunán jégtáblák kocódnak.
Felettük kedvetlen sirály,
a sekély vízbe fagyva csónak.

Szavak csomóit oldozom
s szálanként bomlik már a bánat.
Két óra még s feloldozod
friss csókjaiddal néma számat.

Ménfőcsanak és Budapest között, 1956. január

MÉG TARTANÁLAK VISSZA

Felhők sötétlő árnyai szaladnak
a földeken, a dombokon.
Beárnyékolja lelkemet a bánat
s a szomorúság homlokom.

Még tartanálak vissza, mint az ágak
a leszakadó levelet,
mert megsápaszt, karomra dönt a kín, hogy
más férfi társul teveled.

Még belém mar és éget minden emlék,
vívódva rád emlékezem
s a blúzodat ha látom megfeszülni,
még nyitnám összezárt kezem.

De csendesít és nyugtat minden óra,
hogy tavasz jön és újra lány,
ki hozzám bújva vár a csókra, szóra.
Feledni is tudlak talán...

Eger, 1956. február

EGYEDÜL

A borsóvető asszonyok
dalolnak fenn a dombokon.
A fény ugyan még átölel,
de vállaid már nem fogom.

A szemed néha úgy ragyog,
mint hajnalban a fellegek.
Elfordítottad... Zord vagyok
azóta, mint kopár hegyek.

Megfognám most langyos kezed
s mennénk a nyíló kertekig.
De messze vagy. A könnyű fény
rád sárga fátylat nem terít.

Eger, 1956. március 31.

KÖSZÖNTELEK HAZÁM

(Első külföldi útamról hazatérve)

Köszöntelek, hazám, mint partot ért úszó,
kit elbűvölt ugyan és húsított a hullám,
de csillogó vize tovább hiába hull rám:
mind kijebbel lábolk, hívása nem húzó.

A biztos partokon megállók. Int a táj.
Árnyas dűlőutak s erdők között a földek
festők színeinél izzóbban tündökölnék.
Kitáruló hazám: szépséged szinte fáj!

Futok feléd, miként gyerek fut iskolából,
s a meghozó utak szálló, szelíd porából
kibontom arcomat, hogy rámismerjenek.

Kék fák hajlonganak a júniusi fényben,
barátot sejtenek a csöndes jövevényben
s piros tetős tanyák vidáman intenek.

Nyíregyháza, 1956. június

MOSDIK A SZOMSZÉD NAGYLÁNY

Mosdik a szomszéd nagylány pőrén, habzik a szappan
s gyűl buborék buborékra ragyogva fehérhúsú karján.
Fürdik a nyári sugárban a kert, a nagy udvar, a csurgó
víz tócsákba gyüremlik a porban a kék lavór alján.

Mosdik a szomszéd nagylány, lengő inge színétől
mélyebb színt kap az ég, a tetők pirosodva kigyúlnak.
Csobban a víz a lavórban, arany szikrát vet a bőrön,
csöppjei gyémánt gyöngyök, az inge alá begurulnak.

Részeg a reggel a fénytől, a vér sebesen fut erebben.
Lassan múljon a perc, hadd lássam hosszan a lánykát!
Könnyű selyem szoknyája tapadva mutatja alakját,
hajlong, vízbe meríti meztelen, gömbölyű vállát.

Ó, húsok édessége, erek vad láza, leányok!
Bár sose múlna, ne hunyna ki tűzed, szép fiatalság!
Éljen más a komor tudománynak, hadd legyek én csak
költő és fiatal, simogatván kedvesem arcát!

Ménfőcsanak, 1956. július

DÉLELŐTT

Tojó tyúkok kiáltanak,
villognak levelek
s szétfoszlanak a felhők fenn az égen.
Jó volna együtt teveled.

Öledbe hajtánám fejem
és hallgatnám szavad.
Hús homlokod s a délelőtti ég közt
látnám, amint az ágak inganak.

Ragyognak sárga paprikák,
nagy szilvák kéklenek.
Hiányod érzem mindenben ma mégis
és nem nyugtatnak szálló szép egek.

Ménfőcsanak, 1956. nyarán

PÁRÁS RÉTEKEN

Eső utáni délelőtt.
Az égen felhők nyargalásznak,
ragyognak, úsznak fényesen,
mint szélben szálló mosott vásznak

A táj szelíd, friss, tiszta, hűs.
Szárad a széna. Szaga száll,
Kocsiról nézem a legényt,
ahogy a párás réteken kaszál —

Nézem és étvággyal eszem
a szalonnához, a kenyérhez
a vastaghúsú paprikát
s vízért megyek a Bakonyérhez —

A zöldszínű egek alatt
alszom nagyot a kurta fűben.
Nem számlálva a napokat
élek paraszti bölcs derűben —

Ménfőcsanak, 1956. augusztus 5.

MAGÁNYOSAN

Hidak karfái nyújtóznak elém,
hogy rájuk üljek.

Fák állják utam: kedves,
hajlongó oldalukhoz üljek.

Kutak kínálják vizüket:
ha kell, hogy innék,
s a felhők kérik bánatom, hogy adjam,
ők messze vinnék.

Hidakra dülök, hűs vizet iszom,
támaszkodom a fának —
de míg nem látlak jönni az úton,
nem hagy el a bánat.

Utak porát lemosnám lábaidról,
két karomban aludnál.
Szeretnélek, hogy elhagyni soha,
soha se tudnál.

Ménfőcsanak, 1956. augusztus 6.

DUNÁNTÚL

Zöld dombok mögött énekel a lány,
ahogy közeleg, erősül a hangja,
az erdők lombja átszűri
s köröskörül a dombsor visszazsongja —

Az esőverte boglya füstölög,
süppedt kupacban szárad már a napban,
őgyelg körötte két tehén
s apró fiúcska óriás kalapban —

Dombsor között a szellős réteken
lányok csapatja gyűjti lenn a sarjút,
nevetésük száll s idevillog
vállig meztelen, napsütötte karjuk —

Szeretlek édes szülőföld, Dunántúl,
hol dombok mögött dombok sora hallgat
s gyümölcsfák sűrűjében
rejtőznek tiszta, szépleányú falvak —

Szeretlek dombos, drága táj, dalokkal
és nevetéssel telt, vidám vidék.
Szálló szeleken felhők
s a felhők mögött tintakék az ég —

Ménfőcsanak, 1956. augusztus 6.

MEGÁLLTÁL SZÍVEMBEN

Megálltál szívemben, miként
a szél imént a málnabokrok alján.
Még küszködik, megrezzen két levél,
de csüng is már le kajlán.

Te is tusáztál ellenem kicsit.
Ma tudsz-e vállalni egészen?
Én felmutatlak, mint Ostyát a pap,
győztes-szelíden és merészen.

Ménfőcsanak, 1956 augusztus 6.

REGGEL

Húsz éve múlt-e, vagy tizenkilenc?
A tarka fényben csöndesen guggoltam
alvástól fényes arccal, félpucéran,
s a hús homokot lábaimra szórtam.

Örökre elszállt évek, ébredések,
mikor rögtön a hívó kertbe szöktem.
Barackot pottyantott elém a telt fa
s a málnabokrok hajlongtak mögöttem.

Megállók most az udvaron a fényben.
Felettem boldog, karcsú ágat ingat
a lassú szél; elfújja, mint a felhőt,
szelíden éveinket, álmainkat.

Ménfőcsanak, 1956. augusztus 8.

TÚNÓDÓ DÉLUTÁN

Régóta járok föl s alá a kertben
érő szilvától terhes fák között.
Szívembe délutánok hallgatása
s ünnep tűnődő csendje költözött.

Bús borjúbőgés, távoli kakasszó,
az óra jár, a felhők foszlanak
s megnő az árny. A kocsma udvarában
kurjongatás, cigányok játszanak.

Az esti táncban engem senki sem vár.
A dombokon, az erdőn túl talán
a vígasztalan fák között a kedves
rámgondol, míg az alkony ég haján.

Ménfőcsanak, 1956. augusztus 20.

ALKONYAT ELŐTT

A dombtetőre áll a nap;
telt gömbjében két nagyszarvú ökör
s ekére dőlve fekete paraszt
megrogyant válla tündököl.

Mint pusztulásra szánt szoborcsoport,
mely addig áll, míg tartja
a leáldozni készülő napot
a két ökör négy óriási szarva...

Ménfőcsanak, 1956. augusztus

ÜLÉSDESZKÁN

A vonatok s az autók elszaladnak
fürdőhelyekre, tiszta városokba.
Mögöttük lassan földre száll a por
és szétszakad a füstök karcsú fodra.

Nem kínozt most a folyton-menni vágyás.
A hegyeken túl nincsen csoda már.
A csoda: az a csend és nyugalom,
mely visszatérve idehaza vár.

A két csikó tűnődve elporoszkál
az utak árnyas fái közt. Patáktól
kavarog a por s fortyog, mint a víz,
amelybe újabb cseppet küld a zápor.

Lelógatom a gyeplőt és az ostort,
s az ülésdeszkán csendben megülök.
Nem érdekel, csak ez a kicsi hangya,
mely pantallómon lázasan sűrög.

Pihenni hűs hegyekre száll szemem:
tehenek állnak fenn a kék hegyélen.
Eldöcögnek így ítéletnapig
ezen a lassú, vén parasztszekéren!

Ménfőcsanak, 1956. augusztus

CSAK ILLATODAT

Csak illatodat érzem még, miként
a méh a méz derengő illatát.
Fölgyúlva hajlok esténként föled,
mert minden mézek forró kelyhe szád.

Csak illatodat érzem még, miként
holt fák a részeg földek illatát.
Tavaszok láza borzongat, ha jössz
s moccan karom, két benuult, bús faág.

Csak illatodat érzem... s ízedet
kívánják égő, szomjas sejtjeim.
Nézd! már a méh arányló mézre lelt
a húsos kelyhek nyíló mélyein...

Eger, 1956. szeptember 6.

KRUMPLISZEDÉS

Meggyújtották, s most ellobogva ég
a szedett krumpli zörgő szára.

Kavargó füstje hűvös réteken
s fák lombja közt gyúl éjszakára.

Keserű szagát fölszívja a táj
s megnő vele az őszi este.

Egy copfos kis parasztleány szedi
a krumplit nagy, nehéz fülesbe.

A hajlongásban szoknyája alól
kivillog karcsú lábszára...

A rétek fölött megsűrül a köd,
hullong a harmat, nő a pára.

Eger, 1956. szeptember

KIABÁLTAK A PUSKÁK

AZ 1956-OS FORRADALOMMAL KAPCSOLATOS VERSEKBŐL

FEKETE NAPOK

Mikor már ésszerűbbet nem tehettem:
gyalog és vonatokra kapaszkodva
a forradalmas fél országon át
az óvó házba hazamenekedtem.

Újságot szerkesztettem, fegyverem
csőre töltöttem, jártam sorok élén.
Enyémnek vallottam a forradalmat
és minden magyar együtt járt velem.

Az újságot most más írja. A fegyvert
elrejtettem. De éj és napon által
kínban csodálom, ahogy ellenáll
ez a kis ország, ez a megvert.

Napok születnek megfúló napokra.
Magamat marva mérem én az udvart
a konyhától a füstölgő ganéig
s szétpattog a jég a lábam alatt darabokra.

Ménfőcsanak, 1956. november 20.

FEHÉREDIK A BÁNAT ARCOMON

Betöltöttél s most visszhangos vagyok
kiáltó hiányodtól, Margaréta.
Fehéredik bús arcomon a bánat,
mint sötét táblákon a kréta.

Fedi kabátom vastagon a dér.
Nélküled oly szomorú ez a séta.
Ha együtt élhetnék veled,
szebb lenne minden, édes Margaréta.

Ménfőcsanak, 1956. november 20.

KRUMPLIT HÁMOZ A KEDVES

Mikor krumplit hámoz a kedves
s csillog a kése friss kezében,
szeretek akkor mellette ülni csendben
s a derűt nézni mély szemében.

A tálban krumplik mocoognak,
a héjuk herseg s szalagokban
hullong az asztallapra. Tiszta vízben
nagy sárga arcuk lágyan csobban.

Gyémánt szelek a hegyek hátán
szikrázó völgyeknek szaladnak.
Az utakon tankok zörögnek szakadatlan
s elfáradnak a forradalmak...

Veszprémvarsány, 1956. november 26.

ŐSZ, 1956

Az alkonyatban erdők füstölögnek.
Gyülemlik a köd, mint a bánat,
mely benne szisszen minden gondolatban
és szűkre zárja néma számat.

Dombok fölött és nyirkos réteken
leselkedik az ásító halál,
mint fegyverek derengő, hús csöve
szomorú utak fordulójánál.

Ménfőcsanak, 1956. december 3.

JAJ!

Virágos, véres, szép halottak
tereken, apró udvarokban:
vizes föld süpped melletekre.
Aludjatok e hús karokban!

Szakadnak zászlóink a szélben,
kicsorgó könnyeink apadnak
és jaj! a forradalmas harcok
megharcolatlanok maradnak...

Ménfőcsanak, 1956. december 3.

ÉJSZAKAI VERGŐDÉS

Micsoda éjjel! Vaksötét
a téli táj, a téli ég.

Szemem lehunyni nem merem,
fekszem az ágyon éberem.

Ha szél zörög, kutyánk ugat,
marhák tiporják almukat —

belémmaró hegyes karom
mindegyik, fájó izgalom!

A szív vergődik, de a lélek
bátor, a haláltól se félek.

S bűn, ha szeretnék élni? Testem
ó, éji árnyak, hova rejtsem?

A kedvesem szebb, mint a földek,
amelyek fényben tündökölnék.

Ölelni, írni, tenni hagyjál,
sors, bátorságot ehhez adjál!

Ne kelljen többé éjszakákon
álmatlanul heverni ágyon,

a dzsipre várni: jön-e értem,
mert forradalmár szívvel éltem.

Hogy ráng a szív, ez az ökölnyi...
Ó szörnyű éj szűnj meg gyötörni!

Ménfőcsanak, 1956. december 4.

IDEGEN ÉJSZAKÁBAN

Idegen házak, idegen
kezek jósága... Hidegen
borul reám az éjjel.
Dübörög a szívem.
Felülve, megriadva várom olykor:
mellemet mikor veti széjjel.

Győr, 1956. december 5.

BUJDOSÓ DAL

Téli felhőkkel futok.
Nem rejt már az otthon,
mely megóvott minden rossztól,
rám törő gonosztól.

Téli szelek szilajul
lökdösik a hátam —
megyek pedig anélkül is:
bujdosom hazámban.

Lopom ifjú életem
s köszönök a fáknak,
melyek fegyver nélkül, de óvón-rejtőn
körülottem állnak.

Veszprémvarsány, 1956. december 6.

MESSZESÉGEK KAPUJÁBAN

Zöld füvekkel zöldülő kedvem
szép lobogóját leeresztem.

Vizekkel teli minden árok,
az úton imbolyogva járok.

A marasztaló téli sárban
cuppan, csúszik szomorú lábam.

Az erdők sötét kinnal állnak
s a felhők bánatot szitálnak.

Előttem erre ment el ázva
százezer, a ködöt vigyázva.
Megállók én, a ködbe nézek.
De nem hívnak a messzeségek...
Futó felhőkkel a táj fordul
s szelek sziszegnek szembe zordul.
Füstölgő erdők némasága,
utak sikoltó árvasága...
De íme ökrök jönnek lassan,
gőzölgő testtel, üres hassal,
kődből kibúvó kis szekérrel
és egy parasztnyi nagy reménnyel.
Int. Felülök. A szekér ringat.
Egymásnak vetjük vállainkat.
Pipája meleg füstje ellep
s megyünk a falun egyre beljebb...

Ménfőcsanak, 1956. december 19.

FALUN

Ázott szomorú farakás,
ólak, miket már rég meszeltek,
füstölgő trágya, süppedt kazlak,
keserű csendű téli kertek;
sötétül a sár mindenütt
s kutyák morognak rám gyanakvón,
ha kertek alatt ballagok
tűnődve egy-egy sajduló szón.
Széljárta csüggedt dombokon
hajladozok az esti fákkal
reménytelen gondolatokkal,
oldhatatlan szomorúsággal...

Ménfőcsanak, 1956. december 19.

HŰS UJJAK RÁCSA KÖZT

Öklömre dőlni jó
a konyhaasztalon
s tűnődni csendesen
sok csüggesztő dalon,
mit más költő dalolt
más árva estelen.
Hűs ujjak rácsa véd,
de homlokom sajog.
Tíz fájó ujj vagyok

és zsibbadó karok.
Tűztől sikong szívem,
de majdnem megfagyok.

Mély alkony árnyai
takarjatok be már!
Növő szelíd homály
békítő csendje vár
a konyha biccenő,
kopottas asztalán.

Ménfőcsanak, 1956. december 20.

ELKÉPZELTELEK

Kilépsz talán az ajtón és a délutánban
megállsz a hideg udvaron.
A hajad homlokodra hull. „Majd lesimítom...”
S megáll megránduló karom.

Pedig még azt is látni véltem: szomorú vagy,
szemed, mint mély kutak vize,
ahogy fordultál, fáradt fénnel idecsillant.
S vele emlékek jóíze.

Ménfőcsanak, 1957. január 1.

TE VAGY A HAVAK OLVADÁSA

Te vagy nekem a havak olvadása!

Mint amikor megcsendül az ereszt
és szikrázó csepp gördül arcomon,
borostás államon le, egyre lejjebb;

mint amikor megzendül a világ
s kinyíló egek égetik szemem
és tollászkodó nap száll homlokomra:

szomorúságom rongyából kilépek
és elborít az öröm és a jókedv,
ha megpillantalak!

Te vagy nekem a havak olvadása!

Ménfőcsanak, 1957. január 2.

KESERGŐ

Kiürül végül a világ
s nem vársz remélve holnapodra.
A múltad elszállt, mint a füst,
foszlik mögötted furcsa fodra.

Lehajtod szédülő fejed
s tűnődsz a sorsodon sokáig.
Huszonnégy éved vallatod:
miért élsz?, s nem találsz okáig.

Hideg lett minden, tényszerű.
Szegény, szegény: kijózanodtál.
Feledd szép öncsalásaid
s légy csendesebb a hűlt halottnál!

Megolvad a hó arcodon...
Mért forró még a vér eredben?
Leselkedik rád a világ,
megöl, s a szeme meg se rebben.

Kiürül végül a világ
s nem vársz remélve holnapodra.
Huszonnégy éved, életed
és jövőd széthull darabokra.

Ménfőcsanak, 1957. január 13.

MÉG...

A délutáni nap
még beragyogja emelt homlokom.
Gazemberek! ha leköpdöstök is:
lehorgasztani soha nem fogom!

Agytekervényeim
beitták már az édes életet.
Nem feledtetik búzló börtönök:
marad erőm és újraéledek!

Ménfőcsanak, 1957. január 29.

UTOLSÓ SZÉP SUGÁR

Őrizlek még s követlek, mint az árnyék.
Az órával kezemben „láttalak”,
hogyan elmentél a Bazilika mellett.
Ó, kedves utcák, ismerős falak!

Vidéki sárban állva így követlek
a lelkem térképén figyelve. Most
a megállóhoz érsz a híg tömegben
s táskád letéve vársz egy villamost.

Mint ifjúságom szép reggelein:
szaladnak már a sárga dobozok.
Oly tisztán látlak: fellépsz, szomorú vagy.
Elmentél volna? Még várakozok.

Eltűnsz előlem, Margaréta, végleg?
Térben s időben távolodva szállsz.
A megtartáshoz nincs erőm, de féltlek
s nem merem hinni, hogy valaha vársz.

Kiürült életemből így suhansz el
utolsó szép sugárként, édesem.
A leselkedő rémek rámrohannak
s nélküled most már úgy is elveszem...

Ménfőcsanak, 1957. február 4.

ESTE AZ ISTÁLLÓBAN

A könyvtár csendes volna
és kellemes meleg,
kis asztalomon már ragyogna
a lámpa s együtt veled
nagy könyveket lapoznánk.
Vállamra hajtánád fejed.

Szelíd tehenek állnak
kérődzve körülöttem,
míg nőnek az estéli árnyak.
Mióta idejöttem:
az istálló meleg homályán
kedvesem folyton terólad tűnődtem.

Ménfőcsanak, 1957. február 5.

VÍVÓDÁS

A szennyes ködök végleg eltakarnak?
Támaszkodom az istálló nyirkos falának.
Szeretnék még egyszer remélni, messze nézni —
de házak, fák és dombok fullasztón körülállnak.

Utoljára is ez marad a sorsom:
vívódni tegnapok halottszagú lehével?
Az én agyam már megmérgeztetett a Szépség
nyugtót-sosem-hagyó, emésztő, szent szeszével!

A trágya sűrű gőzében melegszen,
mely kiömlik az istálló tárt ajtaján át,
hol bőgő barmok, füstölgő gané s a kazlak
határolják a költő szűk, szomorú világát...

Ménfőcsanak, 1957. február 5.

BORZONGÁS A TAVASZBAN

Csapásokban, keréknyomokban
acélkék pocsolyák,
rádszikkázzák az induló tavasz
hűs mosolyát.

A vályúszélen ülsz. Szelíd nap
száll tétovázva
és tollázkodva homlokodra,
mintha fázna.

Az ezüst tócsák tükrös mélyein
csüggedt fejed
és zilált hajad körül habos felhők
örjöngenek.

Szép álmaidra, tiszta kedvesedre
s magadra gondolsz,
s ki tudja, mért? a gyémánt ragyogásba
beleborzongsz...

Ménfőcsanak, 1957. február 6.

A KÖRLET ESTE TÍZ UTÁN

Gerovoban, egy vad, rossz hírű pontján
a szédelgő és kifakult világnak,
nyúlós ködökbe és tömény párába
fulladó szikár hegyek alján
este tíz után szól a dob,
a harmonika és a csörgő,
sikolt a fütty, a lábak feldobognak
a régi internálótábor füstös,
ricsajos, csúnya körletében
s ordibál hetven nyers legénytorok.
Szeszt nem ivott s ma mégis mámoros
a régi emlékektől vagy a kintől
mindannyiuk, és táncol és dalol,
mert idezárva állatian élnek,
pedig Október menekültjei.

A hullaemésztőt már betemették,
a gázkamrákat befalazták,
csak a kettős drótkerítés maradt meg
az őrtornyokkal és a fényszórókkal,
s elég, ha én gondolok vissza az itten
kivégzett zsidók, svábok, szerbek és olaszok
estéire és rothadt tetemére.
Hol egykor akasztófa volt, zászlórúd áll már
s lábánál Kossuth-címer kavicsokból.

Zuhog a dob és kesereg a dal,
kiárad a vak éjszakába
s céltalan léte teljes erejével
ordítja kínját kopott slágerekbe
hetven fiatal menekült magyar,
mert idezárva s reménytelenül élnek,
pedig Október menekültjei.

Gerovo, Jugoszlávia, 1957. május 26.

KÍNJAITOK TANÚJAKÉNT

Üzenet Kistarcsára internált barátainknak

Mikor még — két hónapja sincs — egy piszkos hodályban
háromszázad magammal éltem, hol éjjelenként
éhes patkányok másztak csikorgó ágainkra
s fonnyadt testtel és szőrös arccal lödörögtünk
a sivár földön szögesdróttól szögesdrótig,
gumibotot emelt a rendőr s vigyorogva
jöttek az estek, nőtt szívünkig, keserű szánkig
a reménytelenség undorító kloakája — —

ó, még közel tudtalak magamhoz benneteket,
mint Októberben, mikor egyszer Miskolcon át
jöttünk Eger felé az estben gépkocsival;
az utak mentén alattomosan leskelődtek
a szovjet tankok, utánunk villant reflektoruk,
s fegyvereinket csőre töltve, vállainkat
egymásnak vetve dübörögtünk, halálraszántak,
s megmenekedtünk — —

De most tengerek folytak közénk, hegyek gyűrődtek,
világok álltak, folyók nőttek közénk, magányos
férfivállam vállatokhoz pedig be vetném — —

Sétálni megyek estelenként puha ruhában,
fehér ingben, kertek és villák közt a partra,
hol hajók bögnnek, vitorlások szállnak a szélben,
lobogó szemű lányok jönnek szembe az úton,
finom autók duruzsolnak s kigyúl a nyárest
ege Oslo felett s a langyos tenger felett — —

Egy elhányt ládára lehullok, szorul a torkom
és tehetetlen kín csikordul zárt fogaim közt,
mert rághatok drótokmögötti estéitekre — —

Pirulásommá lettetek ti, hősök, barátok,
megátkozom — ezerszer gyáva — a bűvő, rejtő
utakat ahol tovaszöktem, mert azt vállalni,
amit ti, bennem nem volt erő és hősiesség — —

Kistarcsán, Recsken vagy akárhol földrerogyók:
fölemelem emléketek és fölmutatom
mint harci zászlót, s kínjaitok tanújaként

végigviszem kiáltva, híva, zörgetve, sírva
a jóindulatú közöny csendes, kényes utcáin,
hogy a Szabadságnak, ha tudlak, megmentselek
benneteket, s tisztán tekintsek megbocsátó,
feloldozó szemeitekbe.

Oslo, 1957. augusztus 14.

FÉLHANGRA

Berozsdáltak a fegyverek,
víz marta meg a puskaport.
A tenger vize fekete
s fehérén füstölög a fjord.

Hol kétszázezer elfutott,
én zártam be a gyáva sort.
A tenger vize fekete
s fehérén füstölög a fjord.

Északra mentettem magam
s lemosakodtam már a port.
A tenger vize fekete
s fehérén füstölög a fjord.

Börtönben küzdőtársaim,
mert, büntelen, mind meglakolt.
A tenger vize fekete
s fehérén füstölög a fjord.

Zizeg az eső, gyúl a sár,
elrothad lassan, aki holt...
A tenger vize fekete
s fehérén füstölög a fjord.

Oslo, 1957. augusztus 25.

MENEDÉKHÁZ A NORVÉG HEGYEKBE

Észak fekete őserdői sziszegnek a szélben,
sziklán sírnak a fenyők, szűzi havat okádnak
ködöt eresztő esti völgybe — ez a hazám már:
nehéz táj, nehéz egyedülség. Örökre így kell
most már élnem, tüdőttépő kapaszkodókon
fölzihálni, sötét szirten leskel mögöttem
a mondaéji viking isten, a szeme villog,
szakállá lebben, bőrkabátja zörög az ág közt,
zizeg a sítalp, zúg az erdő, csupa mocorgás,
csupa neszezés, tele szemmel, s útfordulóban
baltával vállán, mozdulatlan, maga Peer Gynt áll —

Éles havakon, testvéreim, ide loholtam,
e ridegségben, idegenségben rokon hegyekbe:
nekem való táj. Huszonöt évem egyre gyűlő

kínjaival ide húzódtam; szomorúságom
teregetem most; folyton futottam, ez a sorsom;
sílécem megtámasztottam a ház falánál,
nem vagyok éhes, nem vagyok álmos, a tüzet nézem:
lobogó, roppant fahasábok, míg belefárad
szegény szemem; mit is tehetne, aki magánnyal
alszik, keserű kinnal ébred, szomorúsággal
él s iszonyát senki sem oldja enyhüléssé — —

Társaim a szomorúságban, veletek élek
önmagam börtönébe zárva, hogy tihozzátok,
bebörtönöztek, így lehessek hasonlatosabb;
egyedül vagytok, egyedül vagyok a közönyben,
délen arany narancsok érnek, delel a tenger,
lányok, tenyérszínű ruha rajtuk, várnak a parton
fehér városok, csodaházak, csodaszerelmek,
combokkal és mellekkel telt képeslapokból
kacsint a Kor rám, luxuskocsik üvege villan,
fény, öröm, pénz, lány, dél, olajfák, nyár, csodaélet
polgár Nyugat, dicsőség néked, dicsőség néked,
és bocsásd meg rebelliskedő vétkeinket — —

Keserű társak, börtönökben rabok, így lettem
fehérebb arcú nálatoknál; a ti magánytok
a Getsemáni kert magánya, egyedül vagytok,
egyedül vagyunk szenvedésben, hiú reményben,
s gazemberek és közönyösek egyként kiálnak
feszítsd meget; értelmetlen minden, hiába
csikorogtok börtönökben, lettetek volna
hitehagyók, óvatosok; mi haszna voltunk
utolsó szentjei a Kornak, tiszták, fehérek!
Ne csaljátok magatokat: egyedül vagytok!
Akasztófakeresztekről öltsetek nyelvet,
magyar megváltók, a világra, halni ha mentek — —

Tudom, van öröm, mert most fájok,
van szerelem, mert én is szerettem,
tudom, hogy igazak vagyunk, mert
gyűlölnek, gyilkolnak bennünket — —

Minden nap új kínban fürdet értetek, értem,
jeges tetők legcsúcsáról látom: a norvég
észak őserdői mélyén sírnak az őzek
és lila forrásokból isznak szomorúságot — —

Studenterhytta, Norvégia, 1958. február 1.

SIRATÓÉNEK

Fekete sírás didereg bennem
fekete jaj minden estem
fekete átok kavarg bennem
rázza tehetetlen testem — —

Fekete selymek lobognak bennem
temetnek lobognak
fekete dobok zuhognak bennem
temetnek dübögnek
zuhogják
iszonyatát
a dadogó kínnak
jaj rögeit
a gyötrelmes toroknak — —

Akasztófák s fejfák között
tegnapokból a holnapokba
így lépek át
így élesül szigorú törré
két szemem közt mely zöld pokol már
homlokomon a ránc
ennyi halál
ennyi halál
vér virágzik a holtakon
vér virágzik a számon is
halottaimba harapok
mint a megsült Dózsába a parasztok
és áldozom
megáldozom
húsukkal és vérükkel és
gondolataikkal — —

Lauffen am Neckar, 1958. június 17.

HINGERICHTET!

Az ódon német házak árnyán
hol béke van, kutak csobognak,
cseresznyét érlel
s kertek fölött, szőlők fölött
lobog a nyári délután —
visszhangot ver, vijjog a szó:
„hingerichtet!” — s harsog az újság,
„hingerichtet!” — a rádió,
s fehérebben a meszelt sírnál
állok a zengő folyó partján:
gyilkosok, mondom, GYILKOSOK!
s befele hallgatok magamba,
ügyelek okos, szép szavadra
halott Nagy Imre,
halálodban is ideidézve
vigasztalásul
értetek kiszivárgó könnyeimre — —

Lauffen am Neckar, 1958. június 17.

SZARVAS AZ ERDŐN

Éjszaka bokrai verik a testem tépik agancsom
köszörült kések kőele a szikla fölsebzí a térdem
rohanó karcsú patáim alól szügyemig ver a hó föl
oldalaimig hátam magasáig csillagpor a szőröm
szűrős hőszi krák közt úszom fujtat a mellem
ellenséges fák gyilkos táj állnak utamba
szemeimben a kín szemeimből a könny foly számból a vérhab
jaj miért bántotok így kiket ifjan égve szerettem
menekülésemben — —

Remegve megállók a sziklás szirten gőzöl a testem
senki mögöttem rég már magam elől futok egyre
hova lettek a drága társak holtak kiabáltak a puskák
piros vérüket látom folyton a halált szemeikben
szeliden hulltak a hóra az őzek haraggal a vének
büszke agancsát égnek emelve megannyi físzarvas — —

Lámpáival lent messze a völgy csak a szél zajog itt fent
soha már a barátok nem csörtetnek utánam az erdőn
soha boldog nem lehetek többé már a magány meg a bánat
gyűl csak bennem s farkasokat hallok csak a tájon
jéggé válik a víz a számban amikor innék
hóvá dérré és zúzmarává a fű ha ennék
szerelem holdas tisztásai s a szép karcsú őzek
s tavaszi erdők s nyári erdők jaj hova lettek
befagyott patakok jege alól tágra kerekített
kocsányszemekkel halak merednek rám ijesztőn
s a fák is mint kifolyt iszonyatos halott szemet
adják ágról-ágra egymás feje fölött tovább
a téli holdat — —

Oslo, 1958. december 29.

ÜZENET HAZA

Estelenként itt zöld az ég, vacog mint a foszfor,
fekete szikla alattam, fölemelt homlokkal állok
s hallgatózom feléd, apám, ezerhétszáz kilométeren át.
Kifosztott udvarodra állj ki, kerted végébe jöjj ki,
erdők fölött fehér dűhvel csikorog a csillag,
alatta állok, zúgó, haragos fenyők körülöttem,
kiáltsd a szélbe keserű átkod, visszamondják
nekem a szelek, elemek: ellopták a földed — —

A rothadásra, a halálra korai vagy mégis,
miként én is korai voltam két évnek előtte:
Megállítottad lovaiddat, az eke eldőlt,
elszürkült arccal néztél, ahogy a ragadós földön
eléd léptem, megcsókoltam kezéd és arcod
s szemembe hulló hajjal mentem el tőled a tájba,
mert gépkocsival jött a halál nyomomban már,
fegyvere villant.

Néztél utánam szürke arccal, fedetlen fővel,
szíjjal szép lovoidra vertél — az a nyerítés
úgy szállt utánam, mint a jajszó s temetési harangszó,
de mondtad te is, korai vagyok a halálra — —

Mondom neked most én is, korai vagy a halálra,
föld marad a föld összeszántva, magadat őrizd,
semmi-emberek szájjalhatnak — éld túl a rendet!
Parasztapám! míg fölemelt fejjel állsz az időben,
hallgatagon bár ha csak állsz is, ha csak élsz:
az egész párt tőled retteg — —

Oslo, 1959. március 24.

ÖT ÉV UTÁN

Mint akik más és más kocsira szálltak —
egymástól társak úgy távolodunk
leküzdhetetlen törvények alapján
s évgyűrűkként tűnődő homlokunkra
mind keményebben vésődnek a ráncok — —

Az éjszakai ablak üvegén túl
még visszalátunk a történelemre
egy-egy virrasztó órán — a tüzek
füstjét ide sodorja az idő
dagad alattunk hullámszik a múlt
s kavargó zászlók között kiabáljuk
hogy az igazság máglyát is megér — —

Öt éve csal már mindünket a holnap
s körülforduló arcélünk körül
szakadatlanul málik a világ — —

Megéri-e az igazság a máglyát
nem felel aki belehalt
öt éve rothad már a föld alatt
s nem felel aki túlélte a bajt
csak ácsorog a változó időben
s évei mint az aprópénz széthullanak — —

Oslo, 1961. szeptember 27.

SZÁMVETÉS BUJDOSÁSBAN

Holdfényben elúszó gátak felé tartok
fehér lobogással felhők kavarognak
fák zúgnak a szélben s bátran csak az apró
otthonok állnak az éji dagálytól
máló zuhogó hús partok mentén — —

Csak menni a szélben az őszben az éjben
menekülve a töprengéstől a kintől
lépkedni előre a céltalan úton
melynél csak az élet ha céltalanabb — —

Idegen vizeken szikrázik a holdfény
haza semmilyen út nem visz soha tán
értelme mi volna a balga reménynek
lila gombák nyílnak holnap az égen
haza semmilyen út nem visz soha már — —

Oslo, 1961. szeptember 28.

HIÁBAVALÓSÁG HALOTTAI

Összetört ifjú arcok rózsaszirmai,
szétzúzott virágéletek:
 fiatal mosolyotokból mi lett?
 reménykedésekből mi lett?
 hősiességekből mi lett?

Meghasadt kristályú szívek,
szétroncsolt tiszavirágéletek:
 lúgként maró kínotokból mi lett?
 sikolyaitokból mi lett?
 könnyetekből, véretekéből mi lett?

Hiábavaló volt halálotok...
Ellenetek szavaznak a túlélők,
kik habzsolva és tülekedve,
harácsolva s bőföggve élnek.

Elfolyt szemetek nedves fénye,
lehervadt nyelvetekről a szó,
torzult grimasszá fagyott nevetések,
testetek piros palotája
porrá omolt, kifakult csonthalommá,
s elúszik emléketek is
tetőtlen évek csilló magasában,
mert könnyörtelen étvágyával
fölfal, fölemészt titeket
mindenestül a burjánzóva növő élet.

Csak ifjú orcátok szomorúsága
nem fogyatkozik: mindörökké
ott ragyog a hold fényének fehér havában,
s ott csapong sóhajotok is az őszi szélben,
susog alatt a fák közt, s fölszáll,
zúg gyermekhangok kórusaként tisztán, távol
a jégmagányú, csillagszikrás mindenségben.

Oslo, 1966. szeptember 29.

FIATAL HALOTTAKRA EMLÉKEZVE

Tirátok gondolok ma, akik
ötvenhat véres őszén
fiatalon meghaltatok.
Elpusztulhattam volna én is
együtt veletek,
hisz veletek voltam végig!
De megmenekültem.
És élek. Még
mindig élek a fényben!
Ballagok éppen egy
mediterrán alkonyatban,
idegen madárral teli
tó szélében, gyűjtögetve,
mint zsugori a pénzét,
a szépség pillanatait,
mielőtt közétek
érek én is,
közétek lépek
az örök léttelenbe.

Torrevieja, 1991. október 31.

POST FESTUM

Jöttem hosszú útról,
hogy együtt ünnepeljek itt azokkal,
akik titeket
még mindig ünnepelnek,
akik rátok még mindig emlékeznek —
de néhány napot késtem:
az ünnepélynek már vége.
Emlékműveteken
novemberi szél rázza
a kegyelet
megfonnyadt virágszárait
s az összedrótozott koszorúkat.
A tömeg pedig hazament,
ha ugyan *tömeg*
gyűlt volt össze itt még
ezen a sokadik évfordulón is,
hősi napjaitoktól
ennyire távol az időben...
Egyedül
hajtok hát fejet itt,
elárvult emlékművetek előtt
s már megyek is, örök bujdosó, vissza
messzi norvég világom nagy havakkal
télbe forduló hegyei közé.

Budapest, 1994. november

SZÁZ NÉGYSZÖGÖL A SZABADSÁG

VÁLOGATÁS A JUGOSZLÁVIAI MENEKÜLTÁBOROKBAN ÍRT VERSEKBŐL

MENEKÜLÉS

Egy ároknál megállt kísérom,
fojtottan súgta: »Ez itt a határ...
segítse Jézus!« — Kezem megragadta,
s csendesen ment is vissza már.

Háromnegyed kettő volt. Fénylett
a mutató, az óra zümmögött.
A hűvös köd derengve egyberettent
imbolygó vállai mögött.

Magam maradtam. Átugortam.
A dobbanástól visszhangzott a táj,
s lihegve vártam, fuldokolva... higgyem,
hogy mögöttem van minden borzadáj?

S mert rágondoltam: mint az ostor
az állatot, a szörnyű félelem
úgy végigvert, hogy futottam, rohantam!
S a Szabadság már ott futott velem...

Niška-Banja, Jugoszlávia, 1957. február 28.

ELKESEREDÉS

Ha ilyen órájuk kerülne:
vonítának a rideg vadak
az ordításra készítő magánytól,
de nekem sírnom még most sem szabad.

Lobog mögöttem elmúlt életem,
mint felgyújtott hidak lobognak, égnek
a megvert, futó seregek mögött,
amelyek már csak lábukban remélnek.

Így futnék én is életem elől?
Mi tudott ilyen messze elzavarni?
Üres vagyok, s hiú reménnyel
nem tudom holnapom se csinálni...

Palics, Jugoszlávia, 1957. február 8.

MÉGIS-MÉGIS ÉLNI

A szennyes-szürke, piszkos ablakot
veri az eső, rázza a vonat,
mely végigfutja Jugoszláviát.
Szánod-e, kedves, hajszoltságomat?

Látnád e sáros, fáradt téli tájat
s temetnéd folyton-életre-kelő
halottaidat: emlékeidet —
maradna benned élni még erő?

Érzéketlenné tennél, szenvedés!
De csupa rángó idegszál vagyok.
És mégis-mégis élni kellene...
Napot, reményt, mert belül megfagyok!

*Szabadka s Verbász között,
Jugoszlávia, 1957. február 9.*

DICSÉRTESSÉL!

Mögöttem füst és pernye és korom,
de fényképedről tiszta szemmel
nézel rám vissza, tele biztatással
és tele féltő szerelemmel.
Dicsértessél, egyetlen tisztaság,
egyetlen szépség!
Nélküled szennyes a világ s a lellem
csupa sötétség.

Újvidék, Jugoszlávia, 1957. február 9.

CSÓKOD NÉLKÜL HARMADNAPRA

Ma Szerbia sötét hegyei közt
vonaton tört reánk a lucskos este.
Az imént már aludtam is kicsit
s álmomban kezem kezedet kereste.

Hoztalak volna bármi áron is
magammal! Könnyebb lenne elviselni
a kínokat is, csak forró kezem
tudna szelíd, hűs kezeidre lelteni.

Ujjam hegyei ujjad hegyeit —
csókolná bőröm folyton tiszta bőröd.
Nem lenne nálam húbb, odaadóbb,
féltőbb, vigyázóbb, szerelmesebb öröd!

A percek egyre távolítanak
s én vívodom az ében éjszakában
a csókod nélkül harmadnapja már
a hegyektől komorló Szerbiában.

Belgrád, 1957. február 9.

DÉLUTÁN SZIKRÁZÓ HEGYEKKEL

Szaporá szerb beszéd pörög mögöttem,
de nem fordulok hátra.
Nyugodni szálltak fáradt szemeim
a fantasztikus, roppant kőcsodákra:
a kék hegyekre, mik a délutánban
mint metszett kristályok hevernek
a rájuk ömlő éles, ferde fényben,
a síkság tenyerében.
Úgy nézem őket, mint a gyermek
új meséskönyvek lapjain az ábrát:
mindent-csodáló, rejtett, furcsa lázzal.
Gyémánt hegyek pár messzi, tömzsi házzal...
Ó, lennék én is messze Szerbiától,
titőletek hegyek! Hiába metszett,
szikrázó, izzó hátatok —
pihen bár fáradt lelkem rajtatok,
idegen marad mégis, ami tetszett!
Míg rátok nézek, boldog nem vagyok.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 13.*

RÉSZEG REGGELI IZZÁS

Eső utáni fájón tiszta párák
a hamvasfényű hegycsúcsokra gyűlnek.
Oly kedvesek, mint otthoni dalok
zenéje kedves dallamszomjú fülnek.

Mily messze látni! Fényektől dagad,
hullámszik lent a zápornosta völgy
s a színek szinte szűrnak: szürke, kék,
rőt, barna zeng, és lélegzik a zöld!

Miért nem enyhít ennyi részeg izzás?
Olvadjatok le szívemről, fagyok!
Az idegen föld beszipantja könnyem,
de ég és völgy és hegy tovább ragyog.

Niška-Banja, Jugoszlávia, 1957. február 14.

MIT ÉR E TÁJ?

E tavasz Szerbiát,
idegen föld varázsát hozza.
Az egyik szemem ámul, míg a másik
a hazavágyás könnyét záporozza.

Magányos lépteim köszöntik
színezüst patakok,
sose sóvárgott hegy mögött hegy;
felettük tündér ég ragyog.

De fénylő útjain meleg szelek
nem lábaid porát sodorják.
Mit ér e táj, e szikrázó vidék
ha mindez itt nem Magyarország!

A kopár sziklák, hajnali hegyek
magányos hangom sokszorozzák.
Jó ölelésed, ajkad paraszát
tavaszok, nyarak mikor hozzák?

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 16.*

KÉT UTCAI KÉP

1.

Délutánonként kopott szerb anyókák
(ha nincs is ünnep)
egy-egy ház előtt tarka csapatokban
összegyűlnek
és beszélgetni nyikorgó, szúette
padokra ülnek.
Ősz, ijedt fejjel bólogatnak
s a hotel napos teraszára néznek:
micsoda szörnyűség,
micsoda végzet
űzött világgá ezernyi magyart!?
A suttogó, riadt beszédnek,
rebbenő mozdulataiknak
megértem lényegét.
Mikor töpörödött arcukba nézek:
mindegyik elkapja fejét.

2.

A hegyekből furcsa talyigák jönnek
s a városkán végigdöcögnek.
Szakállas, bocskoros, sötét parasztok
mennek mellettük lassan, csámborogva,
pokróckemény ruhában, mint a szentek.
Elvadult, feketére aszott arcukat
sose hántotta tán borotva.

Niška-Banja, Jugoszlávia, 1957. február 16.

FELHŐK

A nehéz felhők mintha bánatom
cipelnék, vonszolnák az égen.
Hiába állják útjukat hegyek:
jönnek haragosan, sötéten.

A tenger párás lélegzete jön
és jön az emlék, mint a tenger.
Elönti a tájt süket hallgatással,
előnti lelkem nagy-nagy csenddel.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 16.*

A TERASZON

A teraszon már reggel óta áznak
a kerti székek.
A tócsák összefutnak. Tükreik
szürkék, sötétek.

Nem látni bennük semmi színt: sivár
egyek remegnek,
és szabdaltszélű felhők rontanak
ködös hegyeknek.

Nincs bennük szín, mint életemben sincs
remény se, szín se.
Nem kérdezem, mert félek kérdeni:
jövőmben sincs-e...

A teraszon már reggel óta áznak
a kerti székek
s az összefutó hólyagos tavak
nagyon sötétek...

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 17.*

ÖRVÉNYBEN

Öklömbe fogva sajgó homlokom
tűnődve és gyötrődve kérdem:
a pannon dombok fia, én,
e komor szerb sziklák közé hogy' értem?

Micsoda örvény sodor egyre lejjebb,
mind mélyebbre a Dante-járt pokol
növekvő, gyűlő gyötrelmeibe,
hogy agyam, testem, lelkem fuldokol?

El nem háríthatón s téríthetőn
sodor a végzet. Hálóban halak:
zord táborokban menekültek élnek
s reménytelenül, némán ránganak.

Velük csapongók fuldokolva én is
Szerbia kopár hegyei között.
Szép álmaim helyébe régen
csüggedt lemondás költözött.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 18.*

KERENGŐ

Száz négyszögöl a szabadság csupán.
Nem éri el a zöld park bokrait.
Sétálhatsz rajta s nézheted a felhők
egekre jajdult szép játékait.

Száz négyszögöl a szabadság csupán,
mint középkori klostromudvaroknál
a szűk kerengő. Körbe jársz anélkül,
hogy végül valahova jutnál.

Száz négyszögöl a szabadság csupán,
hogy forgolódhass benne, mint az örült,
és összerándulj — ha sorsodra gondolsz —,
mint aki mögött fegyver dördült!

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 19.*

ÁLMOZÁS NAPOZÁS KÖZBEN

Sütkérezem a délelőtti fényben
s a Dunántúlra gondolok,
hol dűlőúton szekerek zörögnek,
villognak messzi dombsorok
és borsót vetnek hajlongva a napban
a pirosarcú asszonyok.
Fel-felcsapó szoknyájuk alól
lábszáruk, mint a hó, előlobog
oly érzékien, hogy pirulni kezd
a halmokon a csillogó homok.
Ezüst tavakat ringatnak a rétek
s párás utakon mély keréknyomok.
Azt álmodtam, hogy arra járok újra
s egy ismerőssémmel kezet fogok...
Sütkérezem a délelőtti fényben
s Pannóniára vágva gondolok.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 20.*

ISZONYAT

Nézem az ablakból a házak
szúrós színekkel ágálló falát,
a csöpp hernyó-utacska: főlzalad
s kirágja a hegy oldalát.

Nézem a képet idegenként,
a nem oldódó jeges iszonyat
fagyával. Visszanéz az idegen táj
s nem érti sötét kínomat.

A lejtős úton két leány jön
piros szoknyában és nevetve,
hogy komorabb legyen a délutánom
s múltamból semmi se feledve...

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 21.*

NEM ENYHÜLÖK

Fölémömlnek mindennapjaim,
a magány kínja újra-újra átjár
s nem enyhülök, mert el nem futhat az,
ki maga elől hátrál!

Megmérem magam múltam mérlegén
s elsápaszt, mily kevés maradtam.
Elnyelni éhes mélységek morognak
éjjeimen alattam.

De levesem mohón kanalizom
s átszűrni fáradt agyamon az órák
salakját nem szűnők, mint nem szűnik
a testben dagadó rák...

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 22.*

UTÓLSZOR EGYÜTT...

A tavaszodó édes Budapest,
a Rákóczi út veréblepte fái,
egész elrontott életem be szépen,
be nagyon tudott fájni!

A nedves aszfalt mint ezüst, arany,
szikrázni kezdett égve, mint a gyémánt,
a fény a sárga villamosra loccsant
s miránk, felizzó üvegén át...

Utólszor együtt... Szisszent, szúrt a kín
kimerült, kábult, zümmögő agyamban.
Hogy elveszítlek mindörökre már —
elvégeztem magamban.

S csak annál jobban fáj a verkli. Sírt,
sikoltozott egy régi dalt. A roppant
keserőség szívét gyötörte tán,
mert tépte hangszerét a rokkant.

Utolsó csókod éget, mint a bűn.
Taníts meg, emlék, enyhülést találni,
mert nagyon tud elrontott életem
s az egyedülség fájni!

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 23.*

MINT A KÖR

Nincs még elég ok kétségbe esnem:
hegyek és tengerek várnak,
hogy róluk intsek az alkonyatkor
zöldegű nyárnak.

Nincsen csomagom, könnyen utazom,
könnyű lesz messze érnem,
de könnyű lesz világokkal szívemben
is hazatérnem,

mert mint a kör, mely magából indul
s szaladva magába tér meg:
sikongva, szállva végül is újra
hazámba érek!

Várjatok esteli üszkös erdők,
dombok az otthoni tájon:
lesz mindig erőm általvergődni
bármennyi határon!

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. február 25.*

CSEND

Nem a holtaké csak a nyugalom!
Magára bármennyit is várat:
a tengerek mély csendje, ezüst hallgatása
néha lelkünkön is elárad.

Megállsz olyankor, fák alatt tűnődsz
s nem fáj az egek kék nyílása.
S egy rég-múlt tavasz emléke se tud fájni,
ha zsendül is a fűzfa ága.

Csupa zene a csend és csupa szín
és halott hegyek tisztasága.
S múltó is, mint a tócsák híg ezüstje: rálépsz
és széttörik. Belépsz a sárba.

Niška-Banja, Jugoszlávia, 1957. február 26.

KILÁTÁSTALANSÁG

Az utolsó ablakszemig szaladnak
a kopár dombok.
Felettük felhők kavarnak,
mint agyamban a gondok.

Meredek úton két bivaly zihálva
vonszolja fel a hegynek
a talyigát. Idáig hallani
kerekei hogy nyekeregnek.

Magam nyomorúságán tépelődve
a hajszolt bivalyok
s a bocskoros vad paraszt mostoha
sorsa belém sajog.

Mi értelme van életüknek?
Görnyedve mennek
a szennyestben, hű szolgálként
valami rettenetes Rendnek.

Mi értelme van? — s engem ér a kérdés,
mint az ütleget —
Több értelme van talán az enyémnek,
mint az ő sivár életüknek?

Az utolsó ablakszemig szaladnak
a kopár dombok
s kilátástalanságtól felhős
és gyűrődött a homlok.

Niška-Banja, Jugoszlávia, 1957. március 2.

BIZAKODÁS

(M. születésnapjára)

Borotválkoztam. Fehérhabos arcom
a kék tükörből visszanézett,
mikor kezemben megállt a borotva,
mert — fényes, álomszép ígézet! —
mély szemed csillant, arcod ragyogott fel
féligborotvált arcom mellett,
anyagszerűen, hogy beléremegve
azonnal hátranéznem kellett.

A kitárt ablak kettős üvegén
bukfencezett a nap kigyúltan,
a hegy beomlott illattal, madárral
s mert huszonöt éves se múltam
s mert minden-minden azt ígérte: jobb lesz
s mert oly gyönyörű volt a reggel:
szivecském, bár nem láttalak mögöttem,
én tele lettem örömmel!

Niška-Banja, Jugoszlávia, 1957, március 7.

SZÉP LENNE...

Szép lenne ez a mai alkony,
ha néhány durvahangú szerb suhanc
nem ordítogna úgy a sarkon.

Lehömpölyög a fenyőillat
s vele a csend a hallgató hegyekből,
melyek fölött már ég a csillag.

A gyantaszagú félhomályban
ó, mennyivel magányosabb vagyok,
mint hegycsúcsok az esti tájban!

Szép lenne pedig ez az este,
ha átkarolna messzi kedvesem
s hozzámsimulna tiszta teste...

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 14.*

KISFIÚ AZ UTCASARKON

Olyan szomorú volt! Ahogy
reggeliről jöttünk az utcán
keresztül, ahol fekete
parasztok álltak tétlen-lustán —
a fénytől szikrázó kis utcán,
a lobbanó, szép fák alatt
jöttünkre egy rongyos, sovány
kisfiú is állvamaradt.
Rám kerekedett két szeme:
tengernyi bánat és csodálat...
Rongyai közül úgy lesett
riadtan rám, mint egy kis állat!
Tengernyi bánat és csodálat,
mitől lelkem is keserű lett.
Ragyog a márciusi reggel.
de bennem nincs egy csöpp derű sem.
Hát mit vétett e kisfiú,
hogya sorsa ilyen mostoha,
hogya bűzlő birkák közt repül

értetlen élete tova?
Égő szemével hogy' tapadt rám!
Szegény magam is, pénztelen,
pedig valamim úgy odaadnám,
csak hogy lássam a mosolyát
sápadt, sovány, gyűrött kis arcán!
Milyen szomorú volt szegény
ma reggel ott az utca sarkán!

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 15.*

SZOMBAT ESTE

A köves úton egymást karolva
lányok mennek
szerb viseletben. Innen messziről
szépek a szemnek.

A forráskútról vizet cipel
egy öreg néne,
s oly nehezen, hogy arra gondolok:
segíteni kéne.

A lila hegyek fölött zöld ég,
felizzó felhők,
mintha a túlsó hegyoldalon
égnének az erdők.

Az ablakok ragyogni kezdenek
a szürkületben
s meleg fényeiktől szemem
szomorúan rebben.

Redőnyét csattanva lehúzza
a sarki bolt,
midőn, mint óriás aranypénz,
felszikrázik a hold.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 16.*

JÓL ÖLTÖZÖTT ÚR!

Jól öltözött úr! Nišben dolgozik
nyilván valami magas hivatalban.
Közönyösen néz rám: a kisleányhoz
beszél valamit finoman és halkán.

Itt sétálnak a pompás parkon át
jól tápláltan, tisztán, elégedetten
és élvezik a tündér délelőttöt,
az erdő csendjét, kéz a kézben, ketten.

Jól öltözött úr s boldog kislány.
Leülnek zengő fák alatt a parkban.
A Kommunista Szövetség kegyeltje,
s Nišben dolgozik magas hivatalban...

Nyilván joga van élni fényesen,
s pénze is tiszta élethez, divathoz.
(Az van csak hátra, költő, hogy a rongyos
parasztoakra hivatkozz!)

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 17.*

DARÁZS

A fűzfák vékony ágainak zöldjét
és rajtuk túl az emlékszip eget
a reggelben csak nézem, nézem.
Betelni vele nem lehet.

Kortyolok hozzá tiszta levegőt,
de folyton-folyton szomjasabb leszek.
Maradna mindig ilyen reggel,
s ne zavarnának felgyűlő neszek!

A fenyőerdők részeg illatában
kirándulások kedve hömpölyög:
Cuha-völgy Csesznek és Magyarkút,
s mindaz, mi elszállt, múlt már és örök.

Miért szebb mindig tegnapunk a mánál?
A régi tavasz zümmögő darázs:
rádszáll, fullánkja éget,
s egész nap fáj a sajduló marás...

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 19.*

HAJNALI ZSOLTÁR

A mindennapok fényektől virágzó,
illatokba fúló reggelei,
az ébredések, jó lustálkodások
veled vannak teli.

Szememet kell csak álmosan lehunynom,
hogy érezzelek, viszontlássalak.
A hajnal pirul piros csókjaidtól
s nevetnek a falak.

Te vagy nekem a távoli reménység,
a biztonság és igaz nyugalom,
ok és okozat minden dolgaimban,
amíg csak akarom.

S mindig akarlak, és nagyon akarlak,
mert szép vagy, mint a kint nyíló bokor,
mely úgy lobog az örvengő tavaszban,
hogy szinte fuldokol.

Tetőled édes minden ébredésem,
teveled töltöm napjaim teli,
hiányod veled pótolom, amíg csak
a sors így rendeli.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 23.*

GYÖNYÖRŰ BÖRTÖN

Gyönyörű börtön: napfényes hotel.
Hegyek fölötté, körben borzas erdők.
S hiába Balkán, dél és lobbanó táj —
nem vigasztalja a benne kesergőt,

Gyönyörű börtön! Irgalmatlanabb,
nyomasztóbb minden bűzlő börtönöknél,
mert mint szigetet tenger, a szabadság
úgy folya körül, ki fala között él!

Gyönyörű börtön, tiszta örület!
Az ablakokba borulnak az ágak,
fuldoklanak az élettől, virágtól,
de mint a drótkerítés, úgy bezárnak.

Gyönyörű börtön! Honnan lesz erőm,
hogy mindennapom folyton elviseljem?
Segíts, remény, ígéretes szabadság,
nehogy benn elpusztulni kelljen.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 25.*

TESPEDÉS

A déli egek kristály ragyogása
szemem nagyon fárasztja már...
Hogy égtem! Mint a hajnalok: kevélyen!
S eddig sodort a forradalmi ár...

Siralomházban fásul ily komorrá,
erőtlené az elítelt.
És abbahagyja önmagát gyötörni,
mert tudja már, hogy élete mit ért.

Hülyévé így tesz engem is a várás,
sok történetstelen napom.
Begubódkodom holt emlékeimbe,
s cserébe régi életem kapom.

De régi kedvem mi adhatja vissza?
Nem céltalan e tespedés?
Ha szerethetnék újra, mint szerettem,
úgy élni vágyom! Minden más kevés...

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 28.*

ODASZÓTLANODÁS

Itt kezdődik az ablakomnál
az erdő és az éjszaka.
Beáramlik a hulló harmat
tavaszeli mély szaga.

Az erdön és az éjszakán túl
az ébencsendű hegynyereg.
Felette Isten foszforeszkál,
de szólni Hozzá nem merek.

Csak nézzük egymást este óta,
de már nem olyan hidegen.
Zöldlángú távoli hívását
felfogja rángó idegem.

Nagyon kell — s Hozzá szóltanodtam.
Foszforos fénye rámpereg.
Galaktikák közt rámfigyel már,
de én még szólni nem merek.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. március 30.*

MENT A LÁNY

Könnyű álmai puha ingéből
kibontotta a csendes lány magát
s hársak, tölgyek és kábult gesztenyék
illattól nehéz, hűvös alagútján
elémvillogta az idegen reggel
a sárga öntözőkocsi vizétől
ezüst-sikolyú aszfalt lapján.
Jött a lány, ment, és visszanézett,
fehér nyakában vágyak égtek,
mély illatsávok áradtak hajából
s a messzefutó szép reggeli út
tükörré bűvölt, remegő szalagja
eléje dőlt, és hanyatfekve nézett
gyémánt szemekkel szoknyája alá.
S ment a lány, mint a tűnő látomás,
szép járással, feszülő blúzzal,
harangnyelvekként ingó, hófehér
lábszárakkal, ringó derékkal,

a tiszta út emelte, vitte, nyelte,
míg végül is a balkán április
fáinak éhes, fekete zöldje
egészen megette előlem.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. április 9.*

SZÓRÁDE ÉNEKEL

Hajnali gyors zápor után
hűvös a reggel, csendes az erdő,
tócsa az úton, csillog a víz,
csengeti füttyét, ébred a csíz.

Rámnehezült álom után
mint a lapályon oszlik a pára
s porzik a napfény, zeng odakint
oszlatom itt bent én is a kint.

Lombokon át árad a hang:
ringva siratja, mintha helyettem,
búgva siratja, mint ki temet,
egy üde kislány életemet

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. április 10.*

GYÖTRÓDÉS

Letarolt erdő fájó fáiként
heverünk egymáson rakásban
s rothasztó, rágó mindennapjaink
a kín fekete vonalait vésik
gyűrődött, görcsös homlokunkra.
Hogy gyötör ez a rámdöntött világ,
s hogy gyötöröm én az alattam levőket
e pusztulás szomorú tudatával
komoran csurgó, nyúlós nedveimben!
Agonizálok, iszonyú világ,
s konokan tűröm mocskos alkonyok
lemoshatatlan, vörös ürülékét.
Ágkarjaimmal csapkodva az égre
azt boncolgatom örült indulattal,
hogy milyen álmok üldözték anyám
a borzadásba, mikor megfogantam...

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. április 23.*

ŐRIZ A MÚLT

Szépasszony-völgye. Szeptemberi fák
és szőlők illata köröttünk.

Mentünk vakon, egymásra szomjasan,
s csak egymással törődtünk.

Szépasszony-völgye. Édes, messzi ősz.
Felettünk üveg egek kékje
és sehol senki, aki csókjaink
killesse, kibeszélje!

Be szép voltál a sűrű fű között
tapadó, könnyű kis ruhádban!
Karomba bújtál s boldog, szép szavak
oldódtak tiszta szádban...

Szépasszony-völgye... felízeg a szó,
s aláhull, mint a kis papírlap.
De téged őriz makacsul a múlt,
s a mába is beírlak.

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. április 26.*

BALKÁN TAVASZ

Ahogy a napos hegy mögül a felhő
előkúszik az égre hófehéren —
oly szép, oly közeli, hogy szinte
kinyújtott kezemmel elérem.

Ahogy a boldog lombokon keresztül
a harmonika hangja ideárad —
oly fájdalmasan gyönyörű már,
hogy fülem, szívem belefárad.

A gesztenyék kavargó illatától
fuldoklanak a tártkapujú házak,
s a fák alatt színes ruhákban
fiatal lányok kacarásznak.

A forró, furcsa, idegen tavaszban
keserű vágyak mérgezik a testem.
Szépségből ennyit nem kívántam,
bánatból ennyit nem kerestem!

*Niška-Banja, Jugoszlávia,
1957. április 28.*

DÉLUTÁN A DOMBON

Nagyon kínoz a vágy utánad!
Mindenkire haragszom, aki boldog,
mert bánatot virágozik arcom
s keserű magányt hordok.

Csupa illat a domb, és csendes, álmos.
Szelíd tehenek bögnék, száll a felleg.
Fekszem a fűben s gondolatban
szomjasan megölellek.

Niška-Banja, Jugoszlávia,

1957. május 1.

ALKONYAT A NIŠAVÁNÁL

A juharfákon át emlékezőn
ragyog a nap a sodródó vizekre.
Fatörzseket hoz folyton a folyó
s fatörzseket visz egyre.

Szűk partjai közt zúg a Nišava
és tovaárad kavarogva.
Csak én maradok itt a fagyökéren,
a kedvetlen sors idevetett foglya.

Niška-Banja, Jugoszlávia,

1957. május 5.

HOVA LEGYEK?

Letiport harctól elcsigázva
és három hónap kínjaitól meggyötörve,
a kábultság jó órái után
hova legyek e szörnyűségek közepette?

Az iszony őriz egyedül csak,
agyam és testem gyűlő undora,
s mert idegeim védekeznek —
átmentem magam értelmetlen holnapomba.

Hisz mit tehetne mást a költő,
ha halni gyáva most is még a teste?
Tovább kell élni bármi áron
láger-ricsaj közt is, kiéhezetten!

Niška-Banja, Jugoszlávia,

1957. május 13.

GEROVO EGY DÉLUTÁNI DOMBRÓL

Három szomorú hónap szerb hegyek közt
reménytelenül s tele borzadással.
Tengernyi béke most a völgy alattam
s ma nem tudok törődni mással.

Idegeimet gyógyítom a tájjal
s a széthulló fogalmak összeállnak,
elsimulnak a homlok rossz redői
s az agy sejtjei muzsikálnak.

Tündér hegyek közt képzelj tiszta völgyet:
két-három utcát színes, szép faházzal,
barátságosabb arcú emberekkel
és rég hallott harangzúgással.

Fenyőerdő mély illatfelhőjében
rácsodálkozom égre, fákra, hegyre,
és furcsasodró éveimről
s az életről tűnődöm egyre.

A nap a délutáni fák közé hull
s a falu fölé húzódnak az árnyak.
Bízom megint. S ha jönnek rossz napok:
már nyugodtnak találunk.

Gerovo, Jugoszlávia, 1957. május 18.

FULDOKLÁS

A csüggedt kéz aláhull
s lehúzza vállad, melled, csontjaid.
Szoborként így szimbolizálsz
saját görnyesztő gondjaid.

Nincs mit tegyél. Kifáraszt
a tétlenség. Elbárgyult társaid
tudatlansága, hülyesége
agyadba bombákat hajít.

Elzárva tőled könyvek,
szép tárlatok és nyugtató zenék.
Káromkodás, goromba viccek,
röhej, mocsok, szenny és szemét —

ez maradt csak az élet
s a vergődő vágy benned. Nem elég
neked, ha „ehetsz, ihatsz, alhatsz”
s lefekszik egy-egy nő elé!

S a csüggedt kéz aláhull,
lehúzza vállad, melled, csontjaid.
Szoborként így szimbolizálsz
saját görnyesztő gondjaid.

Gerovo, Jugoszlávia, 1957. május 19.

EGYEDÜL AZ ERDŐN

Nem tudok mihez kezdeni a hegyi erdő
színeivel, szépségeivel és a csenddel,
s ezzel az egész emlékkeres délutánnal.
Kicsavarogtam magam. A szabadság
jó levegője átömlött riadt tudomón
s remegnek már bokámon az inak.
Leülök hát egy sziklacsúcsra, míg a szomjas
szem tovább issza, kutatja az erdőt,
a patakmedret s fák fölött az édes égbolt
egységesen kék, nyugodt lobogását.
Kakukk kiált a sűrű lombok alján
s a hegy, mintha a Börzsöny lenne, ismerős lesz,
s kétévnyi ködből visszatér Magyarkút...
S nagyon nehéz lesz lelkem a magánytól,
mert jaj! egyedül mit kezdhet az ember
a hegyi erdők színeivel, illatával?
Csak nézni lehet kétségbeesetten,
tudva, hogy többé nem térhetek ide vissza
s e boldog délutánt se hozza már soha
a kiismerhetetlen és egyetlen
és nagyon-nagyon kíváncsi élet.

Gerovo, Jugoszlávia, 1957. május 19.

VASÁGYON

Nyeld le keserű könnyeid és hallgasd
a harmonika hazasíró zokogását
és feküdj végig a kemény vaságyon,
meredj a szennyes, foltos mennyezetre,
hisz nem futhatsz a kín elől hívó hegyekbe!
Napszám heverhetsz magadra hagyottan
a kártyázók ricsaja közt a kerge füstben
s gondolat nélkül bámulhatsz a spárgán
kitergetett száradó ruhákra
vagy polcokon a száraz kenyérdarabokra.
A szétszórt csajkák csendben bűzlenek
a bennük hagyott ételmaradéktól,
sodródik a szag alvók s heverészők
orra előtt a törtüvegű ablakoknak
és nyekereg a vén harmonika,
giccses dalokkal emészti kifakult kedvünk,
pedig belül, hallgatva, igazán,
emberien és könnyezve kesergünk.

Gerovo, Jugoszlávia, 1957. május 20.

BELEALÉLTAM A TÖMEGBE

Órája, hogy sarat taposva tolakodtam
Eszék utcáin a megkopott menekültek
soraiban a rendőrfegyverek közt
soványán, éhesen, hazátlan,
és egy voltam a tovasodródó tömeggel.

Most egy kastély-volt épület előterében
a hús betonra dobott táskán üldögélek
és hallgatom az üres fecsegést,
belélegeztem a telekőhűgött
levegőt s zsibbadt lábszáraimat
kinyújtom, falnak vetve hátam,
és egy vagyok a megfáradt tömeggel.

Belealélтам az ezertestű tömegbe,
mert csupa tömeg ez a keserű kor,
s törvényei alól nem vonhatom magam ki,
csak tiltakozom minden ellen, ami aljas.

Kihány a légerek iszonyú kaputorka,
más légerek borzalma újra elnyel
s negyedik hónapja nem bírok leszakadni
a szörnyű tömeg-testről. Jaj, a sejt csak
úgy függetlenedhet, ha végülis
öngyilkos aggyal megöli magát.

*Eszék, Jugoszlávia,
1957. május 27.*

MÁJUSVÉGI TÁJ

Hogy érik ez a májusvégi táj!
Kavarognak az illatok a síkról.
Ricsajok mérgezték szegény agyam
s a csend most szinte gyilkol.

Hogy villog ez a májusvégi táj!
Emlékezőbben nem csodálja senki.
A visszahozhatatlan életet
borzongva zsongja, zengi.

Hogy sóhajt ez a májusvégi táj!
S a sóhajtásnak én vagyok a lelke.
Elsorvad az, ki rabként szédeleg,
ha ezt a mérget belehelte.

*Eszék, Jugoszlávia,
1957. május 31.*

MINT HOGYHA SZÓLNÁL

Az elhagyott úton, az esti kertben,
valamelyik szelíd bokornál
ha rádlelnék! s ha messzi hangodon
kedvesen újra szólnál... —

de ez már szomjas örület csupán.
A fulladó felhőkre nézek,
s tovább tántorgok fásult utamon,
mint holdas éjszakán a részeg.

A füvek erős esti illata
kavarog, örvénylik mögöttem
s itt suttogsz te is, zizzensz, mint a lomb,
tetőled bármily messze jöttem.

Tudom, hogy lesz még esti kert, ahol
egy hallgató, szelid bokornál
rád bukkanak... S már most megrezzenek,
mint hogyha máris, újra szólnál...

*Eszék, Jugoszlávia,
1957. június 1.*

ÍGY DÉLUTÁN

Így délután már megfárad a fény
a templomtornyok izzó gombjain.
Rád gondolok, és mögém sokasodnak
szerelmünk-féltő görcsös gondjaim.

A messzeségben, tudom, városok
forognak, strandokon lobog a nyár,
a partokon örök vizek zuhognak
s olaj ragyog a lányok dús haján.

Tudom, de tőlem távol a világ,
őrt állanak, vigyáznak rám a fák,
s a fűbe fekve hallgatom: felettem
mint iramlik a nyár a kerten át.

A tornyokon rozsdásodik a fény,
kihűl a nyár a házak hús kövén
és lassan közénk sötétül az alkony:
közéd, szomorú kedvesem, s közém...

*Eszék, Jugoszlávia,
1957. június 9.*

A SZÖGESDRÓT CÖLÖPJEIN TÚL

Búzamezők és kukoricaföldek
a szögesdrót billent cölöpjein túl
s az árkon túl, mit átugorni kell —
a szomjas szív már szinte szökni indul...

Kirajzolja mint őrköt a tájék
a partfokokra barnacsendű fáit
s idezörgik az alkonyi kocsik
gyerekkorom nyáresti szép csodáit.

Apámmal mentünk sokszor így a fáradt
árnyat virágzó arany fasorokban.
Most pihenten is fáradtabb vagyok
s lehajtott fejem csüggedt fára koppan.

Utak porára száll a ritka harmat,
ingemre száll és szétzilált hajamra,
s a szénaszagú, koccanó kocsik
emlékeimmal itthagylak magamra...

*Eszék, Jugoszlávia,
1957. június 12.*

FINÁLÉ

A Béga felől hangos
zivatar, zápor közelít.
Eloltja a fülledt nyár
ájult, kormos tüzeit.

Hűs lesz újra a táj,
csupa oldott, szép nyugalom,
józan sugarak színesednek
a nedves házfalakon.

Pormentes betonút
csillan a drótokon át.
Szerető vár így szeretőt,
jó rokon így rokonát!

Csomagolnak a lusta napok
s ájult nyár tüzeit
oltja a zápor. A béke
szívárvánnyal közelít...

*Ecska, Jugoszlávia,
1957. június 19.*

SZEMEMBEN FEKETE VIRÁGOK

**AZ 1957 JÚLIUSA ÉS 1965 DECEMBERE
KÖZÖTT ÍRT VERSEKBŐL**

MEGMENEKEDVE

Nem szűn bennem a furcsa öröm remegése, miként nem
szűn meg a tenger a partra rohanni morogva a sziklák
kő-csökönnyén, közönnyén. Átloccsan rajtuk a hullám
s lábam elé fröccsenti dühét, ide nő a dagállal.
Megborzongok a sósszagú szélben, mint aki eszmél
s széjjel nézve a langyos öbölből acélkék tengert,
nedveszöld egeket, hótiszta vitorlát s távol
lassú hajók vonulását látva végre megértem:
nincs többé rendőr, gumibot, se szögesdrót... Hűvös,
tisztá világba jutottam: a tündér tenger, a norvég
partok kőcsipkéi közé, a sötétből a fényre,
rossz iszonyokból, borzalmakból megmenekedve.
Ó, milyen édes öröm kifeledni a napban a sziklán
vagy belebújni a lágyvízű habba, beúszni a mélyre
és belihegni a nyárba, a tengerzajba, a tájba:
életem értelmének tudlak, drága Szabadság!

Bürö, Norvégia, 1957. július 11.

CSUPA EZÜST

Ma éjszaka ezüst a tenger,
felhők s fenyők közt bujdosik a hold,
fehér vizekhez ült a város,
szítál a fény, szelid ezüst fjord.

Mikor megért: ezüst a bánat
s csilingel, mint a locska fodrokon
a holdsugár... ezüst a lelkem
s nagy ezüst vizekkel rokon.

Ezüst a könnyed, Margaréta,
s könnyedtől ezüst minden éjszakád,
hús ezüst köztünk a tenger, Európa,
s szám meddőn sóvárogja szád.

Ma éjszaka ezüst a tenger,
dereng a partok könnyű halszaga,
ezüst a fjord, ezüst a város
és ezüst marad egész éjszaka...

Oslo, 1957. szeptember 9.

CSAK AKKOR...

Mikor szép homlokod
s hús homlokom fölött virágok
susugnak újra
s szivárog
a harmat ránk, füvekre, fákra
s kinyúlva
parázsló melleid fölött
— mint tűzmadár a karcsú ágra —
világlón,
suhogva
ráfulladok a szádra
s lobbanva lángra gyúl az este
s egymásba veszve
borzongjuk és remegjük
egymás húsába
az oldott hiány fájó örömét,
ha önmagamban elveszítlek,
fölldlak,
mint a holdat
csöndjében most a felleg —
csak akkor lehetsz boldog,
ha én öllelek!

Oslo, 1957. szeptember 20.

BÁR RÉSZEGEN DÜLÖNGSZ

Bár részegen dülöngsz, barátom,
nem fordulok el megutálva:
nagyon megérti más magányát,
ki maga is magányos, árva.

Ki tudja, milyen kín elől futsz
a kocsmafüstbe, sárga borba?
Eredj utadra! Én megértlek.
Az élet, mint a hold ma, csorba.

A hold ma furcsa, sárga, csorba
s ki sárga borba oldja kínját:
dalt dűnnyög és dülöng az estben
hús parkok őszi útjain át.

S csorbábban, mint ki borba oldja
a kint, magányt és csorbaságot,
dülöngök, vállamon az élet,
viszem, mint zsákoló a zsákot.

Oslo, 1957. október 1.

A KÉT ŐSZI AKVARELL

1. Alkony

A színek egymást gyilkoló tüze
a fák csúcsáig
sziszeg s kifut lobogva
a felsikoltó karcsú ágig.

2. Est

A színek egymást gyilkoló tüze
végül
hús ködbe fárad; füstölög az est
s mint hideg holtak szája kékül.

Oslo, 1957. október 6.

ÉHSÉG

Gépkocsik böggő csordái közül
kimented végülis magad,
világod homlokod mögött felejtet,
nyitva csak két szemed marad,
min befolyik a Szajna-parti ősz
kiéhezett agyadba,
míg Párizs karcsú hídjai alatt
tovaviszi a víz a délutánt,
s levélként pergő perceid futása
csak egy sajduló pillanatra bánt,
csak addig, míg a padra hull a lány
s hallod mögötted csókját, lihegését
és csók után és lány után
mint partokat a fény elönt az éhség.

Párizs, 1957. október 26.

MÁR CSAK...

Már csak a csutka vicsorog
s valami jóíz még, zamat
dereng a szájbán, édesíti
almaillatú fogamat.

Elmúlt a hersegő öröm,
mint elmúlnak a kék nyarak,
s holnapjaim oly üresek még,
mint mészillaú, hús falak

Párizs, 1957. október 28.

A PARKBAN

Akiket minden éjszaka ölelnek:
a fiatal mamák a parkba jönnek,
tolják a fehér gyerekkocsikat
s egymásnak mint a csengők úgy köszönnek.

A parkban, ahol levelet söpörnek
a kékruhás kertészek mint az árnyak,
gyerekkocsik, mamák közt ballagok,
keresgélek, pedig sehol se várnak...

Akiket minden éjszaka ölelnek:
a napra néznek, fényesarcú holdak,
ringatnak fehér gyerekkocsikat
s oly boldogok és tiszták mint a holtak.

Párizs, 1957. október 29.

KÖDBEN, SZOMORÚSÁGBAN

Öcsém kocsiján füstölög a trágya
és döng a lovak lába a hídon,
ringó farukon virágzik a hab
s kidagad az izom.

A Szent Mihály út és a Szajna sarkán
megállók, mintha ott zörögne el,
kiáltok néki, pattan ostora,
eltűnik, nem felel.

Kocog valami távoli határban
s a dűlőutak csendje elnyeli.
A rétek köddel, árkok és kutak
vízzel vannak teli.

Az erdők ködbe, én szomorúságba
veszítem bele elfáradt magam.
Oly messze van parasztgyerekkorom,
nem éri el szavam...

Párizs, 1957. október 29.

ÖSSZEGEZÉS

A szava annak elfogy végülis,
ki hétszám önmagába néz,
és arca hártvás-hűvösen dereng,
mint holtakon a mész.

Csontfalak közé kövül az agya,
mint kőzetekbe lágy levél,
annak, ki magányt gyújt maga köré
társakban nem remél.

Hiába hajít lelkébe követ:
visszhangot nem vet, mint a kút.
Élet, előtted kellene föltépn
sarkig minden kaput!

Oslo, 1958. január 7.

TÉLI ALKONY A TENGERPARTON

Ólmosra lágyult párolgó vizek —
nem! nem!
fekete-fekete száj a tenger,
lelkemszép kristály-csillagokat habzsol,
csámcsog, sziszeg,
ömlik bele a fehér hó-csoda,
halálfehér ezer pehely zizeg,
nyelik a szájjányílt sötét vizek,
mint én nyelem, mint én nyelem
huszonöt éve a szomorúságot
fáradtan, fénytelen — —

Kiáltoznak a hajók kürtjei
a vigasztalan, szörnyű szürkeségben,
kiáltoznak a berekedt sirályok
a vigasztalan, szörnyű szürkeségben,
a világítótornyok
forognak mint az imagepek,
darálják sorsukat:
a zátonyok mindig sötétek — —

Rossz bárka fenekében kosarakba
dobálja a derengő halakat,
az ezüsthású, döglött halakat,
lilára fagyott ujjakkal matat
egy keskenyhátú ember,
fekete szájjal csodahavakat
zabál a gyomra-ronda tenger — —

Világos, hideg és
szomorú a szeme,
a tenger nyálkás, undok sziszegés,
világos és szomorú a szeme,
a szeme a szemem,
nyelem
huszonöt éve a szomorúságot
fáradtan, fénytelen,
a dolgok lelkévé dagadni
így lettem kénytelen — —

Sikoltanak az erdőkben a fák,
a dolgok lelke a szomorúság!

Oslo, 1958. január 13.

VIRÁGSZIRMOK HÚSÁBÓL...

Virágszirmok húsból volt a szád
s már nem emlékszem csókjaid ízére,
örjögő csillag süt az éjen át
a tavak lila-jéghártyás vízére —

Szűzfélének melled bontom ing alól,
meztelenítem álmaimban újra.
Savanyú szagú szájjal ébredek
s üresen nézek tegnapokon túlra,

hol égő öled nyílt már elem,
combjaid fölé fölcsúszott az inged —
Havak fehérje lakja arcomat
s csak ízehagyott emlékeim inted —

Oslo, 1958. február 16.

VIRÁGÉNEK

Vizek fölött porezüst pára
szerelmem az arcod,
ellenem így nyered a harcod:
tűz szemem elől,
vergődő karom elől
fölszállsz a kék fák sudarára.
Mint a tolongó fény tenyeremből
ha bezárom:

elillansz te is észrevétlen,
legyőződ minden akarásom,
s köröttem áradsz mégis, illatsáv vagy:
nyáralkonyi kertek
fáradt virágai meszeltek.
Nincs nyugovásom,
látom, látom, látom
szemedben verdesni a lelked,
s homlokodon világlani,
mint hóvirágot,
a mondhatatlan szomorúságot.

Oslo, 1958. március 26.

EMBERENKÍVÜLI MAGÁNYOM

Papírra karcolom a tájat: kifakult sziklák,
vörös fák közt vörös faházak, pocsolyák mentén
hó hűvöslik, micsoda hó már, szomorú, szennyes,
Így kopik meg végül minden tiszta fehérség,
föléje hűl kékszürke alkony és hazamennek
a fáradt, naptalan terekről-utcákról a lányok,
kövek kongnak fekete hangon, rá kapu csattan,

emberenkívüli magányom sír a lakatban.
Jaj, egyedülvalóságomnak kínja sosem fogy,
titkai nőnek, mint a hullán karom és szörzet,
s nem szűnök ülni egymagámban szögletes arccal,
hallom a szívem zuhogását, a halál csendes
riadalmát zúgni eremben, fájni bennem,
s az üresség fényeken túli iszonyatában
senki, akihez dolgaimban magamat mérjem,
látomásos álmaim hogy kikiabáljam...

Oslo, 1958. április 19.

MORZSOLÓDÓ KÖVEK KÍNJA

Felleg jön a világoszöld esti égre, jaj, fekete felleg,
ágak alól, lombok mögül idecsillan, ezüstlik a tenger;
fekete felleg, ezüst víz mért nyomjátok a mellem?
föld, fák, világló égi magasság, kik dajkáljátok,
amit még meg nem adott az idő, megrontásomra
mért jön tohonya felleg a zöldlángú fiatal égre?
Szemem vízében segítsetek keresni az ifjúságot,
hisz oly fiatal vagyok még, oly fiatal, csak a torkom keseredett meg.
Mért jön a fekete szomorúság? Már csönd süt a homlokomról.
Morzsolódó kövek kínja: befele zuhog a sírás bennem!
Testvérekéim, elemek, késő lesz mire észrevesztek!
Keresztben fekszik máris fölöttem, korom az a felleg!
Zöldlángú egek sisteregnek és hánytornognak bennem,
jószándékú, jámbor emberek, imádkozatok értem...

Oslo, 1958. május 2.

CÉLTALAN GYÖNYÖRŰ ÉNEK

Égigérő fényben
tenger és egek között,
égigérő fényben
tenger és egek között,
bokaig a fűben
homlokommal mérem:
meddig érnek a hegyek — —

Ingem lobogása
vitorlás a vizeken,
arcom lobogása
holdas éj a vizeken,
járkáló szelekben
sodródni a felhők,
nyom mögöttük nem marad — —

Három lányok ülnek
faház előtt kis padon,
karcsú, szőke lányok,
fehér álmok a padon,
 meztelen kövekkel
 sütögetem talpam
céltalan a nap alatt — —

Hiábavalóság,
vérdaganat hiú szám,
feszés duzzadás csak,
vérdaganat hiú szám,
 dacos, szép fejemmel
 önmagamért nyílok,
megöl ez a szerelem — —

Világító vidéken
diadalmas így vagyok,
lángos fényviharban
győzedelmes így vagyok:
 egyedülvalóság
 hűvössége jár át
s szavakban az irgalom — —

Oslo, 1958. május 11.

A PARK FÁI KÖZT...

A park fái közt tűnt tova
szelíden ringva, szinte álom.
Szép volt a szeme, mosolya
s én viszont többé sose látom.

Heidelberg, 1958. augusztus

BÁNYAVIDÉK

Milyen szomorú helyeken jártam
 szomorú helyeken
kietlen kopár mezők közt jártam
hol alacsony hosszú házak áztak
 szürke lakások
 szürke gyárok
 fekete bányák
 fekete tárnák
füstbe fulladt délelőttök és délutánok
 füstszagú esték
 füstszagú éjek
füstlepte tegnap
 füstízű holnap
célszerű hétköznapiak kimért iszonyata — —

S láttalak titeket itt élni édes emberek
csapzott vállakkal
állatok a kopár mezőkön
szemetekbe-lelketekbe kövesedett porral — —

Namur, Belgium, 1958. augusztus 14.

HANGULAT

Nézd a füst szenvedélytelen
kék csavarodását
alázatos ágak közt az égre —
ilyen a halál;
összesepert szelíd levelek
égése-illatozása az őszben,
tengerek nedveszöldje,
hegyek délutáni pára-kékje
s halvány egek
télelőtti üvegtisztasága —
Csak bennünk verdes a nyugalanság,
szerelmesem —

Oslo, 1958. október 12.

FIATAL FÉRFI A VÍZNÉL

A Szajnaparton láttam:
ült a lépcsőn
öklére zuhant fejfel könyökölve,
egészen a vízre hajolva — —

Fiatal férfi volt-----

A Tuilériák kertjében az ősz
a fákat gyújtogatta éppen,
lobogtak kéken, pirosan, lilán,
ő ült a parton mozdulatlanul,
csöndesen és fehérén — —

Fiatal férfi volt — —

Öklével fogta be mindkét fülét,
tulajdon életébe belesüketülve,
önmagába zuhanva
s a vizet nézte,
amelyen diadalmasan
sodródott, úszott a szemét — —

Fiatal férfi volt,
ki rakta tele kövekkel a mellét — —

Párizs, 1958. október 27.

MA DÉLUTÁN

Ma délután a merev fák között
a dermedt parkon mentem át
gyilkos talpam alatt sikongató,
ezüstarcú fiatal csillagokkal,
kik testvéreim voltak a haloványságban — —

Ment előttem egy hosszúlábú lány,
prémsál lobogott hófehér nyakán — —

S mert odakünn már este van és köd van:
egész éjszaka hallani fogom,
ahogy a rémült hajók kiabálnak
s könyveim közt halkán ketyeg az óra — —

Oslo, 1959. január 22.

A TÓ MELLETT...

A tó mellett a hűvös fűbe ült,
felhúzta térdig nadrágszárait
s figyelt a tétlen délutánba hosszan
élő fűvek és élő fák között,
lélegző vizek s tág egek között,
mozdulat nélkül, csak a haja rebbent
s világos inge lángolt — —

S a bölcs halaknak suttogott,
mert figyelték folyondár közt a mélyből:
— Hullnak belém a tájak és az évek,
huszonhat évet éltem
s nem értettem belőle egy napot...
Ma oly színes az ég,
csak a fenyők szorongnak feketében
a szigorú sziklák alatt — —

Virágok bólogattak
és aprófejű madarak,
komolyságukon mosolyogni kezdett
fehér orcával, szépen, mint a szentek,
kavicsokat dobált a vízbe
és alkonyatig üldögélt a parton — —

Oslo, 1959. május 12.

FEHÉR RUHÁBAN A NYÁRBAN

Mire rányílnak fáradt szemeid
a nyári délelőtti csodáira,
a lombok közt örvénylő lángolásra,
már elfog a szorongás,
mert reggeleken, délelőttökön túl
tudod, mocorog valahol az éj — —

A málnák majd szeliden elvirágzanak,
nem hivalkodnak azzal, hogy szerények,
nem harsogják a sorsuk,
mint tavasz elején az ibolyák — —

Olyanná válik arcod, mint a hold
és gyantát csurgató erdőkön át
lebotorkálsz a partra,
szemeddel végigversz a vizeken,
kik százezer év unalmát morogják,
hogy parttól partig érnek
e cellányi föld bőrtönébe zárva,
mint rácsok közé tiszta ember,
magukban forgolódva
és esztelenszép álmaikat elvetélve — —

És ülsz fehér ruhában
fák rácsa közt és fények rácsa közt
a tintaegű nyári délelőttben
s mint remegés a telt leveleket,
elfog téged is a szorongás — —

Oslo, 1959. június 28.

APÁLY

Milyen kopár és üres a szívem, Istenem,
elszívárgott belőlem is a ragyogás,
mint alkonyattájt kék kertekből a fény — —

Az örömtelen partokról is
hova szaladt a víz?
Rothadó csigák, tengeri csillagok
maradtak csak a homokon
s egy örült sirály
ugrándozik a köveken.
Ahogy meglát,
szitkozódik és kiabál — —

Visszajövök majd holnap este is.
A vigasztalanság dalához
tanulok tőle szavakat — —

Távol a fekete fjordon
halászok dalolnak a bárkán:
ezüst hold hozza vissza a vizeket
ezüst éjszakán
ezüst hold hozza vissza a vizeket
ezüst éjszakán — —

Reménytelen szép távoli csoda,
kedvesem hozza vissza a kedvet,
két melle ezüst ragyogása,
ölelő, holdfénytiszta teste,
mezítelen hívó térde, karja — —

Kerítéseken át füvek és fák
fülledt szaga árad a barna utakra,
hol hajlongva, mint a virágok,
táncolnak a lányok
fehéren és komoly arcocskával — —

Oslo, 1959. augusztus 1.

TERMÉKETLEN, SZÉP BÁNATOK

Jönnek a boldog nyári felhők,
úsznak a délután egén
s a messzeségben fönnakadnak
kék dombokon, ágak hegyén —

Vizek lobognak zöld ezüstben
alázatos nyírfákon át —
így itatja velem a szépség
s a nyár mérgét és mákonyát —

S árnyas teraszról, kerti székről,
napernyő gombája alól
kíváncszom apám kertjébe
a Dunántúlon valahol —

Történetstelen délutánok,
terméketlen, szép bánatok —
se boldog, se boldogtalan, csak
társtalan s nyugtalan vagyok —

Oslo, 1959. augusztus 2.

ÖNARCKÉP — TÉLI ALKONYATTAL

Csak ülni itt, csak ülni itt,
nem béke ez és nem is nyugtalanság,
kezem lehull föl húzott kemény combjaimra,
a könyv lefordul, összezárul
s belemosódom magam is a szürkületbe,
pupilláival táguló szem maradok csak
és székbe süllyedt
fekete, lassú, fáradt szívverés — —

Künn meg havak közt sodródik az alkony,
szapora hóhullásban állnak a fenyők,
águk se moccan,
csak szálas, kemény gerinceiket
szűrják a kavargó egekbe,
ó alázat, ó konok szép erő — —

Vibráló, kékfehér fényekkel
sovány arcomon, csonthomlokomon
délután és est, homály s hó között

ülök itt tájba s önmagamba temetkezve,
a csönd mélységeibe hulltan — —

Bölcsektől, örültektől és fenyőktől
azt hiszem, mindent megtanultam — —

Oslo, 1959. december 15.

HAJÓK A KÖDBEN

Itt vaskorlát van s végetér az út
a csöndben csak a nyírkos fémcsövek
virágozzák a vörös rozsdát
a kásás hóban nem csoszsan tovább a lépés — —

Megáll ki erre jár
lenéz a szürke gypjas semmibe
merre világló langyos nyári esték
a fjord vizét csillantják s fényeit
a boldog kertekkel játszódó otthonoknak — —

A vaskorláthoz áll ki erre jár
előtte és mögötte és körötte
hánytorog árad kavarog a köd
s elszorult szívvel hallgatja ahogy
a mélyben lent a fjordon
a rémült hajók szünettelen kiabálnak
a gyilkos sűrű tej fehér halálban
mely megfojtja a világítótornyok
zátonyt sikoltó forgó fényeit — —

A fémcsövek közt hosszan ácsorog
magányosan az estben és a ködben
a dombtetőn hol végetér az út
s már tudja mindjárt csöndben hazaindul
a könyvek közt még elmatat kicsit
aztán lekattintja a villanyt
s egész éjszaka, hallja a hajók
rekedt sikolyát künn a vizeken — —

S a borotválkozótükörben reggel
úgy nézi magát mint egy idegen — —

Oslo, 1959. december 16.

KARÁCSONY A MAGÁNY KERESZTJÉN

I.

Jobbomon fehér gyertyaszál
balomon fehér gyertyaszál
két lobogó sárga láng közt függök
magányom keresztjén fölfeszítve — —

Néhány fenyőág
s papírangyal az asztalomon

fiatal arcom
szentelt viaszgyertyáknál fehérebb — —

Ablakomon át
örvénylik dől be a holdfény
pendül a tűleveleken
szikrázik az égi hideg fény — —

Ma születet
ma született
jászolyban az Isten
nézik az együgyű pásztori nép
s térdreborulva örvendeznek — —

Picike Gyermekek
isteni Gyermekek
Ellened boldog nem lehettem
itt függök jaj megfeszítetten
s még ezen éjjel
meghalok Érted e kereszten

II.

Karácsonyfánk az asztalon állt
a tiszta szobában — —

A konyhában mindannyian megmosakodtak
s felöltötték az ünnepi ruhákat — —

Akkor meggyújtottam a gyertyákat és csillagszórókat
s a kitárt ajtón
elsőnek apám lépett a szobába
nyomában anyám s kistestvéreim
s álltunk a sercegő pattogó fényhullásban
fenyőszagban gyertyalobogásban
a régi csodától meghatottan
s fölszívárványló szemmel-szívvvel — —

„Köszönjük meg a ma született Kisjézusnak
hogy mindnyájan együtt lehetünk
s békességben és szeretetben ünnepelhetünk”
mondta meghatott hangon apám
s elénekeltük a Mennyből az angyalt
ügyetlenül és szégyenkezve — —

Üvegdíszek és szaloncukrok
be szép volt minden azon a fán — —

III.

Szépséges fénylő ablakok
sziporkáznak föl hozzám a völgyből
tűzűktől majdnem megfagyok — —

Jobbomon fehér gyertyaszál
balomon fehér gyertyaszál
két lobogó sárga láng közt függök
magányom keresztjén fölfeszítve
s homlokon Jézust jelentő
csillag áll — —

Oslo, 1959. december 24.

ESZELŐS IDŐK

*(Nyugtalanító újsághírek felújuló
német antiszemitizmusról)*

Tizenkét évesen az iszonyat
didergésével néztem ahogy átvánszorogtak
az országút porában a falun
a rongyos sovány csillagos zsidók
goromba német szó és még gorombább szuronyok közt — —

Abdánál néhány kilométerre tőlem
(hallottam tán a fegyver dördülését)
lőtték Radnótit is agyon — —

S én éltem „boldog” gyermekéim
egén százával hörögtek a repülőgépek
ágyúk ugatták rájuk és ránk a halált
bedrótozott vagonok sikongtak a tájban
emberkemencék füstje feküdt Európán
s kegyes keresztény német földön gyilkolták meg
Deutsch doktort is ki életemet megmentette — —

Csak a remény fogy nem a szenvedés
a fürtelem terjed mint a penész
ó istenverte eszelős idők
kik összezüztátok rímeimet
hogyan csupasz dísztelen fekete szó maradjak
hogyan olyan legyek mint a téli fák
s megtördelt szigorú ágaimat
suhintsam a kedvetlen ólmos ég alatt
miközben tarkónlőtt és gázkamrábazárt
halott zsidókra gondolok meg élő barátaimra
s gyülemlik bennem éjjeimen a szorongás

Oslo, 1959. december 29.

SZÁLANKÉNT FOGY A FÉNY...

Elfogy a fény a tájból,
ó, mily gyorsan fogy el,
hegyek és fenyőerdők
fekete kontúrjai maradnak csak
s mögölük sötétkek felhők
nyomulnak titokzatosan, félelmetesen
a savószínű, sárga egekre
láztól kísérteties
gyermekkori estek
lelkembe visszatérő rémületének,
elmondhatatlan félelmeinek
szívetszorító emlékeivel — —

Nézem a rettentő fekete vonulást:
biztosan jön sötétségében,
könyörtelenül jön, jaj, a halál — —

Hozzámszüremlő boldog muzsikák,
távoli szép zenék:
csöndesítsétek gyötrődő szívemet — —

Szálanként fogy a fény a tájból,
a csillagok mind
embertelenül messze vannak,
itt maradnak szín nélkül a hegyek,
elmosódó foltokban az erdők,
itt maradok én egyedül
s nem vagyok másból
csak hallgatásból csak hallgatásból
s elfehéredő szomorúságból — —

Oslo, 1960. január 10.

LÁZAS DÉLUTÁN

És egy napon
fehér kezed csontujjai közé
zuhan csonthomlokod
bőröd dereng
zöld körmeid villognak csak fölöttem
miközben kábán hallgatod
félrevert szíved zuhogását
mely egész testedben betölt
füled kagylóiból neszez
és egyre nő
és egyre nő —
és lázban dideregve
mocarog csontbolt homlokod
sovány kezed csontujjai között
a valahol messze
kristályhúrokon gyémánthegejük
muzsikálják
értelmetlen-szép életed
szomorúságát — —

Oslo, 1960. március 23.

IDŐTLENÜL AZ ÖRÖM ÁRAMÁBAN

Jön a szél a hullámozó vizekről
dalol a szél a tengerek fölött
pasztellszínű enyhe partok nyújtóznak
meglágyult finom egek alatt
pajták tanyák kertek lélegeznek
a szétporló dagadó lobogó fényben
s ezredes vörös roppant gránitok
ülnek ki sütkérezni a tájba
s kikuporodom velük együtt én is — —

Mit se törődni ma szálló napokkal őrült világgal
csak szemet lehunyni
szemet lehunyni
s orcával a forgó boldog napnak
hallgatni önnön csöndemet
— ó időtlenül
a színek szagok az öröm áramában
feleselő csörgő vizek közt
bár maradhatnék így mindörökre — —

Oslo, 1960. március 28.

SZÉCHENYI

1.

A szürkület józan színtelen fényei
(egyenes kemény rideg vonalak)
már szobája hűvös falain szigorodtak
megállt akkor csak lobogó szeme parazslott
s nézett a készülő időbe mintegy
a reménytelenség végső sivár partjain — —

A tollat már letette, utolsóul is
az eszelős hatalom erőszakosságait
vádolta a jog és az igazság nevében
kiírta háborgó fájdalmait magából
szétroncsolt agya s lelke
felizzó végső szép lángjainál
ó micsoda tűz haldokolva is
egeket kormozott háborodott haragja — —

Mire a húsvét elkésett és meddő
harangjai a hajnalban dalolni kezdtek
szigorú fehér arccal feküdt már a padlón
készzen s befejezetten mint számtani összeg
nem adhat hozzá többé semmit az idő
s belőle semmit ki nem vonhat
életműve s a haza közé a halál
egyenlőségjelet tett — —

2.

Száz év utáni bajos nemzedék
száraz szemekkel állunk a fáradt időben
sovány napok kedvetlen egei alatt — —

Les ránk a bosszúvágyában kérlelhetetlen
hatalom és az örületbe hajszó kor
de Széchenyi eszméi s művei
védenek mindnyájunkat ellenükben
mert élni rendeltettünk s megmaradni — —

Oslo, 1960. április

ELLOBOGÓ DÉLUTÁNBAN

Hallgasd csak: frissen loccsan lent a víz,
kövekkel játszik boldogan a tó
az ellobogó nyári délutánban,
mikor a színek égnek még sötét,
kevély erővel, telten, teljesen,
tisztán és önfeledten
hegyeken, fákon, égen, réteken —

Hallgasd csak: szőke vizek kedve csörren
játékosan a langyos grániton,
ingó lombok közt gyors szellő iramlik
s virágokkal hajlong a pázsiton —

Két hegy közé bezárva, csöppnyi völgyben,
két part közé szorulva kis tavon
elmondhatatlan-gyönyörűen
itt lobog, árad, él, szeretkezik
az örökkévalóság —

Oslo, 1960. június 18.

RAJONGANI SZÉP FÁK KÖZÖTT

Legjobb talán embertelen
és szelídarcú tájban
időtlenül ballagni, menni
a szétporló sugárban —

Rajongani szép fák között,
komolyvízű tavaknál,
mert nincs derűsebb, nyugtatóbb
a fölfénylő szavaknál —

Elhagyott, kedves utakon
tűnődni így napestig.
A béke ez. Elnyugvó, zöld vizekre
tétova fények mosolyomat festik —

Oslo, 1960. június 19.

NYÁRALKONY A PARTON

Esti falevelek árnya a homlokomon,
gyors hirtelen alkony,
hűvös tengeri szél,
suhannak már feszülve, lobogva
a vitorlások a langyos öbölnek:
karcsú gyönyörű lepkék,
szárnyaikat vergődve, remegve összezárják — —

Mint kő ülök itt a kövek közt
fáradtan, kőmereven

s nyugtalanabbul mégis
mint a vizek — —

Esti falevelek árnya a homlokon,
nyáralkony a parton,
körül égnek még a színek,
éjszaka lesz mondom
s zavart lélekkel hazamegyek — —

Oslo, 1960. július 28.

MINT NYÍRFAERDŐK

Mint nyírfaerdők nyári délutánban,
mint boldog, csöndes, zöld vizek,
mint üvegtiszta, opálkék hegyek,
mik sugarasan vonulnak a fényben,
vagy mint e lány, napozva a homokban,
ó, mért nem lehetek
ily természetesen,
önmagamban tökéletes és teljes,
a gyötrődés, a nyugtalanság
mért rág és hajszol életen át szüntelen,
mint gazdátlan kutyát az éhség,
az ivástól szomjasabb mért leszek,
ha láttam, mért sóvárgok újra látni,
mért menni, menni, menni,
hisz fájok már, mint föld után a gyökerek
s azt sem tudom, honnan vagyok kitépve,
maradok csak mindenütt idegen,
fázom a gyémántlángú hőmezőkön,
égek a gránitköveken
és éveimet nem mutatja arcom
s a vágyaimat sem mutatja arcom,
mit kezdhetek magammal
s mit kezdhetsz sors vagy Isten énvelem,
feküdhetnék csak én is itt a porban,
mint ez a lány, szépen és teljesen,
szemét lehunyja s mégis
hullámozó melle, barna combja
úgy vonz, köt mindent s mindenkit magához,
mint naprendszereket napok
s atomokat atommagok,
ó, eltanulhatatlan,
szent és közönséges közöny,
problémátlan kövek, fák, emberek
és állatok nyugalma,
mért is nem lehetek,
mint nyírfaerdők nyári délutánban,
mint boldog, csöndes, zöld vizek,
mint üvegtiszta, távoli hegyek
ily természetesen,
önmagamban tökéletes és teljes — —

Oslo, 1960. július 30.

SZIGET A TENGERBEN

Mint ódon könyvben régi kép:
oly nyugodtrajzú, szép vidék — —

Talán, ha elmennék oda,
ha átkelnék a vizeken,
ha partraszállnék alkonyatkor
azon a boldog szigeten — —

Nem állni csak itt csöndes vággyal,
makacs, színtelen szomorúsággal — —

Talán, ha elmennék oda
történne valami velem —
mitől is vagyok ilyen fáradt
Istenem — —

Oslo, 1960. szeptember 15.

HA CSÖNDES ÉS FÁRADT LESZEL

A levelek tűzvésze idején
egy sárga őszi délután, ha
hirtelen csöndes és fáradt leszel,
ballagjál át lassan a parkon
s mert végül mást úgy sem tehetsz,
hát állj meg, ahol szürke szép galambok
fürödnek és pörögnek
az összeesepert csörrenő avarban — —

Kárpótlásul s talán vigasztalásul
lombhullató céltalan éveidből
boldognak egy-egy óra így marad;
bakonyi szüret, bükki szerelem;
emlékezőn szagolsz az égett levegőbe
s az ágak közt áthulló ferde fényben
máris nyújtózó zászlók lengenek
s puskaapor füstje facsarja az orrod:
ó, édes szédület — —

Csak alkonyfény volt égő levelek közt,
csak télbenéző, hajlongó nyírek
hársak és gesztenyék suhogtak,
csak emlék volt, csak messzi ősz volt,
csak szívverés volt, gyors, szép, esztelen

Ballagjál holnap újra át a parkon,
ha csöndes és fáradt leszel — —

Oslo, 1960. október 4.

VONAT AZ ÉJSZAKÁBAN

Idegen indócsarnokok
óriás üvegtetői alól
még idegenebb és ismeretlenebb
pályaudvarok felé indulunk,
csak neoncsövek döntik vigasztalanul,
zölden és sárgán fényüket mindenütt
s megy a vonat az éjszakában,
új és új állomások váltói közt csattog
folyton és szakadatlanul — —

Mintegy, hogy honnan most már
s az is mindegy hova,
esztelenül és élesen
ragyognak mindenütt a lámpák
és ismerős és drága arc
seholse áll, sohase áll alattuk — —

Megyünk csak magunkra maradva,
mint az Isten,
mindannyian elfúltan, némán, egyedül
s minden idegen indóház után
bizonyosabban tudjuk,
hogy haza többé sose érkezünk — —

Koppenhága, 1960. október 16.

A TUILÉRIÁK KERTJÉBEN

Egy egész délutánt sétáltam
a Tuilériák kertjében, ahol
galambokat etetnek nénikék,
virágok közt, szobrok közt jár a polgár
az őszi parkban fáradt fák alatt,
szökőkút zúg s a medencében apró
vitorlások és hajók ringanak
s hol öt frankot fizettem egy padért,
mikor leültem fáradtan az úttól — —

Egy fa alatt, hova bevert a zápor,
vidám kislányok álltak körülöttem,
egyikük rám-rám vetette sötét
és szerelemtől megriadt szemét,
miközben zizzent, pattogott a zápor
s az Eiffel tornya átlátszott a fákon — —

Párizs, 1960. október 28.

ŐSZI ALKONY PARASZTI TÁJBAN

Mikor a fasorok csöndesen elmerülnek
a folyton növő alkonyi ködökben,
kukoricaszárral vagy répával megrakodva
s a saroglyában sárgán villogó tökökkel
hazabúznak a hallgatag kicsi kocsik
akkor a sűrűdő homály alatt —

Üléseken öregkabátba bújt leányok
verdesik állhatatosan
az apró ökrök, szőrös lovacsák farát
s a földekről úszik utánuk a meggyújtott
krumpliszár nehéz, keserű szaga —

Az esteledő őszi ég alatt
odakünn senki sem marad,
csak a répakupacok guggolnak súlyosan,
kedvetlenül, színtelenül,
mint sejtjeimben a gond és a bánat
s kiürülnek a rétek mind, mint a világ,
mikor a kicsi kocsik hazamennek —

Németország, 1960. október 29.

HOLDJÁRÁS IDEJÉN

Soha még ilyen elfullasztó ragyogás!
Keresztet vet az ömlő holdfény a vizekre,
megdicsőülnek mind a háztetők:
ezüst palák és ezüst cserepek
s szivárványszínű köd oldódik,
kék pára gyűl a rokkant fák felett.

Ó, éjszaka:
átázott, öreg ladikok álmodnak alattad
s Nirvánák gyógyító, erős
békéje és öröme permetezik a fényben.

Suhognak végig a part mentén
s a kövekkel beszélnek a vizek.
Gondolj akármire,
de ha nincsen akihez szólnál:
légy irgalmas legalább önmagadhoz.

Ezüst pénzt szórnak angyalok az éjben:
fönnakadnak egy jobb szemedben,
másik ragyog bal szemedben, —
forog a hold
s fehér keresztet vet a tengeren.

Oslo, 1960. december 14.

EMLÉKEZÉS A TÉLBEN

Így akarok rád emlékezni mindörökké,
ahogy a boldog fényben álltál a hegyélen
gyermekiességed megható örömével
s repesve a forgó tájba néztél — —

Mint ékszerek,
szép ékkövek
tüzeltek égtek
lenn a mélyben
üvegtisztán
a zöld vizek — —

S a nyár magas, zengő
burája alatt
mint lepkék a kézben
ott verdestek
elmondhatatlan-szépen
a vitorlások
pirosan, fehérén, sárgán, kéken — —

Vérvörös, telt málnák lobogták
megnyíló ajkad két gerezdjén
a boldogságot és a vágyat — —

Arcoddal arcomnak fordulva,
szemeddel szememnek,
ajkaddal ajkamnak fordulva —
csak egy szóra emlékeztem akkor,
azt ismételtem újra meg újra
öntudatlanul, számtalanszor:
szeretlek, szeretlek — —

Nevetésed úgy gyöngyözött fölöttünk
a délutánban
mint csörgő, fénylő, ezüstvízű kis patak
s én így akarok rád emlékezni mindörökké — —

Oslo, 1961. január 6.

TÉLI ÉNEK KÉT MELLÉKDALLAL

Sítalpakon futkározik köröttünk
egész álló nap az öröm
s dombokon át, réteken át
sítalpakon követjük állhatatosán —

Fölgyújtotta a nap a hegytetőt
s mögöttünk is, nézd, lángban áll az erdő,
sziporkázik a fenyőkön a zúzmara
és izzanak a jégcsapok —

Tündöklő hómezőkön át
csupafehér borókabokrok közt tovább
síléciken kavargunk mint a fény
ma egész délután —

1.

Forró kezed dugd csuklódig a hóba
s nevéssél föl rám, kedvesem,
egyek sose kéklettek eddig
januárban ily teljesen —

2.

Majd jön az alkony
és meghozza a kedvetlen ködöt,
simulj hát hozzám mielőtt a nap
lehull a fekete hegyek mögött —

Oslo, 1961. január 16.

JAJ AZOKNAK

Jaj azoknak, kik órákhosszat állnak
fénytelen és kedvetlen ablakokban
s befele fordult szemmel nézik lent az utcát
s a kikötő fekete, leláncolt hajóit —

Jaj azoknak, akik csak várnak,
akikkel nem történik semmi sem,
akikhez senki soha be nem csönget,
se szerető, se postás, se az Isten —

Én — céltalanul is — boldog vagyok már,
megküzdöttem minden hiú reménnyel.
Ami maradt: erdők magánya, vizek álma, lélek csöndje
s időtlenül megállni valahol a tájban —

A gyermekkor ellebegett már mint az illat
s nem fordulhat az ember vissza,
csak elülhet, mint fénylő, szép kövek,
hajlongó bokrok közt a napban —

Oslo, 1961. január

CSÖNDES ESTI TÚNÓDÉS

Siklik a szőke vizeken
lebeg talán nem is úszik
csak szépen szelíden tovaring
egy halászhajó a langyos estben
ó nyugodt boldog vonulás
nem sietés nem loholás
sodródni csak az áramokkal
törvény szerint meg sors szerint
hisz végülis mindegy hova
a fontos csak a hajólámpa
tűzijátéka habbal hallal
s a nehezen kivívott béke
önmagammal — —

Torka szakad meg úgy kiált
a csalogány
a hasadozó gyenge lombon át
s túloldalon egy tárt ablakban
issza magába úgy hallgatja
áll hallgató csak
egy fiatal nő
áttekint rám és hálóingét
melle fölött
gyors mozdulattal összekapja — —

Ring a hajó és ellebeg
útjának talán célja sincs
csak tovasiklik gyönyörűen
hangtalanul
s fehéren mint a fellegek — —

Oslo, 1961. április 24.

HANGOLÓDÁS A TAVASZHOZ

Emeld föl, kedves, fénylő, szép szemed
a felhők fehér játékaira
s hangold a lelked csöndesen az éghez,
a boldog madarakhoz a magasban
s a szelíden virágzó almafákhoz.

Fiatal lányok mennek könnyedén
át a fiatal erdőn,
fölgúgnak frissen az új levelek
s hajlonganak, lobognak a nyírek
a koranyári szélben.

A lombok mögött csillámlik a tó,
ringatja tükrén a napot
oly békével, mely fáj már ideges,
szegény magunknak... Add hát kezedet,
hadd simogassam lassudan a délutánban
s hadd hangolódjunk bátortalanul
a néha még megborzongó tavaszhoz.

Mint távolodó, gyors hullámgyűrűk
elfutnak a vízen,
úgy múlik tova tőlünk ifjúságunk,
elszáll sebesen.

Oslo, 1961. május 8.

A MÁJUSI ÉG

A májusi ég rezzenéstelen
kék csöndjében és derűjében
váratlanul fölizzanak föltündökölnék
a gyermekkori egek tüzei — —

Míg belevakulsz nézd a vizeket
felszínük mint a csurgatott ezüst nehéz
zavartalan és mozdulatlan
de néha hirtelen borozni kezdenek
lazul a fullasztó önfegyelem
cikk-cakkba rándul rajtuk itt-ott egy barázda
arc rándul így emlékre gondolatra — —

Délutáni tavak mélyén sajog a nap
fölköttek gesztenyék őrlőjének
téged tesz csak szótlanabbá a szépség
hogy szigorúan és elveszetten
ácsoroghass a tájban és időben — —

Oslo, 1961. május 24.

FEHÉR HAJÓK

Fehér hajók hajnali vizeken
s valami régi messzi ragyogás
talán a tiszta gyermekkor varázsa
tündököl villog most felém a nyárban
szemképráztatva szívet sajdítóan —

Fehér hajók és messzi ragyogás
fehér hajók, a régi-régi évek
Egyre szépülnek ahogy távolodnak
nagy vitorlával lobognak a fényben
s úsznak a párás zöld hajnali égnek —

Nézek utánuk mint aki
hirtelen megöregedett
s hirtelen végképp egyedül maradt
hogy örökéig önmaga körül forogjon
mint izzó tehetetlen csillagok —

Törvény köt-e vagy fáradt csüggedés?
Ennyit tudok csak: fájni s nézni messze
az ifjúság szépséges boldog
hófehér hajói után —

Oslo, 1961. július 22.

SZEMEMBEN FEKETE VIRÁGOK

Sziklák tavak erdők közt forgolódom
teleket hoznak-visznek mammut-évek
valami rontó varázslás szakadt rám
sose érek már napos nagy terekre
csak árnyak nőnek nő csak a sötétség
s bennem a fáradtság a csönd a kétség — —

Megüresít a folyton-idegenség
s függönyök mögé menekülhetek csak
lezárt szemhéjam mögött még elérek
az ifjúság tündér ege alá — —

Már nem előre de vissza szeretnék
az iramló időben volt nyarak
nyugalmába a dunántúli kertbe
hol gyümölcs ingott éretten és telten
a méz ízével teljes délutánban — —

Szememben fekete virágok nyílnak
s félek hogy meddő életek között
elúszok én is terméketlenül
a sodródó és elnyelő időben — —

Oslo, 1961. augusztus 3.

ÜNNEPI EMLÉK

Ó, boldog ifjúság!
Még szépülhetsz és fájhatsz,
emlékből összeállhatsz,
de nem jössz vissza már,

mint vissza nem jöhet
az a nyár sem, esengő
körmenettel a zengő
úrnapi ég alatt:

Jézusnak udvarolva
parasztok közt a porban
ezüstben és aranyban
parasztpiros papok,

míg fönny a dombokon
sötétlő levelek közt
cseresznyékkal vöröslött
a magyar június.

Ily teljesnek a nyárt
s szép ünnepelő ruhában
apám s anyám a nyárban
nem látom többet én...

Oslo, 1961. szeptember 26.

AZ ERDŐN, KARÁCSONYKOR

Nagy havakkal tündöklenek
körös-körül a norvég erdők.
Megyek a tündér fák alatt.
Karácsonyi örömből bennem
ami kevés még megmaradt:
fölszítom megfáradt magamban...

Ó, régi, szépséges öröm,
gyermekhitem őszintesége!
A férfikor szomorúsága
lobog fölöttem, s vége, vége
a régi hitnek, gyermekkornak.

Hogy is volt az a szép csoda?
Földre szállott az Istengyermek!
Nézi a boldog Mária
halványan s künn már sereglének
pásztorok, bölcsek, angyalok...

Hogy villognak, hogy tündökölnek
a fenyőerdők friss havakkal!
Mily jó volna gyermeknek újra
s Jézust dicsérni szép szavakkal!
Gyermekehitem, öröm, tisztaság —
fényiénem, mint a téli fák...

Oslo, 1961. november 22.

IDŐTLEN HEGYTETŐK

A hegyek sose mosolyognak
nekidőlnek a végtelennek
főnséges gyönyörű magányban
s önarcsukat nézik a tó vizében — —

Csak nézik önnön arcsukat a tóban
csak néznek bele az időbe
mindent tudón? vagy semmit se remélve?

Olykor kiülök én is a hegyekre
homlokmagasba sziklaorciókkal
s megcsöndesítem zajló szívemet
s elnézem én is arcomat a tóban
a futkosó fényt a gyöngy vizeken
és nézek bele az időbe
mindent tudón és semmit se remélve — —

Oslo, 1962. május 8.

MINT A PANNON BÚZAMEZŐK

Mint a pannon búzamezők:
úgy dagad, ég, hullámszik itt a napban
s ring zöldaranyban köröttem a tenger.

Mint a pannon búzamezők...
Idegen vizek sodrásában,
idegen tájak minden részletében
így kereslek, így hasonlítlak
szomszédján, hazám, a bomló tavaszban,
s mit bánom ha délibábként csupán,

de te jössz felém száz alakban:
vízcsörrenésben, madárhangban, dombhajlatban,
bennem fölértő, félig elfeledt
otthoni, „falusi” szavakban.

Mint a szerelmes kedvese nevét,
úgy mondogatom, hazám, nevedet
s litániázok elvesztem itt
ebben a józan idegen tavaszban
a tündérváros Pannónia után,
s veri a napfény vággal teli arcom,
s veri a partok köveit az örök tenger.

Oslo, 1962. június 26.

ELÉGIA

Csupa rézben, aranyban elém sokasodnak az északi erdők.
Tündöklőn föllángol a tájék hirtelenül még
s fák törzse vöröslik az alkonyi tűzben percekkel a teljes
este előtt. Föltámad a szél. Lila már csak az ég alj,
már kék csak az ég alj. — Így hűl a világ ki sietve köröttem
s magamra maradva az éjjel, az éggel, a tóval, a tájjal
megborzongok a hűvösségben... Norvégia, Észak,
idegen, hűs föld: hogyan értem idáig a kába futásban?
Európa mezőin, tengereken menekedve hová tart
léptem a kényszerű, fájó elszakadásban? A sorsom
lett ez a hajszoltság. Folyton csak távolodom már
s kedv nincs e szüntelen sodródásban: már visszaszeretnék,
zörgetni apám kapuján mégegyszer és udvara tiszta,
sepert földjén járkálni ekék, fogasok, boronák közt
s járkálni a pannon dombok alatt a pirító nyárban.
Száll az idő... Kiapadnak végül bennem a csörgő
otthoni források. Így érek férfikoromba?
Emlékeihez térhet csak a fáradt elme, a szomjas
szív, ha körötte a fjord norvég s norvég a beszéd is.
Emlékeihez! Gyermekkori évek... anyám mos a konyhán:
csupaszín szappanbuborékok szállnak, örvénylik a forró
gőzfelhő, s áll benne szegény fénylőn, kicsi arccal,
megszépülve: paraszti Madonna, mennyei ékes!
Rám veti néha szemét a mosásban, vékonyka fiára,
s nézi konok küzdelmem a tankönyvvel, tudománnyal.
„Aurea prima...” hadartam... Aranykor, jaj, hova tűntél?
Elszállt minden fény. Feketén hallgatnak a sziklák.
Kedvetlen mutatók íve közt kezdődik a holnap.

Oslo, 1962. szeptember 7.

HAJNAL EGY HALÁSZFALUBAN

Nehéz léptek döngése az úton:
lábak hozzák a fény nélküli reggelt
s átfázott csontok szisszenése,
megkeskenyedett háta görbesége
a ködös, esős új napot.

Az alacsonnyá roskadt ég alatt
vonulnak fakó arccal
a szürkületben a halászok.
Olajos, halszagú ruhájuk
mereven zörren, mint a bádóg.

Kavarognak, hánytorognak a bárkák
a zsúfolt, apró kikötőben
s rikoltozó sirályok gyűrűjében
dadogva indulnak az avított motorok
a habok ellen... Jézus, légy kegyelmes!

Dohognak és kikanyarodnak
hősiesen a mélyvizeknek,
kürtjeik távolról még visszakiabálnak,
aztán a szürke ég s a szürke tenger
összezsap mögöttük a messzeségben.

Oslo, 1962. szeptember 21.

EMLÉK

A szemed, ahogy földerül
a szelíd, arányló időben,
úgy csillan, mint fénybe kitarított
pohár bor: súlyos, nyugtalan
lánggal, kénsárga rejtett tűzzel.

Pohár bor, föltartva a fénybe...
Lobban a szárnyas pillanat,
lobban az emlék látomásként
s ott állok már a dunántúli
haloványgyöngykék ég alatt,
szilvafák közt, szőlőtőkék közt,
mézszagú, részegen kavargó
őszvégi, érett ragyogásban
s nézem apámat, hunyorító,
derűs mosolyát, fekete,
nehéz öklét s öklében az
arányló borospoharat:

fölmagaslik a dombtetőn
tagbaszakadtan, óriásin,
hátamögött az alkonyi
nap bíborlángú ostyájával
s különös úrfelmutatás

paraszti, pogány papjaként
emeli a bort az egeknek,
miközben vertarany s vörösréz
fémlapjukkal a levelek
lélekszakadva csöngetyűznek!

Oslo, 1962. október 8.

A JÓZANSÁG LÁZTALANSÁGA

Bizarr és furcsa madarak
szárnyának metsző nesze: különös
surrogással úgy ömlik le a köd
kétoldalról a völgybe. Eltűnik
az otthonok sárgáló fénye. Szürkességbe
fullad a lámpák sora. Összezárul
a kör: szomszédaid s közéd áll
a köd áthatolhatatlan, kavargó
szigetelőanyagként. Egyedül
maradsz a gőzölgő, fuldokló éjszakával
s a dadogó rádió esztelen
híreivel. Lélektelenül ülsz.
A színtelen, monoton hang körülfoly
s a józanság láztalanságával megérted
észbontó értelmetlenségét kereső,
fiatal életednek. Hallgatod
kábultan a bemozdó hadaró
zagyva szavait: a legfrissebb
jelentéseket arról, hogy megőrült
az egész emberiség — — — S hallgatod
szíved lelassuló verését
s kintről a köd növekvő surrogását:
különös, láthatatlan madarak
szárnyának neszét... Fénytelen a völgy,
nikkelfehér gőz körül a világ.
Embertől emberig már semmi út?
Hátra csak az van már, a végső
tűzijáték: a lila gombák
fehérizzású lobogása a holdbéli
tájja merevedő világ fölött?

Oslo, 1962. október 23.

FÉRFIKOR

Mint bekerített, mint akit a sorsa
útszélre lökött: komolyodva
úgy állok a szálló időben.
Nytitja fölöttem, fényével kitarja
eget a habzó nyár —
elsátorozom szemem csak előle,
s emlékezem
a pannon nyár olvadt-arany egére.

Megrebben, mint eszmélő ág, kezem:
dombok fölött sodródó fellegek
játszanak velem kavarogva,
s nem is felhők már, hanem hajdani
kocsik, amint mennek a hajnali
utca hamuszürke porában:
komótos, tömzsi ökrösszekerek,
meg fürge fogatok
vetődő saroglyákkal; könnyű kerekek
pörgését hallom, fényesszőrű,
teltfarú lovak dobaját
s összekoccanó kaszák ércszavát.

Vonul a reggel az utca porában
a kévékben szálló sugárban
ökrökkel meg lovakkal
szembe a kelő nappal
a fényküllőkkel forduló határnak,
hol a gabonatóblák
mint vörössárga tavak várnak.

Ilyen hajnal volt akkor is, midőn
mint lágy partok közül a forrás
fölbuzogtam sikoltozó anyám öléből,
mialatt izzó kaszák fényből
habart villámaikkal föllobogva,
sziszegve, suhogva
támadtak tömör-arany hadsorokra:
fémként pengő szalmájú búzákra, rozsokra.

Dologidőben születtem; apám
türelmetlen és zavart topogását
a szoba földjén mintha hallanám!
Dologidőben és dologra
szült meg szegény anyám,
munkáskéznek a dombsorokra...

Lassan forduló egeim alól
nyugtalanul tekintek vissza és előre.
A férfikorba értem, s dőre
önáltatásokat cipelek csupán pőre
kezemben, pedig mintha csőre
töltött fegyverrel állna már a végzet
mögöttem, úgy döbbenek minden új napomra
s új napommal a sebesen járó időre:

elnagyolt vázlat mindmáig a sorsom,
pár vonással földobott képlet —
s múltamat tudom csak reménynek.

Oslo, 1964. július 7.

MINT HIHETETLEN LÁTOMÁS

Csizmája fénylő máza ezüstszürkére őszült. A színtelen kövezeten tétova módra keres irányt a két magasszárú cipő kíséretében.

Jönnek a végtelen időből. Egy évtized valószínűtlen mélységéből. Jönnek, s mintha lelkemből jönnének elő. Egy egész elsüllyedt világ kavargó, örvénylik mögöttük. Csillagközi távolból nézem hosszan őket: szép ünneplőben, komoly arccal lépegetnek. Sötét fejkendő. Hófehér ing.

Májusi kertek fái
dőzsöltek a dombokon
a fény mérhetetlen
áradása alatt.

Harangok ércnyelve olvadozott.
Csobbanva hullt
egy boldog madár
a gyöngykék ég habzó tavába.

Szép ünnepi ruhában így
lépdelték akkor is szelíd
házak közt, a frissen locsolt
s gereblyézett falusi utcán.

De hol az a távoli vasárnap
nyájassága? A hangok, színek
akácméz-édessége? Az élet
szigorodó évekkel múlik....

Csillagközi távolból nézem hosszan őket. Két öregedő, szegény szülém! Jönnek felém a feneketlen múlt mélyéről, — mintha nem is a valóságban...

Autócsordák horkannak, hajók
bőgne, tülekvő emberek rohannak
mesebeli boltok üvegfa
s a kavargó úttest közötti
járda sziget zsúfolt szalagján:

idegen hangokkal az idegen
világ így fogadja dörögve, zúgva őket,
kik jönnek egy valószínűtlenül
messzi pannon falu csöndjéből.

Idegen tájak folynak rajtam is át
évtizede már, s mint iszap
a folyók árterébe — úgy rakódik,
úgy ivódik belém az idegenség,
s itt úszik most is nyugtalan szememben,
itt bujkál ruhámban, mozdulatomban
kilúgozhatatlanul már örökre.
Nem oldja föl sem a szomorúság,
sem a megfagyott szeretet.

Ki egykor szemük mezejéből
indultam el, úgy lépek elibük
— alázattal — mint lépne az a hajdani
mezítlábas gyerek, pedig hiába:
elszakadtam, elidegenedtem
földtől, szülőktől, rokonoktól,

nép és haza mindennapjaitól.
Magányommal kívülrekedtem
alkotó társak áramkörein.

Csupa bizakodás hirtelen most mégis a szívem. Szenvedések tengermélyeiről, hasztalan évek zsákutcáiból kifele indul tétovázva sorsom. A jobbnak — tegnapom záloga. S nagy csomagokkal, ünneplő ruhában, északi egek hús zöldje alatt mint hihetetlen látomás:

jön munkában törődött,
fáradt, de égi szépen
mosolygó két szülém felém,
s hánytorgó szavaikban,
átkaroló kezükben
gyújtogat a remény,
hogyan jótételezhetetlen
nincs semmi, életemben!

Munkából, emberségből
példát adó, fölnővelő
Dunántúl, távoli világ:
jön értem a közösség,
hogyan megvigasztalja fiát!

Oslo, 1965. április 29.

ELVESZETTEN A NYÁRBAN

Ti boldog, meleg partok: finom pasztellkrétával húzott ritmikus, gyönyörű vonalak egek s vizek lágy-gyöngykék lapjai között!

Fekszem a megsemmisülés, önfeledés pár órás arany-homok zátonyán, belepve balzsam-enyhe porral, elborítva a fény s a szél kavargó viharával.

Áldott Nirvánám, órákból összeálló délszaki pillanat: kimosod belőlem a szavakat, idők és terek tudatát, s mit magamról tudok: kilúgozod te azt magamból, s üresen, szinte eszméletlenül maradok vissza az elemek kavargó áramában, valószínűtlen-távol mindennapjaimtól, elveszetten a nyárban, a fehérizzású lángolásban, kővé átlényegülve a kövek közt, föloldva s mégis időtlenné konzerválódva a sós víztől, a sós levegőtől,

s a fénytörésben mint tükörben pillantok vissza mozdulatlan szédületben és ernyedtetten, teljes átadásban heverő, lángragyúlt magamra.

Róma, Ostia, 1965. szeptember 25.

REGÉNY

Fekete fák hajlongása marad csak.
A meleg szélben ágak ingának,
s mint zöldtollú óriás madarak
vergődnek a fölfénylő levelek közt
a lekötözött-sorsú villanykörték.

Ismeretlen virágok illata
örvénylik föl mögöttem, mielőtt
sötét szemedet hosszan rámlobbantva

betérsz egy keskeny sikátorba
s lágy alakod elvész a kiabáló
gyereksereg vad sűrűjében
s a kiaggatott ruhák tarkán viharzó
zászló-erdői közt, Beatricsém.

Kapuk fekete torka, idegen
arcok kérdőjel-villanása, végül
egy tér kútjának ezüst csibe-hangja.
Csillagfényben fürösztöm arcomat
s szemednek egyszer-rámlobbant tűzében.

Róma, 1965. október 3.

NEM MÚLÓ SZÉPSÉGGÉ

Nem múltó szépséggé kövült
egyszeri, távoli idő,
egykori emberi kínlódás,
követ formáló, kőbe csorduló
gondolat, vágy, akarat láza:

örök a márványkar félbenmaradt
fehér mozdulata,
az arc sosem-fogyó derűje;
tört csonkaságában időtlen
és örök az oszlop;

örök a kövek vakító ragyogása,
hűvösségükben ezredek magánya;
örök a titokzatos pineák
áttetsző, rezzenéstelen nyugalma
s az ég áradó emlék-kékje.

Mint ujjak rácsa és tenyér fala
közé bezárt madár, egy
dübörgő, roppant szívverés vagyok.
Percek vonulnak fölöttem mint az órák
s órákká, nappá össze sose állnak.

Róma, 1965. október

Oslo, 1965. november 18.

MEDITERRÁN ÖZÖNÉBEN A FÉNYNEK

A SPANYOLORSZÁGI VERSEKBŐL

ÉSZAKI TELEK MENEKÜLTJE

Egyik napról a másikra hirtelen
egy mediterrán teraszon állok a fényben,
mögöttem egy éppen befejeződött téllal,
mögöttem északi telek hosszú sorával,
túlságosan is sok téllal,
mik megdermesztik melege áhítozó,
fényre szomjas, hidegtől didergő lelkemet,
mik megdermesztik tollat fogó ujjamat —
önként választott második hazám,
ködhazám, hóhazám, fagyhazám, jégghazám
rettenetes nagy telei
a jégkék, jégzöld, jégvirágos ég alatt.

S most: szoktatom északi szememet a fényhez
s átengedem magamat a spanyol tavasz
melegének, csábításainak.

Annyi nehéz évvel mögöttem
keresem most az utat vissza önmagamhoz,
keresem az utat rég elfeledt szavakhoz,
az anyanyelvhez, a néha már megcsikordulóhoz,
elfeledt érzésekhez, gondolatokhoz.

Álmaimban régóta hallom már a déli
vizek zúgását, hívását — s most itt ülök e partok
fölött s a kéken-zölden gördülő
tengerre nézek: nagy madár csapat
kanyarodik részegült örömmel a víz
s a hosszú parti pálmásor fölé.
Ülök itt a meleg szelekben,
miközben északi kertemben méteres
hó alatt szunnyad minden élet.

Észak és dél kettősségében így élek:
norvég állampolgárként északi
telek menekültje itt — és fizetővendég
e napos spanyol partokon. De (így vagy úgy)
mindkét helyen idegen valamiképpen.

Torrevieja, 1991. március

MEDÚZA-FŐ

Riadt madaraiddal, ősz,
menekülőben magam is
a fény után
a fény után
a fény után
autózom négyezer kilométert
a nap hátráló melege nyomán
egy teraszra, mely tenyérként emel
a mediterrán part azúr vize fölé.

A távolban sötét halászhajó,
órája már, hogy szinte nem is mozdul,
lebeg csak, mint Medúza-fő, amely
évezredekéből s mitológiákból
e mai délelőttbe visszatért,
e mai hajszott *másvilágba*.

Medúza-fő: őszvégi tengerek
habjainak labdajátéka, süllyedsz
s emelkedsz megkövült szomorúsággal,
üres szemüregedben a halállal
s holt évezredek emlékeivel.
Süllyedsz-emelkedsz lélektelenül,
süllyedsz-emelkedsz élettelenül
s tudod már, hogy nincs *más feltámadás*.

Torrevieja, 1991. október 16.

AMIKOR MAJD

Amikor majd utolszor
mondok igent erre a fényre,
a tarka nyüzsgésében olyan olcsó
s mégis olyan csodálatos életre,
erre a látványra alattam
a napsugaras teraszról a kék
öböl fölött, mit színes
vitorlások szelnek át részegükén
friss szélről, víztől, égtől, forró
áramlatoktól, míg a háztetőkön
lobognak a kitergetett ruhák
s lobog a spanyol nők sötét haja,
miközben hajladoznak
ruhaszárító kötelek között
az ősz meleg, arany „nyarában”
s ebben a boldog, óriási
mediterrán özőnében a fénynek,
mely már most is valószínűtlen,
miközben pedig egyre nézem
Dionüszoszra emelve fel poharam,
amikor majd utolszor
mondok — ha mondhatok — igent erre a fényre,
amikor már az igen sem segít,
mert üzen értem már az árnyak birodalma,
akkor ez a kép lehessen az utolsó
örökké vakká változó falán recehártyámnak.

Torrevieja, 1991. október 17.

EZ ITT AKAR

Ez itt akár az örökkévalóság
maga lehetne:
a tengerparti ház sor, ez a sétány,
a strand aranyló homokpadjai
s az egyenletesen lélegző tenger
a bukó nap vörös ragyogásában.

S még itt vagyok magam is, épen,
meg-megállva ötven-száz méterenként:
a pulzusom, a szívverésem
erős még és szabályos,
akár a sziklán a hullámtörés;
még vagyok, élek, sétálgatok itt,
ebben a képeslap-szépségű képben
s együtt lélegzem tengerrel és széllel.

Mindent, mi megtörtént velem,
hátrahagytam levetett ruhadarabokként
egy távoli északi házban,
mintha mostantól egyedül az lenne
a fontos már csak, hogy járjak a fényben,
míg járni tudok. Ez az alkonyat
akár maga az örökkévalóság
lehetne világvégi sugarával,
léten túlán szép felhőivel. —
De csak előszobája.

Torrevieja, 1991. október 18.

MINDEN ÚGY VAN

Minden úgy van, ahogy emlékeimben,
s a rátalálás, a ráismerés
öröme árad el a lelkemen
s egyúttal mintha óriási
felszabadító szárnycsapások
csattognának fejem fölött,
vakvágányra terelt,
ellopott életem fölött,
megalázások, gyűlölet, irigység,
rosszindulat Szküllái s Kharübdíszei
után is ép és teljes életem fölött.

S végülis ideérni (csakazértis!)
erre a tág egű kilátópontra
a mediterrán nap fénye alá,
hogy innen nézzek vissza
torokszorító évek seregére:
karmaikból kimenekedtem!

Torrevieja, 1991. október 18.

AFRIKÁIG MENNÉK ÉN IS

Északi sápadt testem tejfehér,
de a Costa Blanca ősze napja
oly enyhe, oly enyhületet adó,
mint toroknak az arányló méz.

Befúrom magamat a homokba,
beletemetkezem a feledésbe
megkínzott, tikkadt szívvel —
ó, mennyire kell most e nyugalom!

S oly könnyűnek érzem máris magam,
mintha falevél lennék, úszó felhő,
hold tükörképe esti vizeken,
fény csillanása ablakok során.

A ködös, fagyos Észak
oly messze most, gémberegett
tagjaim fellazulnak, ellágyulnak
a homokpadok forró serpenyőin.

Tegnapjaim, küzdelmeim
távoliak most, megolvadt ezüst
az egész tenger, habjai
csillanva hozzák vissza álmaim.

Mintha színes lepkék lennének: vitorlások
szállnak libegve a vizekre
s meg-megbillenve mossák lábukat
a habokban alkonyatig; vagy Afrikáig.

Afrikáig mennék én is velük
vagy akár messzebb,
csak nap legyen ott, csak fény, csak meleg
s nekem az a táj lesz a legszebb!

Torrevieja, 1991. október 18.

NAPOS OLDAL

A parttalan, az irracionális
gyűlölet, irigység, rosszindulat
falába hányszor ütköztem és rajta hányszor
zúztam véresre homlokom —
csak azért, mert magyar vagyok.

Ebben is mennyire
hozzád, a sorsodhoz hasonlón,
szegény hazám!
Egyetlen cseppben a tenger maga.

Karok nyúltak volna felém
s emeltek, vittek volna,
ha megtagadlak,
ha rólad megfeledkezem.

De bár mellőztek s félrelöktek
miattad annyiszor,
én nem panaszkodom:
három milliónyi magyarba
foltja bele naponta ősei
földjén az esztelen
türelmetlenség a saját
anyanyelvének szavait.

Életükhöz képest az én
életem: napos oldal.

Oslo, 1991. október 18.

HA ITT LENNÉL

Ha itt lennél most, akkor
együtt mennénk
a mezei úton, a törpe
déli fenyőkből álló furcsa
és meleg ligeteken át,
később a szőlők mentén
(leszüretelve oly
reménytelenül üresek
és hiábavalóak!)
majdnem egészen szembe
a délutáni nappal
s ki a sóstó partjára,
ahol tavaly még
százával láttuk ilyentájt
a rózsaszínű flamingókat.
Vajon hova lehettek?
Oly gyönyörűek voltak,
hiúk, kecsesek, kedvesek!
Élték a maguk életét,
játszották mint társasjátékot
szerepüket, mit
meg sem értettünk,
sürgés-forgásukat, rózsaszínű
kavargásukat.
Vajon hova lehettek?
A teraszcsoport, távcsővel,
a dűlőúton fiatal párt
látok sétálva menni.
Mehetnénk, mi is ott mennénk,
ha itt volnánk,
mennénk szembe az enyhe nappal,
szembe a madártalan tóval,
szembe a távoli hegyekkel,
a spanyol tájjal,
valamifajta csúcán életünknek
ebben az idegen délszaki tájban
idegenül egyszerre és otthonosan.

Torrevieja, 1991. október 20.

BEESTELEDIK

Éveken át nem jutott időm arra,
hogyan visszanézzek.
Sok minden másra futotta pedig,
ámde sietnem kellett,
tennem kellett, amit csak lehetett,
talán nem mindig éppen azt, amit
legszívesebben tettem volna
s talán sohase úgy,
ahogyan azt tényleg szerettem volna.
S az álmok fölött
tovaszállt lassan az idő,
belefulladtak a mindennapokba,
elnapolódtak a *halaszthatatlan*
tennivalók serege közepette,
hisz hontalanként, lerongyolódásig
kopottan érkeztem meg a Sarkcsillag
alá, idegenként idegen tájba,
hol jóidéig csak az óvodások
szintjén dadogtam felnőtt kínjaimról.
Otthont kellett teremtenem, hogy otthon
érezzem magam itt is, s ide is
„haza” jöhessek, mert hontalanul,
hontól fosztottan bírja egy időre
a lélek, de nem otthontalanul.
Házat kellett hát felhúznom egy norvég
domboldalra s varázsolnom körébe
kertet, dúsát, már a lehetetlenség
határáig, mert földes őseim
mocorogtak szívemben és karomban,
s mert magam körül szeretem a szépet.
S most felrakott világom foglyaként
nézek kifelé rácsaim közül:
újra kezdeni, újat kezdeni
késő már, már későre jár,
mire felállók, hogy tán nekifogjak,
már beesteledik.

Torrevieja, 1991. október 22.

BOTORKÁLVA

Botorkálva egy idegen,
egy spanyol réten
hirtelen egykori kiscsikónk
nyerítését hallom ide
egy távoli magyar tavaszról:
anyja körül rohangált
körbe-körbe a friss zöldben
s csillogó szőre-bőre szinte
lobogott pirosan a fényben,
fiatal, életteli teli szép láng,

ugrált önfeledten — tehette:
mindenki-mindenki szerette,
mindenki simogatta,
kockacukorral etette...

Istenem, hova lettek
nyerítő, boldog kiscsikóid,
a csikókkal együtt nyerítő-nevető
kisgyerekek is hova lettek,
hova száll el ebből a világból,
hova tűnik el a mindenségben
csikóhang, csikócsengő hangja
s csikóval játszó gyerekek
önfeledt, boldog sikolya...

Torrevieja, 1991. október 22.

MEMENTO MORI

Boldog, akit (amikor meghal)
hitves és gyermek elsirat,
kit megőriznek emlékezetükben,
kire mindig van jószavuk,
kiért évek, évtizedek múltán is
könnycseppet tudnak
szétmorzsolni a szemsarokban,
kit emlegetnek és kinek álmukban
még sokáig megfogják a kezét,
kinek sírjához ki-kijárnak,
kinek ezzét vagy azzát, emléktárgyait
évekig őrzik kegyelettel.

Egy napon meghalunk
mindannyian, nem lesz kivétel,
élünk ötven vagy nyolcvan évet
a földi fényben
— egyszer, és soha többé!
Kimúlunk a világból,
ezt kikerülni nem lehet,
jönnek évszázadok, évezredek,
helyünkre mások állnak
és másoké lesz mindenünk.
Porból jöttünk, porrá leszünk.

Torrevieja, 1991. október 23.

RHODODÁKTÜLOSZ ÉÓSZ

Együtt lehetnénk,
együtt leshetnénk meg
ezt a naponta megújuló
csodát is: a napkeltét
a tengeren, amely megrészegíti,
vagy inkább megőrjíti
a madarak hadát,
hogy ríkoltozva csapjanak magasba,
vagy háztetőkről nézzék megbabonázva,
ahogy kis égő ujjként
(ó, hellének: *rhododáktülosz éósz!*)
előbukik a nap a páratelt habokból
(olykor mint füstölgő torokból),
hogy aztán kétpercenként átrendezze
a színdrapériát tájon s vizén,
s a kikötőbe irányítsa
az éjszakát habokon átkóborló
halászhajók hadát.
Néznénk együtt ezt a soha:
álmodni se mert látványt,
e hajnali színorgiát,
ezt a „mindennapi” csodát —
én mindenképpen boldogabban, mint most,
mikor egyedül lakom e szobát.

Torrevieja, 1991. október 28.

AMÍG EMLÉKSZEM RÁJUK

Amíg emlékszem rájuk, tovább élnek
azok az évek.

Amíg emlékszem járásodra,
az utcákon felismernélek.

De mi maradt meg mozdulataidból,
de mi légyságából a szádnak?
Áhítatos, szemérmes csókjaid
emléke ellenáll a pusztulásnak.

A régi lámpák, ódon házsorok
és fölöttük a romos várfalak
s Gárdonyi sírja s a hold, fölkelőben:
a díszlet, ahol vártalak.

Más már, tudom (mi is mások vagyunk),
de bennem mindörökre
már az a város él és az a hold
hinti ezüstjét boldog háztetőkre.

Torrevieja, 1991. október 28.

KIKÖLTÖZTEK A TEMETŐBE

Mindketten milyen hirtelen
tűntek el, szüleim, szegények,
alig túl csak a hetvenen.
Fehér márványfedél alatt,
virágok s fenyőfák között
nyugszanak. Körül a sírokban
rokon, szomszéd, testvér, barát,
fekszenek mind most rettenetes
csendben — gyerekkorom nem is a fél
faluja már: háromnegyed
inkább. Megszédülők: nevek
szólnak keresztekről, fejfákról,
szólítanak, mondják nevem,
hallom hangjuk évtizedek
mélyéről, fejemre, vállamra
nehezednek súlyos kezek.
Hol láttam őket utoljára,
Istenem? Kapálni menet,
szántani, gyűjteni, kaszálni
Halom alá, a „Bagóvári”
erdőhöz, Sósosba, Páskomba,
Lajos hídhöz, szemerei,
szentpáli, baráti dűlőkbe
gyalogosan, szekereken?
A Halomdomb eltűnt azóta:
elhordták. Erdőnket kivágták.
Szőlőnket kiszántották. A dűlőnevek
jórészt eltűntek, mikor egybe
szántották itt a földeket.
Az emberek meg kiköltöztek
a temetőbe, fekete
ünneplősen az öröklétbe.
Az én egész gyerekkorom!
Nevek csak a sírköveken. A lelkeim
sírkövéknél is nehezebb.

Torrevieja, 1991. október 30.

HALÁLOM ÓRÁJA ELŐTT

A gyalogutat alacsony derekú
fenyők szegélyezik, illatuk átható.
Beljebb szőlők és narancsligetek
s mielőtt a tavat elérné:
falatnyi réten kanyarog az út keresztül.
Elácsorgok egy kicsit itt
a szellős, fénylő délutánban
ebben a csendes, napsütötte tájban,
melyet egyszerre látok szelídnek s szomorúnak,
talán, mert holnap már november,
talán csak mivel egymagamban állok,

tele ősszel magam is, tele valami
hirtelenjött szomorúsággal
s tele elhasznált álmokkal és kedvvel.
Pedig gyógyulni jöttem le ide,
ebbe a meleg, de idegen őszbe,
ebbe a földközi-tengeri tájba,
amelyben éppen sétára indultam
s amelyre most ráhajolok
kisebb-nagyobb gondjaimmal és bajaimmal,
idáig sodort életemmel és azon tűnődve,
hogymit is vártam tőle, hogymit is
reméltem ettől a tágegű délutántól,
ettől a gyalogúttól, réttől, tótól
ezerkilencszázkilencvenegy októberében,
ennyi és ennyi (mennyi?) évvel s nappal
halálom órája előtt.

Torrevieja, 1991. október 31.

A RÓZSA PILLANATA

A rózsapillanata. Ez.
Ennél teltebb,
teljesebb már nem lesz.
Lobog fölötté a perc
kék éggel, fehér
felhőkkel, meleg fénnel.
A rózsaperc ez.
Örökkévalósága.
Sziromlevél-csodái
holnaptól már
hullani kezdenek.
És hogymilahogy szép volt,
hogymitegnap szép volt, csoda volt,
hogymitegnap *volt*,
arra csak én emlékezem.

S akkor hal meg
végérvényesen,
mikor én is elfeledem.

Torrevieja, 1991. október 31.

SPANYOL ALKONY

Míg a nap, lemenőben,
színorgiát varázsol a november
egére, egy kőfalhoz dőlve
nézem a fények kábító
játékát a felhők lilán
torlódozó gőzhalmak közt.

Most kezdem még csak
elfogadni, megérteni,
hogymindennek így kellett
történnie s hogya sok sajtás,
seb nélkül, a kiszakadás
nélkül nem is lehetett volna
az életem ennyire az enyém.

Míg a táj minden részlete
utoljára feltündököl még,
arcom az arany fénybe mártom
én is és érzem: béke
árad szét bennem,
megnyugvás, belenyugvás
mindabba, ami történt.

A sugarak körülölelnek
s örökké látszik tartani
az alkony fény-pillanata,
de a tengerről sebbel-lobbal
szél kerekedik: betereli
a vitorlásokat a kikötőbe.
A nyugati ég hirtelen kialszik
s a fekete vizek felett
megjelenik fehér csontváz-
koponyaként a telehold.

Torrevieja, 1991. november 2.

UTÓSZEZON

A vándormadarak nyomában
vándoraként a fénynek
jöttem ide egy őszebe,
mely melegebb, mint északi nyaram.

Járok a parti szélben,
a napban és a csendben.
Nincs ismerősöm,
hát nem váltok szót senkivel.

Teraszom fehér oszlopai
vakító késként
hasítják fel a tenger és az ég
lúdbőrző, szeplőtelen kékjét.

Mint színház karzatáról
nézem innét az öböl félkaréját,
a nyaralók, a szállodák
szezonzégi, zárt ablaksorait.

Valami világvégi
kiürültség szomorúsága
árad szét bennem is, akárcsak
ebben a kisvárosban és a tájban.

Napfény, meleg, pálmák, virágok
és narancsligetek, melyek
míg virágoznak, ringatják egyúttal
érő, rőtáru gyümölcseiket.

De az Élet valahol másutt
zajlik, míg itt nyugdíjas öregek
csoszognak magukba zárkózva
s figyelve már csak befele.

Mért eddig jöttem? Tovább kellett volna!
Afrika partja melegebb!
Láthattam pedig: meg sem állt itt
a vándorló madarak menete.

Maradtam mégis a Földközi-tenger
partján, mert tudom: helyemet
— mintha átokkal vertek volna —
sehol se lelem.

Torrevieja, 1991. november 3.

HARMADIK HAZA?

A másik két haza
mellett?
helyett?

lehetne itten ez a harmadik
kék egével, (a legkékebbel!)
kék vizével, (a legkékebbel!)
s novemberével, amelyben még rózsák nyílnak,
hibiszkuszok és bougainvilleák,
és pálmák közt és narancsligetekben
meleg szél susog futkározva.
(Mikor északi teleidre gondolsz,
megborzongsz a tűző napon.)
Tudod azonban, hogy amikor elmész,
nem emlékezik itt rád senki:
egy voltál ezer turista közül,
nem marad nyom utánad,
elutazol s jele csak annyi, hogy
reggelenként nem tárod ki a fényre
és a tengerre négy nagy ablakod
ezüstöt villantó üvegtábláit,
s hogy széken nem ülsz naphosszat
teraszod fehér oszlopai közt
elnézve a kiüresedett utcákat
és a hullámok örök gördülését.

Torrevieja, 1991. november 4.

A SZÁZADVÉG FÉNYÉBEN

(Pomogáts Bélának)

Még egyre itt vagyok,
még járkálok a fényben.
Ebben az életben még mindegyre
jelen vagyok.
A pulzusom szabályos.
Még mindig kínzó szomjúsággal
érezkelem a létet,
a tenger kék lélegzetét
s élek ebben a teljes
déli pillanatban,
a fények, illatok, színek
részegen örvénylő áradatában.
Még itt állok ebben a vörösen
fölgölgöző alkonyaiban
szememben madarakkal,
virágokkal, hajókkal.
Még egyre enyém ez a part itt,
amíg csak a rikácsoló sirályok
vissza nem hódítják maguknak
s örökre el nem veszik tőlem.
S még annyi-annyi minden
megtörténhet velem
ennek a kimúló rettenetes
századnak elképesztő, gyönyörű
és szörnyű utolsó éveiben.

Torrevieja, 1991. november 5.

TORREVIEJA: ÓTORONY

Úgy megyek innen majd tovább,
hogy fele lelkem itt marad
e napsütötte partokon
s e fehér márvány teraszon
az örökké öböl felett.

Torrevieja: Ótorony!
Olyan magasan laktam itt,
szinte toronyban, és olyan
egyedül is: toronylakó.
Innen néztem szét életem
felett s a kék tenger felett.
Naphosszat néztem a világ
képeit innen, mit a táj
nyújtott, meg amit nyújt a szív.

Néhány rövid hét. Elszaladt.
Ülök-e vajon újra itt?
Vagy csak a hűlt helyem marad,
néhány tárgy, néhány könyv, papír,
kezem nyoma, munkám nyoma
s asztalon az üres pohár,
mit nem emelek meg talán
többé soha már.

Torrevieja, 1991. november 5.

ÉSZAK A VILÁGOD

Magadba bocsátód a fényt,
iszod szinte a meleget,
de nem feledteti semmi
a rád váró teleket.

Maholnap indulnod kell:
a hó világa
s fagyország vár rád, kék jég
a virága.

Ködökkel vár rád Észak,
déli sötéttel —
hát barátkozzál, amíg lehet,
a mediterrán fénnel!

Sarkcsillag alatti házad
a fenyők körülállják,
arcodat megfagyott rózsáid,
cinkék és mókusok várják.

De visszatérsz, mert végülis
Észak már a világod:
íróasztalodon hívón sárgafényű
lámpa világol.

Torrevieja, 1991. november 6.

TEMETŐ A TENGERNÉL

Talán itt volna jó meghalni,
meghalni s ide temetkezni
az örök, meleg nap alá,
hogy ne kelljen fáznom a sírban.

Talán itt volna jó pihenni;
Dél meleg kővei alatt,
hol lassan aszalódna testem
az időtlenben semmivé.

Hallgatnám itt az örök zúgást,
a hullámtörés dőrejét,
mely zaj ugyan, de mint a csend,
mit *élve* se lehet megunni.

Ez lenne az én *öröklétem*:
ciprusok állnának sötétben
sírkövem körül, amiről
lekopna lassan a nevem.

Vágyaim magam mögött hagyva
hevernék itt az izzó napban
s álmodnék álomtalanul
a lassan szálló századokban.

Ez lenne igazi halál,
ahol síromra se talál
senki, aki a fönti fényben
fürödni e partokra jár.

Feküdnék csak a sziklasírban
a mediterrán kék azúrban,
hol nem lesz *tertia die*,
hogyan föltámadhatnék az Úrban.

Torrevieja, 1991. november 6.

HANGOD ELTŰNIK

Hangod eltűnik s én lassan lerakom
az üressé vált, elnémult telefonkagylót,
de ácsorgók még kicsikét
a készülék mellett, magam is
kiürülve és elnémulva,
de ugyanakkor eltelve hangoddal,
mely háromezer kilométerről
szólt éppen hozzám, közölt híreket,
mindennapiakat és lényegeseket.
S tovább zümmögnek bennem szavaid,
miközben sarkig tárom
az üvegajtót s a teraszra állva
nézem az alkonyodó tengert
lehangolt mélabúval, amiért
ma este is egyedül vacsorázom,
ma este se vagyok veled.

Torrevieja, 1991. november 7.

EGY NAP MAJD UTOLJÁRA

Egy nap majd utoljára
hordom be a kerti bútorokat —
úgy utoljára, hogy többé soha.
Bezárom a zsalugátéreteket,
körbejárom a házat,
megállók még imitt-amott
szemben az őszi mélykék víztükörrel
s a ködlő őszi hegyvonulatokkal,
a lapály narancserdei fölött,
az Idő fölött,
mely számomra kiméretett
s búcsúzó szememben marad
a táj, a tó, a gyalogút,
a szőlőskertek dombsora: a Viña Mar.
Aztán elzárom a vizet, a villanyt,
bezárom az ajtót, lakatokat
rakok a kovácsoltvas rácsra
és indulok. De szívem bármilyen
nehéz is, mégse tudhatom,
hogyan utoljára volt itt, ami most volt,
hogyan mostantól már — szinte mindegy, hogyan mikortól —
másoké lehet itt majd ház és látvány,
fényteli hajnal, színbe fúló alkony
s a sétányon a pálmafák sora.

Torre Vieja, 1991. november 7.

AKKOR ÉS MOST

Hány éve is? — számolni se merem,
mikor Ménfőn az Öreg utca
porában ültem klottgatásban
s vékonyka újjaim közt szűrtem
a homokot, míg dőlni kezdtek
hazafelé az alkonyi határból
a szekerek s a pásztorral a csorda.
Milyenek is lehettek álmaim
abban a meleg nyári utcaporban?
Ha voltak is, már elfeledtem.
De arra jól emlékszem: sokszor
húzódtam föl a kert végébe
s cseresznyefánkról, vagy alóla
néztem lobogó naplementék
tűzijátékait a „Bagóvári”
erdő mögötti égen: arra van
Bécs, mondták, arra van nyugat.
A dombtetőről pedig tiszta
időben láthattuk a soproni
hegyeket és a Kiskárpátokat
s a hajók füstjét az Öregdunán.

Vágyódtam akkor jutni messzire?
Vágyam és álomom semmi ennyire
nem teljesült; keresztül és kasul
bejárhattam Európa földjeit.
De boldogabb vagyok-e, kérdezem,
mint volt az a falusi kisgyerek
akkor, — miközben most a kandalló
párkányának támaszkodva csodálom
az üvegfalón át a mediterrán
alkonyatot a spanyol Fehér Parton...

Torrevieja, 1991. november 8.

ÁLMOMBAN ELINDULOK OLYKOR

Álmomban elindulok olykor
egy régi dülőúton s egy fasorban
(egyik sincs már meg) a mézillatú
nyárban, a boldog délutánban,
hogy mégegyszer — ha utoljára is —
szőlőnkbe menjek... Hiába tudom,
hogy kiszántották: él *bennem* tovább,
zöldell, virul, a délutáni fényben
ragyognak villanva a nagy,
telt levelek. Álmomban úgy
maradt meg minden, ahogyan volt,
ahogyan akkor volt, amikor szinte
minden augusztusi napomat ott
töltöttem: metszettem, kapáltam,
a szőlőszemek érését figyeltem
az őszibarack vagy a szilvafa
árnyékából, s olvastam, írtam
naphosszat, elnézve a tájat,
az Agármányok kék vonulatát...
S már jön apám is, barnapiros arccal,
elégedetten, derűsen, mint ritkán
azokban az években; jődögél
s ezüstöt villant vállán a kapa.
Hát visszatért a béke, gondolom,
a pusztítás, a halál nem igaz!
Mától jó lesz minden megint
s *ott* folytatódik, abban a
szép nyári délutánban: bort iszunk
koccintva, az ő arányló borát
s mindketten megragadjuk a kapát...

Torrevieja, 1991. november 18.

DÉLSZAKI PILLANAT

Borospoharamban
arany nap úszkál,
galambok szállnak fel
surrogó felhőként,
hajó bukkan elő
a szirtfok mögül
s nekifordul
egyenest a fénynek,
az ezüstizzású fénytengernek.
Szemem egy könyvből
fölemelve nézek,
csak nézek utána,
miközben itt ülök
e roppant sugárzásban,
tetőtől talpig
beragyogva,
csontig átmelegedve,
s készítetem elő a lelkem
a holnappal érkező télre,
a fagyra, a jégre
s a holnaputáni halálra.

Torrevieja, 1991. november 18.

VIHAR ELŐTT

A koraesti hold hiún
és hosszasan elnézi telt
arcát az ezüst habokon,
de hirtelen szél indul és
tükörképét száz és ezer
darabra zúzza; fellegek
terítik szét rá fátylukat
s varázsos táncba kezdenek,
árny libben itt, ott fény szalad,
életre kelnek ó mesék
és rémes mesealakok,
szörnyállatok, meselovak,
mind rohan, vágat, kavarog,
belezuhan a semmibe,
szétfoszlik-oszlik, elenyész;
úszik köztük a hold hideg,
halotti arccal s nem nevet.
A felhők tánca mind vadabb
s mind visítóbba a szelek.
Be kell csukni a zsalugátért,
mert ebből csak vihar lehet.

Torrevieja, 1991. november 19.

EZEK A PARTI SZELEK

Ezek a parti szelek itt
nem ismernek engem
s a *tramontana* se, mikor
dühöngve forog a hegyekben.

Ezek a csattogó habok
se ismerhetnek;
szétziláltak lesznek és szótlanok, mire
a homokparton elterülnek.

A fák is ismeretlenek
s ezekben a szőlőkben
én soha nem kapáltam,
nem metszettem, nem permeteztem.

Érzik a narancsligetek
kétszeres nagy idegenségem.
Ha magyarul megszólalok:
senki sem ért meg.

De leltem azért itt is
magyarra: Elche állat-
kertjében: íva áll ott:
a kecskék — magyarok.

Magyarul szóltam hát hozzájuk,
de csak értetlenül mekegték
válaszképpen. Már másod-
generációk lehettek...

Torre Vieja, 1991. november

SANTO DOMINGO: SZENT VASÁRNAS

Hova lett, Uram, napodból a béke,
a *treuga Dei*, a vasárnap
áldott csendje harangjaid szavával
és ünneplős népeddel. Hajnalok
hajnalán zúgnak már, dühögnek,
csattognak mindenütt a gépek,
mintha nem a Te napod volna a vasárnap.

Bocsáss meg nekik, mert nem tudják,
hogyan mit cselekszenek!

Aldea, 1991. november 24.

HAZÁD ÉS ANYANYELVED

Az 1966—1995 KÖZÖTT ÍRT VERSEKBŐL

NAVIGARE...

A 70 éves Kerényi Károlynak

Márvány istenek fehér mosolya
vakít a lehunytt szem retináján.
Évezredek jönnek, vonulnak,
s a mindig-ifjú Karüatidák
változó fényben fürdő tájak
és zsivajgó korok fölött nézek el
az öröklétbe.
Ő, teljes szépség elmondhatatlan
csöndje és bölcsessége!

A reggel partfokai messze elmaradtak,
s míg emlékeire visszaérez,
tudja a sokatpróbált lélek:
navigare necesse est...

S megy a hajó
a végzet és sors vizein,
száll tündérszépen!
S bárha a hajózásra
rámegy az élet
s az öreg hajós keskenyedő válla
meghajlik is a súly alatt,
mit hoznak az évek
s a szépség varázsa alatt,
mit földidézett:
alakja kigyúl a délután
aranyragyogású, bő tűzében
s hajója fénylőn úszik tova
a messzeségben.
Fehér mosolyú görög istenek
néznek utána,
néznek a végtelen idő
Türelmével
örökszépen el
az öröklétbe.

Oslo, 1966. december 31.

SZEMBESÜLÉS

Németh Lászlónak

Mire vársz, mit remélnél?
Üres, látod, a part.
Nem jön hajó soha.
A fénylő évek
sugaras kontinense

sem létezett soha.
Nem jön feléd és érted
se ma, se holnap
valami nagy, ígéretes,
megváltó élet.
Nem is érkezés az élet,
hanem hátrálás.
Tovamaradozó napok egymásutánja.
Folyton töredező-fogyó
s mind fuldoklóbban
alá-alábukó jégtábla.
Szemed riadtan ködlő bogarába
— sejtéseidből mára hideg tudássá válva —
belekövül
a többé el nem odázható felismerés:
kérdések léteznek csupán.
Szűnyogok őszelői
felajzottan didergő tánca hulla-puffadt hold gömbjében.
De nincsen válasz.

Oslo, 1971. február 26.

GÖRCSBERÁNDULT ÉLET

Görcs
görcsberándult szív
görcsöktől csomósodott száj
görcsös fájás
görcsös iszonyat
görcsös emlékezés
görcsös reménykedés
görcs a tehetetlenségben
görcs a mozdulatban
görcs a hallgatásban
görcs a szóban
éneket fullasztó görcs
életet sorvasztó görcs
gyógyíthatatlan görcsösség
görcsös öncsalás
görcsös csodavárás
görcs hit
görcs tagadás
görcsös szomjúság
görcsös jeladás
görcsös kapkodás
meggörcsösült sors
görcsberándult élet.

Oslo, 1971. április 8.

MÉGEGYSZER A FÉNYEK

*Illyés Gyulának,
köszöntésül hetvenedik születésnapjára*

Mégegyszer a fények habzón
szétömlő teljessége

Sárga lánggal
lobognak a gyertya-nyírfák
s arányló fűstsávokként
eregetik lágyan villanó leveleiket
a surranva lecsapó szelekbe

Önmegsemmisítő részeg
színorgiában
égnek kertemben az ősz
megriadt virágai —
villog már felettük a magasban
a végtelenbe tágtult kékség
éles és tiszta hűvössége

A ritkuló lombú erdősávok mögül
előbukkannak szigorúan
s feketén-kéken a fenyők
komor lándzsás hadrendjei

Szaporodnak hát folyton jeleid
közelgő fekete idő
fénynélküli halálos évszak

Könyörtelen jövedeled elől
nincsen haladék
nincsen menekvés
csak önemésztő teljes
égés-lobogás-virágzás van
csak fények és színek jajongó
részeg tobzódása

Oslo, 1971. október 4.

PAS DE DEUX D'AMOUR

Még mindig szinte
változatlan gyakorta
ragadsz magaddal el a
szerelmi kettős táncba
ebbe a szédítően édes
gyönyörű bódulatba
melyben (különös
kettős repülőgép)
egymásra rátapadva szállunk
az idő mézelő nyarában
tán soha ennél teljesebben

tán soha még merészebb
fordulatokkal-játékokkal

szívünk motorjának
olykor már ki-kihagyó
fulladó hangjairól
zörejeiről
külön-külön tud csak
még mindegyikünk.

Oslo, 1975. augusztus 29.

OLYKOR ÉJJEL

Olykor éjjel ébreszt a
versírás angyala
tapintatlanul —
erőszakolva szinte már
a dalt a szót

s én félig eszméletlenül
tapogatódzom a sötétben
rovom papírlapokra
üzeneteit

hogy utána aztán már
végleg álmatlanul
vergődjek még
sokáig az
átforrósodott lepedőn
szívem rendetlen-egyenetlen
rángatózásait vigyázva.

Oslo, 1975. szeptember 6.

FÉNYÖRVÉNY ÉLETÜNK

Órák jönnek olykor
váratlan tisztasággal fölfénylő
kristályos pillanatok

erős sugárnyaláb robban át
a nedves párafelhőn
rázúdul az őszi táj egy szögletére
hol fák kicsi kusza csapata tántorog
megdicsőülten
csupa csupa sajtó aranyban
a percek élesre
állított lencséjében

s míg a vakító fényörvénybe nézünk
káprázva-megszédülve
mintha saját életünkre látnánk rá
egy föloldozó pillanatra.

Oslo, 1975. október 25.

ARANYLÓ ÓRA

Már jössz is, sárga pongyolád a szék
támlájára hanyatlik
s tested friss szappanillata betölti
szobám és ágyam.
Feledem máris, mily sokáig voltál távol,
a hiány mardosó óráit,
fekszünk a ránk arányló fényben mosolyogva,
jókedvűen a boldog, kegyes óra
ígéretétől. Bőrödet simítom
s ujjaim már indulnak játszani
nyakadtól telt melleid közt hasad
gyűrűzve ránduló taváig,
combjaid sugárzó ívéig.
A gyönyör lázas-édes higanyszála
magasra szökken sejtjeimben,
ahogy beszívsz szád forró, nedves
barlangjába, ahogy felizzó tested
pórusait elém nyitod,
s míg óriásra tágul kint az éj: az arany óra
beteljesíti vágyainkat.

Oslo, 1975. október 27.

MOSLYOD MÉZE

Az alkonyat atombúrāja
izzik a novemberi égen
sárgája vöröse zöldje
lávaként folyik rá
a havas hegyekre
a feketén fuldokló fenyvesekre
s arcodra
ahogyan elbűvölten nézed
a félországnyi tájra lobogó
lila máglya fölött
a sziporkázó szegélyű
pernye-felhőket
miközben autón szállunk
ringva szembe velük

moslyod méze
a mindkettőnkre egyszerre aranyló
még mindegyre aranyló
tüneményes fényben...

a derű oldott percei
percei az ámulásnak-önfeledésnek
felénk mintha nem is a jeges fekete
éjszaka közeledne.

Oslo, 1975. november 20.

KÖNYÖRGÉS

A Semmi örvénye előtt
a megsemmisülés felém gomolygó
ködei közepette
mikor az élet partjai
megbillennek s alámerülnek
s az Idő mint síkos gerenda
kicsúszik görcsös ujjaim közül —
a búcsúzás pillanatában
amikor elváltozom a halálnak
legyen egy kéz jelen
szorítson és simítson
úgy segítsen
kísérjen át az elmúlásba

legyen egy kéz jelen
adassék ennyi irgalom nekem.

Oslo, 1976. április 18.

KÉT HETE MÉG

Két hete még levelet írtál
egy májusvégi szombaton.
Tele róttad hívó szavakkal,
tele várással, féltéssel, örömmel,
Európa hosszú útjairól írtál
s két Északon született unokádról,
kikből úgy árad mégis az édes magyar szó,
minthacsak ott nőttek volna fel lábaidnál
Ménfő szelíd, gyümölcsös dombjain.

S ma holtan fekszel már, rideg
ravatalon a kápolnában,
koszorúba kötött virágok fülledt,
fullasztó illatában,
míg én egy oslói szobában olvasom
fényképed körül gyújtott gyertyák sugaránál
utolsó leveled legalján
a görbülő-hanyatló sorokat
s a végső értelmet nyert szavakat:
„Isten veled, fiam!”

Oslo, 1976. június 7.

MOSOLYOD, ANYÁM

Utolsó fényképedet nézem:
a Tengerészeti Főiskola
nehéz gránit fala
tövében állunk,
alattunk apró szigetek körül
kéklik álomszépen a nyárban
az Oslo-fjord,
a rezzenetlen tükrű tenger.

Nézem arcodon a titokzatos,
szelíd mosolyt,
mely hirtelen most
új értelmet kapott haláloed
távirat-hozta képtelen hírével.

Úgy mosolyogsz a képen,
mint aki tudja, hogy a búcsú ez már,
a búcsú örökfényű mosolya
az élettől, a léttől,
az idegenbe szakadt fiútól,
a ritka találkozások miatt
kicsikét elfogódott unokáktól,
a fényképező menyétől.

A sokat-tudás, a mindent-tudás
eltanulhatatlan mosolya ez,
a mosoly, mellyel már fordulsz is
szelíden, haloványan
tova mitőlünk
az időbe, a fölaranyló végtelenbe,
a végtelen idő szünetlen
nagy folyamába,
hogy benne lassan elmosódjon arcod,
a léten túli semmibe enyésszen.

Oslo, 1976. június 7-8.

ÉSZAKNORVÉG KIKÖTŐBEN

Fodor Andrásnak

Honningsvågban, a legészakibb
Norvégiában, enyhe és napos
nyári délelőttökön kiülnek
a nyugdíjas halászok, rakodó-
munkások, kiöregedett,
pipázó, ráncosarcú tengerészek
a kátránnyal, olajjal
pácolt rámpákra
s hunyorogva nézik a kikötő,
az öböl méltóságos

lassúsággal tevékenykedő életét,
a komolyan, mélyhangú motorokkal
ki- és bepöfögő,
fából ácsolt kicsi halászhajókat
s a csupa acél, fém maiakat,
a sárgákat, barnákat, kékeket
s a mentőhajó karcsú, fehér, erős testét,
miközben kézzel kézre
körbejár az üveg
s húznak belőle egyet-egyet;
a hegyek hófoltos hajlatain
halványan zöldül a moha
s hajszálvékony csurgókon
folynak alá a hideg hólé-patakok;
körül az oldalakban
akár a fészkek, egymás fölibe
rakódva bújnak össze
a már-már rikoltóan éles
színekre mázolt házak;
— húsz év után is milyen
idegen minden itt szememnek
s milyen otthonos ugyanakkor
mégis már, ácsorgok az enyhe
só- és halszagú délelőttben,
ebben a mindenünnen köribém
áramló békességben,
talán örökké itthon már e tájban
s örökké mégis idegenként.

Honningsvåg, Norvégia, 1976. június 11.

EZ VOLT AZ ÉLET

Fiam mért lesz most hirtelen
oly hideg bennem
hogyan beledermédek
és reszketek és vacogok

hisz az előbb még
nyár volt odakünn május
arányló hava s június
s égőtűző cseresznyeszemeket
tűztek kövér zöld lombhajukba
a föltartott ágkarjaikkal
nyújtózkodó fák

lobog a forró boldog
évszak még folyvást odakünn —
csak bennem lesz
mindegyre hidegebb
csak szívemet szorítja
mindegyre jegesebb
dermesztőbb rémület

arcotok nyájas fénye
mosolyotok szemetek melege
alig homálylik már
elmúlik teljesen

jön már a legvégső elgyengülés
szerveim sorban
elváltoznak a halálnak
sötétség borít el
s én tudattalanul tudom már
hogy eddig volt
ennyi volt
ez volt hát az élet.

Oslo, 1976. október 19.

KÉT VERS GYERMEKEKNEK

1.

Lappok földje...

Lappok földje, messze Észak,
havas ottan három évszak,
három évszak csupa hó,
ott lakik a Télapó.

Rénszarvasok húzta szánon
suhan át a sarki tájon,
csilingel és meg sem áll,
amíg haza nem talál.

Rokon lappok messzi földje,
hol lapály jó hegyre-völgyre
s erdők között nagy tavak
s rajtuk méteres havak.

Ha ki egyszer ide tévedt,
itt is marad ezer évet,
ezer évet s egy napot
s alszik rá egy jó nagyot.

Lyukat fúr a tó jegébe
s hal ugrik föl a kezébe,
ebédje lesz, e heti,
hét álló nap eheti!

2.

Esti dal

Aludj el már, Marika,
Marika te csacska,
álmod fénylő kapujában
rád vár egy lovacska.

Icipici mosolyodért
veled messze szállna,
Tündérország kapujánál
előbb meg sem állna,
vagy csak a Küküllők
kékelő vidékén
s piroskendős pipacsok közt
leheverne békén.

Te pedig tipegnél
körötte a nyárban
s virágokért hajladoznál
sárga kis ruhádban.

Piroszlábú madarakkal
versenyezni kelnél:
mézestorkú csalogánynál
szebben énekelnél.

Aludj el hát, Marika,
aludj el már szépen,
paripádon nyargalászatsz
álmaid egében.

Oslo, 1976.

VOLT AKI UTÁN

volt aki után sóvárogtál
lelkedben üszkösödtél
lelkedben dideregtél

pillantására fejbiccentésére
elindultál volna akárhova
bármilyen útra

de nem *rád* nézett
neki nem *te* kellettél
világába be nem *téged* bocsátott
magához nem *téged* eresztett

csillag volt de
távoli de folyton távolodó

Oslo, 1977. szeptember

FALAK FALAK

mindegyre újabb s újabb
falak emelkednek körém
gombamód szaporodnak
mintha napjaiméval nőne számuk
s még csúnyáknak se mondhatók:
a délutánok élet- s évutók

nagy sárga fénye aranylik szemembe
szinte már mindegyik irányból

elállják a látóhatárt
fölfogják a tekintetet
a maradásra ösztökélnek
határt szabnak
a vágyaknak az álmoknak

s tennivalóul egyre inkább
a szemlélődés marad hátra csak
s — védelmemül-e? — ti falak
vagy hogy végső érvénnyel
sorsom köré csukódjatok?

Oslo, 1978. augusztus 25.

EGY KÖNYV VIGASZA

A 75 éves Cs. Szabó Lászlónak

Elmondtam-e valaha, Laci bácsi,
például mikor ötvennyolc nyarán
először láttalak, Brüsszelben:
belémkaroltál, emlékszem, letelepedtünk
egy kávéházi teraszon, s te csak kérdeztél,
kérdetél olyan szomjjal, mit nem oltott
két évnyi kérdezősködés sem.

Vagy elmondtam-e hát később, Trysilben,
abban a hegyek közti, csöndes,
húsvétra váró norvég faluban,
melynek havas, jeges, csúszós utcáit
együtt jártuk hármásban Kerényi Károllyal
esténként, a fekete északi őserdők
s a faházak fölé fölszálló hold fényében.

S említettem-e valamelyik
másik találkozásunkkor „valahol Európában”:
Hollandiában, Párizsban vagy Svájcban,
a soros tanulmányi napok és
konferenciák valamelyikén,
melyekre újból s újból összegyűltünk,
egymás szájából lesve az ígét.

Vagy Londonban, kedves metszeteid közt:
mi hoztuk meg, Északról, a nyarat,
mondtad: s nem azzal válaszoltam rögtön,
pedig örültél volna biztosan,
hogy elmondom, mit jelentett nekem
„Három költő”-d ötvenhárom nyomasztó
tavaszán az elcsüggedt Budapesten,
mikor titkon készült már ellenem
a vádlevél, amely — „kulákgyanúsként” —
kitiltott májustól az egyetemről.

Heteken át és hónapokon át
jártam akkor könyveddel a kezemben,
menekültem a Húvösvölgy csöndjébe,
mikor csak tudtam, sejtve már előre
a hajszát, az ellenem készülőt,
s három angol költőtől: Shelleytől,
Byrontól és Keatstól vártam vigaszt,
igaz szót, szépséget, harmóniát.

Nyújtott-e könyv valakinek is többet,
mint amit akkor költőtől kaptam,
az időtlen, örök szépség varázsos
mestereitől s tolmácsuktól, tőled?
A Húvösvölgytől Albionig érő
eget nyitottál fölém szavaiddal,
szavaitokkal, hogy ne fuldokoljak
minden reménység nélkül, s el ne vesszek.
— Áldassék érte tollad!

Oslo, 1980. október

CSONTKEZÉNEK HANYATLÓ MARKOLÁSA

Apám emlékezete

A zsúfolt vasúti kocsi
ablakának tenyérnyinél alig
nagyobb sarkából éppen csak kiláttam
a sötétedő szeptemberi tájra,
a vigasztalan borus szürkültre,
s arra a hetvenegy éves beteg emberre
— apámra — gondoltam, akit a győri
kórház ágyán hagytam lázai közepette.

Hogy kapaszkodott, szegény, még kezembe,
amikor izzadó, borostás
arcához lehajoltam, hogy e földi
életben megcsókoljam még utolszor!

Néztem szemét és benne a halál
félését — és már magát a halált,
és tudtam már, hogy elfulladás hangját
nem hallom soha többé és nem érzem
csontkezének hanyatló markolását.

Vitt a vonat bele az éjszakába
lámpátlan kisalföldi tájon át
az országhatár felé, Bécs felé,
mind távolabb attól a nyirkos ágytól,
amelyen lázaival viaskodva,
hörögve haldokolt apám.

Oslo, 1981. március 2.

A FÖLDI LÉT CSÚCSAIN VALAHOL

*A 80 éves Határ Győzőnek,
meleg kézfogással és köszöntéssel*

Jörpelandról a fjord,
a körbeszaladó öböl,
a tág északi táj a nyári fényben
s a fjord vize mögött
s a fjord vize fölött
a dombok áradó vonulata
s a kertek lombjai között
mézeskalácsszerűen a napfénysütötte
házikók, mint meséskönyvekben —
az ég, a víz, a ligetek, a rétek:
a kék s a zöld minden árnyalata...

Csak nézni lehet elveszetten,
mintha álom lenne csak mindez,
mintha képzelet lenne csak,
egy részegítően szép, kíváncsú, tiszta,
de valóságos világ,
egy másik világ (már-már: *másvilág*)
ideképzelt káprázata.

Csak nézni lehet, nézni
szomjasan és eltelhetetlenül
a földi lét csúcsain valahol
a most még lehet, az amíg lehet,
az amíg még mindig lehet
mohóságával, a gyönyör
szívrándulásaival a mellben.

*Jörpeland, 1981. október 6. /
Oslo, 1994. augusztus*

HOSSZÚ FEHÉR NYAKÁVAL

hosszú nyakával ahogy
felém közelít

hosszú fehér nyakával
kabátjából kinyúlva
kinyúlva pulóveréből
ahogy közelít felém

lépdél a járdán
csizmáján villan a fény
nem tudja hogy én felém jön
ülök az autóban
s nézem ahogy
felém közelít

nem is tudtam mindmáig hogy *van*
s most lépdél itt szembe velem
de nem *énfelém*
nem is tudja hogy létezem

lassan jön s itt van mégis
már egyvonalban velem
de tekintete elkerül
észre sem vesz

hosszú fehér nyakával
elhalad mellettem
markolom a kormányt
a visszapillantó tükörben követem:
tíz másodperc még s alighanem
eltűnik örökre

s valamit magával visz
ami soha nem volt enyém
mégis úgy maradok magamra itt
olyan érzéssel mint akit
kifosztottak megloptak

Oslo, 1983. december 3.

FIATAL ARCUNK

fiatal arcunk
már halott mindörökre
messzire elmaradt mögöttünk
az iramló időben
csak sárgult fényképekről
csak szétmálló emlékek
fakuló retina-falairól
villan még olykor vissza
halvány örömek elfehéredő
bánatok bármibekapaszkodó
reménykedések közül fiatal
arcunk olyannyira csupasz
arcunk hogy szinte ismeretlen
csak néz ránk idegenné
vált vonásokkal betekint
idegen mai életünkbe
hiábavaló drága s nevetséges
álmaink közül fiatal
életünk egy-egy feszesre kimerevített
percéből elfutó
időnk valamelyik ezüstlőn
fölvillanó pillanatából
soha többé újra-nem-épülőn
legközelebbi s legszemélyesebb
halottunk: valamikori
szép és fiatal arcunk

Oslo, 1984. június 2.

MADARAK PÉLDÁJA A TÉLBEN

füstölögnek a téli délelőtt
kemény fagyában
a még nyitott vizek
de partszéleiktől erezve
fut már rajtuk a hártyajég

két öklömnyi madárka ugrál
a fenyőfa havas ágai közt
az irgalmatlan ragyogásban a
pörölyként sújtó fagyos fényben

csőrük kapkodva keres ételt
tömk magukat sok kis semmiséggel
hogy az éjjel húszfokos hidegét
túl tudják élni —

kapkodva esznek sűrögnek forognak
adják a példát s figyelmeztetést
hogy tégy-végy röppenj
mozogj és falj
míg élni tartja kedved
míg túl akarod élni a következő éjt

a tétlenség már maga a halál
Oslo, 1985. december 10.

HAZÁD ES ANYANYELVED

Mi történik a nyelvvel,
a másik életből hozottal,
az anyanyelvvel,
mi történik vele évtizedek
során az idegenben,
hol *ellene* létezik minden,
támadja, ostromolja, rontja
minden órában rádió,
tévé, újság, reklámszöveg
s az az idegen nyelv, amelyben
benne élsz, az utca s munkahelyed
nyelve, az a szükséges, az a második,
amely talán kedves is, szép is,
de mindenképpen létfeltétele
új életednek, házadnak, autódnak,
pénzednek és egyre inkább,
minden új nappal egyre inkább
az álmaidnak is, a terveidnek —
mi történik az anyanyelvvel,
a távoli múltból, a távoli
hazából magaddal hozottal
az idegen nyelvi közeg
mindennapi támadásai közepette?
Megtépázódik, szürkül, megkopik,

szavakat veszít, színt, zamatokat,
szíinig telítődik idegenséggel
és süllyed, süllyed a tudattalan
mélyére, mintha feneketlen
kútba süllyedne, honnan csak a múlt
emlékei hozzák föl néhanap
a fényre, s egy-egy verssor, könyv vagy ének.
Jaj annak, akit sorsa kiszakít
hazájából, anyanyelvéből,
de ezerszer jaj annak, aki kész
feledni mindkettőt; mert *új hazát*
s *új anyanyelvet* cserébe nem ad
a másik ország, ahol élsz s az új nyelv,
bárhogy betölti mindennapjaid!

Míg neved magyar, idegen maradsz,
míg múltad magyar, idegen maradsz,
bárhova vet a sorsod!

Torrevieja, 1991. november 8.

KILÉPTETEM, MINT FILMRENDEZŐ

Képzeletben kiléptetem. Újra és újra.
Intek, s megintcsak intek, mint a filmrendező, aki
elégedetlen még mindig a jelenettel.

Kiléptetem megint. És gyorsan vissza is
inteném újra — de a jelenet, a kép
többé nem engedelmes
már képzeletemben sem.

Kilép hát egészen, s most már kint is marad,
s megtántorodva odakap
veséjéhez-hasához,
s csodálkozó riadtsággal tekint
a cigánykereket vető
udvarra, kertre.

Billenő pillanat: megállj!
Májusvég annyi sok pannon gyönyörűsége,
időzz még valamit
szeme haloványkék tavában,
hisz csupa-csupa fény a gang ma
s friss kacsokkal szalad a szőlő,
fut a falon, föl a házereszig!

Virágok szirma rebben
és a kútvályúból
madár iszik
nyakát-csőrét magasra megemelve.

Árad köröttes egyre még a fény
s a baromfiudvar is odébb még
tele a béke káráló neszeivel

s aranygolyókként ide-oda guruló
sárga kiscsibék seregével.

Hátrább a kertből
vöröslő cseresznyékkal zsúfolt
ágát nyújtja feléd
a kerítés fölött egy fa,
hogyan megtartsa? hogyan belekapaszkodhass?

Hangok indulnak még egyre feléd:
beszédfoszlányok utcáról és szomszéd kertekből
— de billenőben van minden már hirtelen
s tested csattanva elterül a köveken,
fölriasztja az ivó madarat,
s szemeddel már nem követed
röpte ívét a boldog nyári égen,
fény és hang nem jut hozzád többet el,
nem érzed a májusvégi föld melegét.

Heversz a porban, de úgy, mint aki
nincs itt többé jelen;
mint aki soha többé
nem lesz már itt jelen.

Oslo, 1993. május

EL NEM MÚLÓN AZ ELMÚLÓ IDŐBEN

A 75 éves Borbándi Gyulát köszöntve

Rég-volt s már réges rég nincs
két fiatal, piros csikónk,
a Csillag és a Kicsi,
szalad megint lelkemben égre szálló
nyáreleji jegenyés fasorokban
a csézával és rajta velem
egy talán sose létezett haza,
egy talán sose volt gyerekkor
júniusában, pipacsokkal
szegélyezett arany gabonatóblák,
zölden habzó lóherék és lucernák
között, farukat hányva,
csillogó szőrrel, izmosan, játékosan
életük boldog tavaszában
s kelepelnek a kerekek
s a por utánunk úgy száll, mint a gyémánt,
a délután fényviharában —
erős nyírítésüket idehallom
el nem múlón az elmúlt időben.

Oslo, 1994. május 25.

EGYIK SZÜLETÉSNAPOM ÜRÜGYÉN

Ha szerencsés vagyok
s megérem az itteni átlagot:
jó tíz évem lehet még arra
hogy kertem fái s virágai közül
elnézzem olykor ezt a látványt
amely innen kínálkozik
erre a már oly otthonos utcára
a sövény mögötti mezőre
s a még mögöttesebb domboldalakra
kertjeikkel fáikkal házaikkal

változni se fog nagyon ez a kép
ahogy eddig se változott sokat
néhány házat majd újrifestenek
néhány foghíjas telek majd beépül
fákat vágnak ki fák nőnek magasra
az utcákon meg mintha mindig
ugyanannyi öreg botozna
noha új parcellákat nyit a temető
év év után

s a gyerekek
száma és visongása is marad
ugyanaz s a szerelmespároké

s ugyanúgy váltanak az évszakok
a kertek és mezők színe
s az ég színe is oly mód változik
ahogy a nőkön a „divat”
így ismétli meg magát minden
év év után majd azután is
hogy nem állok már itt a kapuban
többé s nem szemlélem az életet
ezt a kicsi ideszorultat

Oslo, 1994. július 7.

GULLIVERKÉNT LEKÖTÖZÖTT HAZÁNK

A 65 éves Dobos Lászlónak, szerelettel

Szédülés fog el, valahányszor
arra riadok, arra gondolok:
mi veszett el, *mit* raboltak el tőled,
tőlem, mitőlünk
— s micsoda hazugsággal, csalárdsággal!
a falkába verődött hiénanépek —
s hogy miért folyik, miért folyhat
egyre tovább, ma is még,
a fosztogatás, az elhazudás.

Szív, agy és akarat
hiába fogna össze ellenük?
Gulliverként lekötözött hazánk
talpra állni sosem bír?
Mert hisz fel nem áll
(szívszorongva nézzük)
a földre taposott mióta már!
Rontás szakadt ránk? Átok? Százados?

Nyújtsd a kezed
s nyúlj te is más kezek után!
Álljunk egymás vállát karolva!
Együtt könnyebben elviselhető
a kín, a fantomfájdalom...
Álljuk hát körül együtt
ami a Múltból megmaradt
s tanuljunk meg egyet akarni
s akarásunk holnapra se lohadjon,
de tudjunk (ha mást tenni nem tudunk)
konokan várni, várni,
Fortuna felénk fordultát kívárni!

Oslo, 1995. augusztus 23.